

На основу Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 88/2017-3, 27/2018-3 - др.закон, 27/2018-22 (др. закон), 10/2019-5, 6/2020-20, 129/2021-9, 92/2023-332 и 19/2025-6), и закона о основном образовању и васпитању: 55/2013-3, 101/2017-11, 27/2018-3 (др. закон), 10/2019-3, 129/2021-8, 129/2021-9 (др. закон), 92/2023-340, 19/2025-7, Статута Основне школе “Милоје Симовић” Крагујевац и развојног плана, Школски одбор Основне школе „Милоје Симовић” на седници одржаној 25.06.2026. године донео је

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

НА ПЕРИОД ОД ЧЕТИРИ ГОДИНЕ (2026/2027–2029/2030)

Председник Школског одбора

(Ненад Пауновић)

САДРЖАЈ

УВОДНИ ДЕО	5
Општи подаци о школи	5
Услови рада школе-ресурси	5
Материјално-технички и просторни услови рада	5
Лична карта школе	5
Мисија и визија	7
Специфичности школе	8
Стручне комисије, тимови и активи	9
Законски оквир за израду школског програма	18
школски програм.....	21
Садржај школског програма.....	23
Начела израде школског програма.....	25
План и програм наставе и учења основног образовања и васпитања	26
План наставе и учења	26
Трајање и језик на коме се изводи програм	26
Наставни план основног образовања и васпитања	27
Време проведено у школи	28
1. Циљеви школског програма	28
сврха, принципи, циљеви, међупредметне и кључне компетенције, исходи и стандарди образовања	28
1. Циљеви основног образовања и васпитања	28
Исходи	29
Стандарди образовања и васпитања	31
Кључне компетенције за целоживотно учење	31
Опште међупредметне компетенције.....	32
Начин остваривања принципа и циљева образовања и стандарда постигнућа	33
Квалитет образовања и васпитања.....	33
Општи принципи образовања и васпитања	34
Настава.....	36
Сврха програма образовања.....	40
2. План наставе и учења основног образовања и васпитања	40
План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања	40
Наставни план за други циклус основног образовања и васпитања	42
Програми обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање	44
3. Програм обавезних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање	45

4. Изборне предмете по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање	46
Изборни програми по разредима.....	47
5. Програме активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање	48
Облик образовно васпитног рада којим се остварује обавезни наставни предмет, изборни	48
6. Програм допунске и додатне наставе.....	50
Час одељењског старешине	53
Задаци и план рада стручног већа разредне наставе и стручних већа из области предмета.....	54
Праћење напредовања и оцењивање ученика	55
7. Програм културних активности школе	57
Посета биоскопу, позоришту и другим институцијама од значаја за образовање и васпитање у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања.....	59
8. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности	60
Програм активности-ваннаставних активности одобрених од стране министарства просвете.....	63
9. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања	64
Програми превенције и програм спречавања дискриминације	68
Програм превенције дискриминаторног понашања.....	68
Програм поступања установе у кризним догађајима	74
Програм превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности	79
Национална платформа за превенцију насиља - „Чувам те“	85
Програм Спречавање трговине људима - трафикинг.....	87
10. Програм ваннаставних активности ученика.....	87
Програм ваннаставних активности-Обогаћени једносменски рад.....	90
11. Програм професионалне оријентације	96
12. Програм здравствене заштите	99
13. Програм социјалне заштите	103
Сарадња са црвеним крстом.....	106
14. Програм заштите животне средине	106
15. Програм сарадње са локалном самоуправом	109
Програм сарадње са локалном самоуправом, са организацијама и институцијама у окружењу школе и граду	109
16. Програм сарадње са породицом	112
17. Програм излета, екскурзија и наставе у природи	116
Програм излета.....	117
Програм екскурзија	118
Настава у природи	120
18. Програм рада школске библиотеке.....	123

Уџбеници.....	126
19. Начин остваривања других области развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад.....	127
Индивидуални образовни план	127
Индивидуални образовни план, индивидуални програм и индивидуализовани начин рада	129
Програм за инклузивно образовање.....	132
Настава за ученике на кућном и болничком лечењу.....	134
Настава код куће на даљину.....	134
Дечје и ученичке организације у школи	134
Ученички парламент	134
Програм подршке ученицима	140
Програм о безбедности и заштити здравља на раду.....	142
Спољашња и унутрашња заштитна мрежа	146
Програм прилагођавања школској средини	148
Програм транзиције	149
Програм транзиције у првом образовном циклусу	149
Програм транзиције из првог у други образовни циклуса.....	150
Програм пружања подршке новопридошлим наставницима и ученицима	151
Програм пружања подршке новопридошлим наставницима	151
Програм пружања подршке новопридошлим ученицима	153
Програм подршке и компензаторни програми за ученике из осетљивих група.....	154
Програм подршке деци и ученицима са сметњама у развоју	155
Програм осипања ученика	157
Програм укључивања родитеља/старатеља у рад школе	158
Програм рада са предшколском установом	160
Програм професионалног развоја запослених.....	161
Програм похађања акредитованих семинара и других облика стручног усавршавања	162
Програм за стручно усавршавање.....	163
Програм напредовања и стицања звања наставника и стручних сарадника.....	164
Програм увођења приправника у посао и рад волонтера	165
Програм рада педагошког асистента	168
Програм укључивања школе у националне и међународне развојне пројекте	171
Програм припреме за завршни испит и припремне наставе	173
Програм за увођење иновативних метода наставе, учења и оцењивања ученика.....	177
Програм такмичења и смотри	178
Евалуација – Праћење остваривања школског програма	179

УВОДНИ ДЕО

ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „МИЛОЈЕ СИМОВИЋ” ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА за период: 2026/2027 - 2029/2030

ОПШТИ ПОДАЦИ О ШКОЛИ

НАЗИВ ШКОЛЕ	ОШ „Милоје Симовић“
ОПШТИНА	Крагујевац
МЕСТО	Драгобраћа
ОКРУГ	Шумадијски
АДРЕСА	Стевана Синђелића 74
ДИРЕКТОР	Јасмина Варјачић
ТЕЛЕФОН/ФАКС	Директор 034/582 100 Секретар 034/582 106
ЕЛЕКТРОНСКА ПОШТА	os.milojesimovic@mts.rs
ШИФРА ДЕЛАТНОСТИ	8520
ПИБ	100562857
МАТИЧНИ БРОЈ	07150067
Жиро рачун школе и позив на број	840-32123845-33, позив на број 97 3400603160174237800
САЈТ ШКОЛЕ	www.osmsimovic.edu.rs
ДАТУМ ПРОСЛАВЕ ДАНА ШКОЛЕ	14 децембар
ИЗДВОЈЕНА ОДЕЉЕЊА	Голочело, Дреновац
Образовно-васпитни рад остварује се на српском језику и ћириличком писму.	

УСЛОВИ РАДА ШКОЛЕ-РЕСУРСИ

Материјално-технички и просторни услови рада

ЛИЧНА КАРТА ШКОЛЕ

Основна школа у Драгобраћи основана је **1919. године**. Школске **1960/61. године** школа постаје матична, са издвојеним одељењима у Дреновцу и Голочелу. Школске **1964/65.**

године завршена је изградња нове школске зграде, која је реновирана **1997. године**. Данас школа реализује васпитно-образовни рад у **три школска објекта**, уз пратеће спортске терене.

Матична школа располаже са **девет кабинета, две учионице опште намене, мултимедијалном учионицом, библиотеком**, просторијама намењеним часовима **физичке културе и здравственог васпитања**, *два мокра чвора*, као и канцеларијама директора, педагога, наставника, благајника и секретара. У подрумском делу зграде налази се котларница и простор школског стана који се тренутно користи за потребе **предшколске групе**.

Школа поседује и **пространо школско двориште** са тереном димензија *40 × 40 метара*, на коме су уцртани терени за **рукомет, кошарку и одбојку**. У оквиру школе налази се и **кухиња са трпезаријом**.

Издвојено одељење у Голочелу

Издвојено одељење у Голочелу удаљено је **4 km** од матичне школе. Објекат је подигнут **1956. године**, а потпуно обновљен и реконструисан **2012. године**.

Издвојено одељење у Дреновцу

Издвојено одељење у Дреновцу такође је удаљено **4 km** од матичне школе. Школска зграда изграђена је **1932. године**, а реновирана **2008. године**. Објекат садржи једну учионицу, зборницу и стан за учитеља.

Колектив школе

Школа има **45 члана колектива**, од којих је **29 наставника**.

Локација и приступачност

Школа се налази у **Драгобраћи**, уз магистрални пут **Крагујевац–Краљево**, што обезбеђује добру повезаност и приступачност. Ученици који живе на већој удаљености до школе могу долазити пешке или користити **бесплатан градски превоз**.

Окружење

У непосредној близини школе налазе се:

- црква,
- месна канцеларија,
- амбуланта,
- огранак градске библиотеке „Вук Караџић“.

МИСИЈА И ВИЗИЈА

МИСИЈА

Мисија наше школе је да обезбеди безбедно, подстицајно и подржавајуће окружење у којем се свако дете развија у складу са својим могућностима, уз поштовање различитости и једнаке услове за учење и напредовање.

Заснивајући рад на вредностима *толеранције, ненасиља и сарадње*, школа систематски пружа образовну и васпитну подршку ученицима кроз разноврсне облике учења, индивидуализовани приступ, социјално–емоционалну подршку и активно укључивање породице и заједнице.

У складу са резултатима вредновања и потребама ученика, наш циљ је да развијемо компетентне, радознале, одговорне и креативне младе људе, кроз наставне и ваннаставне активности, обogaћени једносменски рад, функционално коришћење ресурса и неговање квалитетних односа међу свима у школи.

Школа „Милоје Симовић” посвећена је стварању *модерног, ефикасног и хуманог образовно–васпитног окружења* које подстиче лични развој ученика, наставника и целе заједнице, припремајући ученике за даљи школски успех, животне изазове и активно грађанство.

ВИЗИЈА

Желимо да будемо школа у којој су *учење, безбедност и благостање ученика у првом плану*, а стручни и мотивисани наставници користе савремене методе рада, дигиталне алате и различите облике индивидуализоване подршке.

Видимо нашу школу као *отворену, функционално организовану и професионално вођену установу*, у којој тимски рад, сарадња, партнерство са породицом и заједницом, као и континуирано унапређивање праксе представљају темељ развоја.

У будућности стварамо школу која:

- подстиче развијање академских, социјалних, креативних и предузетничких компетенција ученика,
- негује позитиван етос, културу дијалога и ненасиља,
- обезбеђује савремену наставну опрему и ресурсе који подстичу активно учење,
- развија школски простор као *оазу зеленила, уметности и добрих односа*,
- постаје препознатљив центар окупљања, сарадње и подршке у локалној заједници,
- гради системско планирање засновано на подацима, анализама и реалним потребама школе.

Наша визија је школа која се стално развија – иновативна, отворена, безбедна и квалитетна, школа која уважава сваког појединца, мотивише га и подстиче да остане најбоља верзија себе.

Образовно-васпитни рад од првог до четвртог разреда у Голочелу и Дреновцу се образује у комбинованим одељењима.

Снаге школе (Strengths)	• Подршка ученицима (похвале, разговори, индивидуалан рад) • Безбедност у школи • Добар однос наставника и ученика • Организација наставе и дисциплина
Слабости школе (Weaknesses)	• Недовољна укљученост родитеља • Превелико оптерећење ученика • Недостатак савремене наставне опреме
Могућности (Opportunities)	• Сарадња са другим школама • Увођење нових секција и активности • Унапређење школског простора
Претње (Threats)	• Смањење броја ученика • Проблеми у понашању и насиље • Недостатак модерне опреме

Опремљеност школе наставним средствима

Рачунари-35
Скенири-3
Телевизори-2
ЦД-плејер-4
Око 6000 књига
Столови за стони тенис-1
Лопте за фудбал, рукомет, кошарку, рекети за стони тенис
Лаптоп-15
Фотоапарат-1
Пројекционо платно-2
Штампач/Фотокопир апарат-4
Пројектор-7
Софтвер за израду презентација MozaBook
Сет микробит уређаја-50
Роботи 4

Специфичности школе

Позитивне	Негативне
-предшколско васпитање;	-недостатак просторија за једносменску

-талентовани ученици; -ваннаставне активности (спортске секције, рецитаторска и драмска секција, литерарна секција, ликовна секција, изузетан рад Ученичког парламента, рад на паноима, Ученичког парламента, Црвеног крста, рад Вршњачког тима, Клуб учења, Стем клуб..); -организација такмичења и одлични резултати са њих; -добра сарадња школе са локалном самоуправом, Школском управом, Месном заједницом, Домом здравља, Центром за социјални рад и ШОСО „Вукашин Марковић“. -са другим школама из окружења -нова столарија, опремљеност дигиталним средствима	наставу; -грејање; -дотрајао кров; -покривеност целе школе бежичним интернетом; -недостатак просторија за кабинетску наставу; -кутка за родитеље -недостатак савремених кабинетских средстава; - дотрајала бетонска површина (терен за спортске активности, паркинг и стазе) -покривеност сигурносним камерама; -недовољан фонд књига у библиотеци.
--	---

Стручне комисије, тимови и активи

У нашој школи ће радити следеће стручне комисије, активи и тимови:

1. Стручни актив за развој Школског програма
2. Стручни актив за Школско развојно планирање
3. Тим за самовредновање рада школе
4. Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
5. Тим за кризне ситуације
6. Тим за адаптацију навопридошлих запослених и нових ученика у школску средину
7. Тим за израду Годишњег плана рада школе и извештаја о Реализацији ГПРШ
8. Тим за професионални развој запослених
9. Тим за реализацију ученичких екскурзија
10. Тим за сарадњу са Црвеним крстом
11. Тим за културне манифестације, маркетинг, промоцију и афирмацију школе
12. Тим за израду и ажурирање сајта школе и школски извештај
13. Стручни тим за инклузивно образовање

14.
15. Тим за културне активности школе
16. Тим за адаптацију навопридошлих запослених и нових ученика у школску средину
17. Тим за професионалну оријентацију ученика 7. и 8. разреда
18. Тим за сарадњу са породицом и Црвеним крстом
19. Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва
20. Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
21. Комисија за хигијену школе
22. Комисија за израду плана интегритета школе
23. Комисија за пробни и завршни испит
24. Комисија за избор ученика генерације
25. Комисија за родну равноправност
26. Пописна комисија
27. Национална платформа „Чувам те“
28. Комисија за уређење школске средине
29. Комисија за контролу од дуванског дима
30. Комисија за е-часопис
31. Комисија за структуру 40-часовне радне недеље
32. Стручна већа за области предмета:
✓ разредна настава
✓ српски језик и страни језици
✓ физичко и здравствено васпитање, ликовна култура и музичка култура
✓ историја, географија, грађанско васпитање и верска настава
✓ математика, техника и технологија и информатика и рачунарство
✓ природне науке-биологија, хемија и физика
33. Обогаћени једносменска настава
34. Радна јединица за набавку уџбеника
35. Радна јединица за сакупљање папира
36. Педагошки колегијум
37. Одељењска већа
38. Разредна већа
39. Наставничко веће

Остали послови:

1. Вођење записника Наставничког већа
2. Вођење записника Педагошког колегијума
3. Вођење записника Одељенских већа
4. Израда распореда часова
5. Израда Летописа школе
6. Синдикат
7. Школско звоно
8. Ес-дневник
9. Координатори предметне и разредне наставе

10. Награђивање ученика
11. Прва помоћ
12. Администратор г-учионице и сајта школе
13. Лице задужено за заштиту података о личности
14. Соларни панели

Секције разредне наставе:

- ◆ рецитаторска секција
- ◆ драмска секција
- ◆ еколошка секција
- ◆ ликовна секција

Секције предметна настава:

- ◆ драмско-рецитаторска секција
- ◆ новинарско-литерарна секција
- ◆ ликовна секција
- ◆ фудбалска секција

Чланове и руководиоце стручних тимова, комисија и актива, директор школе именује на почетку школске године и њихови планови налазе се у Годишњем плану рада. Ученички парламент се мења сваке школске године. Сачињавају га по два ученика из осмих разреда и по два ученика из седмог разреда.

Унутрашњи ресурси наше школе су:

- Стручност кадра и жеља за стручним усавршавањем;
- Тимски рад у свим тимовима који у школи постоје;
- Одлични резултати наших ученика на такмичењима;

Спољашњи ресурси, установе са којима школа има одличну сарадњу су:

- Министарство просвете – Школска управа Крагујевац;
- Градска библиотека „Вук Стефановић Караџић“
- Књажевско-српски театар
- Биоскоп „Синеплекс“, ТЦ Биг Фасион;
- Спомен парк Шумарице;
- Центар за социјални рад;
- Црвени крст;
- Локални медији;
- Локална самоуправа Крагујевац;
- Месна заједница Драгобраћа, Дреновац, Голочело;
- ОШ „Милоје Милојевић“-први разред музичке школе
- КУД Адам Милутуновић Шамовац
- Ђурђевдан-предшколска установа-Корићани

Сарадња са родитељима:

- Ангажованост у раду Савета родитеља и Школског одбора;
- Непосредно укључивање у акције опремања школе потребним наставним средствима;
- Учесће и иницијативе за акције солидарности;
- Учествовање у друштвено-корисном раду;
- Активности у Тиму за самовредновање рада школе;
- Учесће у организацији школских приредби, прослава...

Учесће у културно забавном животу школе:

- Свечани пријем првака у први разред;
- Активности поводом Дечје недеље;
- Једнодневни излети;
- Обележавање Васкршњег празника изложбом и продајом дечијих радова ученика од првог до четвртог разреда;
- Настава у природи;
- Прослава школске славе Светог Саве;
- Прослава дана школе;
- Одељењске приредбе за родитеље;
- Приредбе и представе ученика осмог разреда.

Школски маркетинг:

- Огласна табла;
- Локални медији;
- Школске приредбе;
- Учесће на конкурсима;
- Изложбе ликовних и литерарних радова;
- Презентовање школе на Сајму образовања;
- Васкршњи вашар у коме учествују ученици од првог до четвртог разреда;
- Презентацја школе у обдаништима;
- Обавештења на сајту школе.

Ученици наше школе су укључени у наставне и ваннаставне активности, показујући добре резултате на такмичењима.

Наставници наше школе су највећи ресурс школе. Сви стручно покривају наставу. Поред тога показују интересовање за стручним усавршавањем и осавремењивањем наставе. Стални су учесници у програмима стручног усавршавања. У школи је 32 наставника и један стручни сарадник.

Просторије за образовно васпитни рад су набројане у претходном одељку. Све просторије у школи могу да послуже својој намени, али је скоро у свакој од њих нужно учинити мању или већу оправку.

Ритам радног дана школе, динамика током школске године

Васпитно образовни рад организован је у оквиру петодневне радне недеље. У првој смени настава почиње у 7.30 часова, настава у другој смени када су млађи разреди почиње у 13.00 часова, када су старији разреди почиње у 12.10 часова. Настава се изводи према распореду часова који израђује задужени наставник, а према одговарајућим педагошким нормама и законским актима. У свакој смени, сваког дана дежурају по три наставника, како у ходницима и холу, тако и у школском дворишту.

Постигнут је велики успех у уређењу школског дворишта и ентеријера школе. Радило се на уређењу дворишта, чувању постојеће траве, засађено је неколико нових садница, дрво пријатељства. Школа поседује паркинг простор, асфалтом су покривени сви улази у школско двориште и сви прилази школи. На главном улазу је направљена рампа за инвалидна лица. Окренуто је још пар учионица у организацији родитеља, као и наставничка канцеларија. Поправљене су три камере у ходницима. Захваљујући пројекту „Дигитална учионица“ школа је добила нове лаптопове и пројекторе за сваку учионицу. Наставници одржавају часове уз помоћ савремених наставних средстава. Добијена је нова столарија у свим учионицама.

Издавачка делатност - Ученици, на нивоу одељења пишу чланке из занимљив материјал, који предају Уредништву школског часописа, да би исти урадили селекцију занимљивих садржаја. У часопису се објављују и све активности. Објављивање је два пута годишње у Школском листу *Славослов (дигитални лист)* поводом Дана школе у децембру и јуну. Такође ученици учествују на разним литерарним конкурсима.

Пројекат „Школа за 21. Век“

Школа је у оквиру пројекта на Државном такмичењу у програмирању на микробит уређају прву награду. Добила одређен број микробит уређаја – џепних рачунара на којима деца могу да програмирају и користе их за решавање свакодневних проблема из разних школских предмета. Овај уређај омогућава ученицима да уче на забаван, интерактиван и иновативан начин. Поред стицања вештина критичког мишљења и решавања проблема, деца ће усвојити практичне вештине програмирања и имати прилику за усавршавање својих вештина кроз програмирање физичких уређаја.

Пројекти од стране МП-Ментално здравље и безбедност деце.

Пројекат-МУП-Заједно и безбедно кроз детињство.

Пројекат, Соларни панели-пројекат-Сунчане школе на Западном Балкану.

Циљ пројекта је да школа стекне статус произвођача – потрошача електричне енергије. Учешћем у пројекту школа указује на своју опредељеност за коришћење обновљивих извора енергије и унапређење енергетске ефикасности. Истовремено, школа добијамалу лабораторију која ће бити од помоћи ученицима и наставницима у процесу наставе,

подижући свест о обновљивим изворима енергије и значају енергетске транзиције. иницијатива се састоји из 3 компоненте – истраживачке, инвестиционе и едукативне.

Пројекат- Подршка развоју вештина за 21 век-учествују сви запослени

Оформљен Клуб ученика и СТЕМ-клуб.

СТЕМ је означава четири академске и научне области:

Основни циљ је развијање критичког мишљења, логике и иновативности код деце и младих. Кроз овај систем образовања, ученици повезују теорију са практичним радом, припремајући се за савремене послове у технолошким и научним секторима.

Наука: Разумевање природних појава, хемије, физике и биологије.

Технологија: Разумевање и коришћење дигиталних алата, софтвера и савремених уређаја.

Инжењерство: Дизајнирање, креирање и решавање техничких изазова.

Математика: Примена бројева, рачунања и аналитичког размишљања у пракси.

Ученици продубљују наставни програм и знање из свих предмета, друже се и примењују у свакодневном животу научено у теорији.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања

Важе од школске 2027/2028. године.

Стандарди образовних постигнућа за предмете, и то:

1) за крај првог циклуса основног образовања:

(1) Српски језик;

(2) Математика;

(3) Природа и друштво;

2) за крај основног образовања:

(1) Српски језик и књижевност;

(2) Математика;

(3) Биологија;

(4) Физика;

(5) Хемија;

(6) Географија;

(7) Историја;

(8) Физичко и здравствено образовање;

(9) Музичка култура;

(10) Ликовна култура;

(11) Информатика и рачунарство;

- (12) Техника и технологија;
 (13) Страни језици – први страни језик;
 (14) Страни језици – други страни језик.

Наставни планови и програми, односно планови и програми наставе и учења донети на основу општих стандарда постигнућ примењују се до доношења нових прописа о плановима и програмима наставе и учења у складу са стандардима образовних постигнућа-у току године.

Ред.бр.	Предмет	Место
1.	српски језик	учионица број 10 (кабинет српског језика)
2.	српски језик	учионица број 5 (кабинет српског језика)
3.	енглески језик и немачки језик	учионица број 7 (кабинет страних језика)
4.	ликовна култура и музичка култура	учионица број 11 (кабинет ликовне и музичке културе)
5.	историја и географија	учионица број 9 (кабинет географије и историје)
6.	физика	учионица број 8 (кабинет физике)
7.	математика	учионица број 1 (кабинет математике)
8.	информатика и рачунарство и техничко	учионица број 6 (кабинет информатика и рачунарство и техничко)
9.	биологија и хемија	учионица број 3 (кабинет биологије и хемије)
10.	физичко и здрав. васпитање	фискултурна сала
11.	верска настава	учионица број 10 (кабинет српског језика) и остале по потреби
12.	разредна настав/прваци једносменски рад остали се мењају	учионица број 2

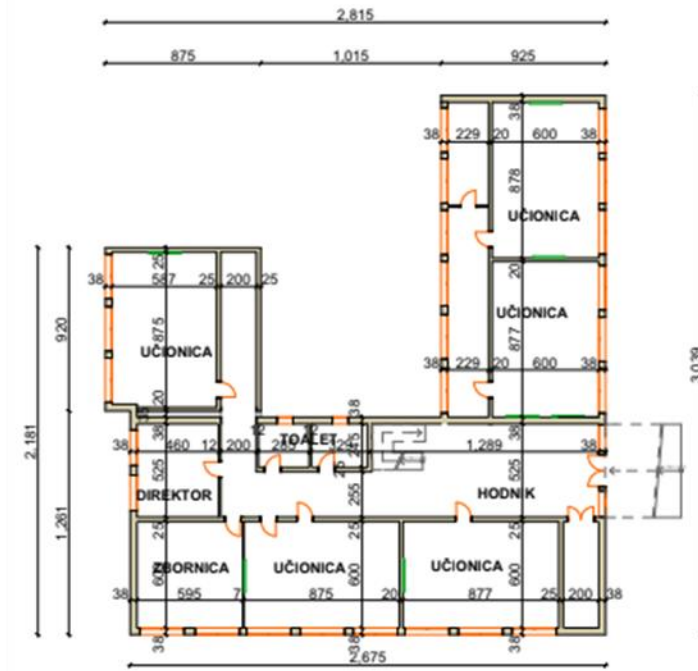
Редни број	Назив просторије	Број просторија
1.	учионице одељењске наставе и предметне наставе	11
2.	библиотека	1
3.	фискултурна сала	1
4.	свлачионице	1
5.	кухиња – трпезарија	1
6.	наставничка зборница	1
7.	канцеларије управе	3
8.	педагошко психолошка служба	1
9.	спортски терени	1
10.	школско двориште	1

За извођење образовно-васпитног рада школе користе се 4 школска објекта.

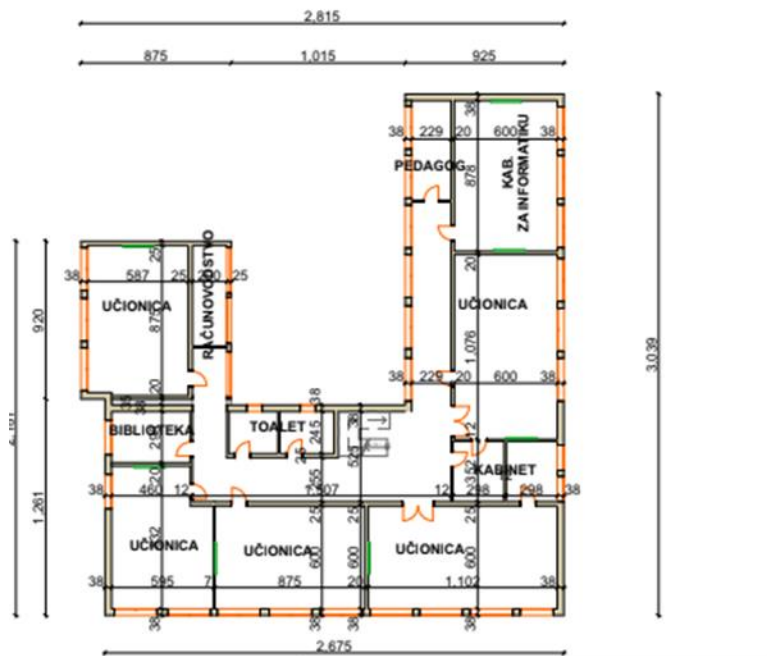
ЛОКАЦИЈА ШКОЛСКЕ ЗГГРАДЕ	УЧИОНИЦЕ	КАБИНЕТИ	БИБЛИОТЕКА	РАЧУНАРИ	КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА НАСТАВНИКЕ, ДИРЕКТОРА, СТРУЧНОГ САРАДНИКА	СПОРТСКИ ТЕРЕНИ	ФИСКУЛТУРНА САЛА	КУХИЊА СА ТРПЕЗАРИЈОМ	МОКРИ ЧВОР	ГРЕЈАЊЕ	СНАБДЕВАЊЕ ВОДОМ	ПРОСТОР ЗА ПРЕДШКОЛСКУ ГРУПУ
Драгобраћа	2	11	1	50	3	1	1	1	4	Лож уље		посебна зграда (школски стан)
Дреновац	2	0	0	3	0	1	1	0	1	Угаљ и дрва		0
Голочело	2	0	0	3	0	1	0	0	1	Угаљ и дрва		0

Школа има дефектолога по потреби.

OŠ „Miloje Simović“
-osnova prizemlja-
R=1:200

OŠ „Miloje Simović“
-osnova sprata-
R=1:200

ЗАКОНСКИ ОКВИР ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

План и програм наставе и учења обавезних предмета по разредима се реализује по следећим важећим документима

Разред	Службени Гласник РС-ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК
1.разред	<u>Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања</u> („Просветни гласник“: 10/2017-1, 12/2018-1, 15/2018-1, 18/2018-1, 1/2019-18, 2/2020-1, 16/2022-1, 1/2023-79 (исправка), 13/2023-455, 14/2023-383, 11/2024-1, 1/2026-157)
2.разред	<u>Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања</u> („Просветни гласник“: 16/2018-47, 3/2019-1, 5/2021-1, 13/2023-457)
3.разред	<u>Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања</u> („Просветни гласник“: 5/2019-6, 1/2020-1, 6/2020-1, 7/2022-1, 13/2023-457)
4.разред	<u>Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања</u> („Просветни гласник“: 11/2019-1, 6/2020-20, 7/2021-671, 1/2023-1, 13/2023-458)
5.разред	<u>Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања</u> („Просветни гласник“: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219)
6.разред	<u>Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања</u> („Просветни гласник“: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219)
7.разред	<u>Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања</u> („Просветни гласник“: 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020-99, 8/2020-597, 5/2021-4, 17/2021-42, 16/2022-2, 13/2023-460, 14/2023-399, 6/2025-22, 1/2026-15 допуна)
8.разред	<u>Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања</u> („Просветни гласник“: 11/2019-61, 2/2020-6, 6/2020-118, 5/2021-8, 17/2021-58, 16/2022-2, 13/2023-470, 14/2023-407, 4/2024-1, 6/2025-38, 1/2026-15-допуна)

- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 88/2017-3, 27/2018-3 - др.закон, 27/2018-22 (др. закон), 10/2019-5, 6/2020-20, 129/2021-9, 92/2023-332 и 19/2025-6),
- Закон о основном образовању и васпитању: 55/2013-3, 101/2017-11, 27/2018-3 (др. закон), 10/2019-3, 129/2021-8, 129/2021-9 (др. закон), 92/2023-340, 19/2025-7,
- Закон о уџбеницима: 27/2018-13, 92/2023-336, 109/2025-270, правилник о плану уџбеника примењује се од школске 2027/2028.
- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику (Сл. Гласник РС“ бр.80/2018.)
- Правилник о ближим упутствима за утврђивање, права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање (Сл. Гласник РС“ бр.74/2018.)
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: 34/2019-177, 59/2020-7, 81/2020-69, бр. 10/2024.
- Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање:(„Службени гласник РС“, број 46/2019., 104/2020., 11/2024.)
- Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности (Службени гласник РС", број 65 од 24. августа 2018.)
- Правилник о вредновању квалитета рада установа(Сл. гласник РС бр 10/2019. Од 15.02.2019., 77/2024-50)
- Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја(„Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2011)
- Правилник о Општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Службени гласник РС“, број 78/17)
- Правилник о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања(„СГ. РС., бр.30 од 25.04.2019.)
- Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математика, природа и друштво(„Просветни гласник“, број 5/11)
- Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Просветни гласник“, број 5/10)
- Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању: 1/2011-1, 1/2012-1, 1/2014-1, 12/2014-1, 2/2018-1, 3/2021-54, 14/2022-49, 4/2023-1, 5/2023-5 (исправка)
- Правилник о ближим условима организовања целодневне наставе и продуженог боравка : 77/2014
- Правилник о врсти, називу, садржају и изгледу образаца евиденција и јавних исправа и начину њиховог вођења, попуњавања и издавања у предшколској установи: 63/2019-31, 102/2022-1 (др. правилник)
- Правилник о ближим условима за спровођење државних и међународних испитивања ученика: 34/2024-107
- Правилник о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновање наставе на даљину у основној школи: 109/2020-9

- Правилник о ближим условима за остваривање двојезичне наставе: 105/2015-30, 50/2016-40, 35/2017-5
- Правилник о садржају и начину вођења евиденције и издавању јавних исправа у основној школи: 102/2022-22, 49/2026-103
- Правилник о дипломама за изузетан успех у основном образовању и васпитању: 139/2022-117, 43/2023-83
- Уредба о организовању и остваривању верске наставе и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи: 46/2001-1
- Српски као страни језик („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/19).
- Правилник о изменама Правилника о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 1/24).
- Правилник о наставном плану и програму предмета грађанско васпитање за 7. разред ОШ.(Сл.Гл. бр.7-06.08.2007.) и 6/2008 за 8 разред
- Правилник о наставном плану и програму за ученике седмог и осмог разреда основног образовања и васпитања обдарене за математику ("Службени гласник РС", 2/2013-17, 12/2019-4);
- Стручно упутство за препознавање ученика са изузетним/посебним способностима
- Правилник о плану и програму наставе и учења за ученике седмог и осмог разреда основног образовања и васпитања са посебним способностима за математику ("сл. Гласник РС - просветни гласник", бр. 3/2020 и 1/2024);
- Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: 104/2024-16-примењује се школске 2027/2028. године као и правилници за први и пети разред.
- Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника ("сл. Гласник РС", бр. 109/2021)
- Развојни план школе за период 2025-2030. године
- Статут школе
- Стручно упутство за израду и примену школске документације (Дел.број: 601-00-020/2025-01)
- Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања "Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.-примењиваће се од школске 2027/2028. године.
- Стручно упутство за препознавање ученика са изузетним/посебним способностима.

Приликом израде Школског програма користили су се и школски документи, а посебно Школски развојни план за период 2026-2031.г. и резултати самовредновања за све области рада и екстерног вредновања. Из Школског развојног плана у израду Школског програма уграђени су развојни циљеви за све области и то:

Кључна област	Развојни циљ	Имплементација
---------------	--------------	----------------

Школски програм и годишњи план рада	Усклађивање Школског програма и Годишњег плана рада у циљу побољшања наставе	У делу Школског програма који се односи на програме обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање
Настава и учење	Побољшање квалитета наставе у стицању трајних и функционалних знања	У циљевима Школског програма, у делу Школског програма који се односи на програме обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање, посебан део међупредметне компетенције, корелација унутар предмета и са другим предметима, тематска, интердисциплинарна и пројектна настава
Образовна постигнућа	Школске оцене и резултати су у складу са нивоом остварености образовних стандарда и постигнућа ученика	У делу Школског програма који се односи на програме обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање /евалуација, начин праћења, настава усмерена на исходе и стандарде, анализе у оквиру стручних већа и актива /
Подршка ученицима	Подстицање социјалног и личног развоја ученика кроз различите видове подршке	У циљевима Школског програма, плановима допунске и додатне наставе, Тима за подршку ученика, изради ИОП-а и индивидуализацији, посебним програмима у склопу Школског програма
Етос	Даље унапређење безбедности школе и стварање подстицајне и креативне атмосфере	У циљевима Школског програма и посебни програми у склопу Школског програма
Организација рада школе и руковођење	Побољшање ефикасности рада школе	Прожима се кроз цео Школски програм
Ресурси	Људски и материјално-технички ресурси су у функцији квалитета рада школе	У циљевима и посебним програмима у склопу Школског програма

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Школски програм ОШ „Милоје Симовић“ припремио је Стручни актив за развој Школског програма. Овај Актив именovalo је Наставничко веће на седници која је одржана 10.09.2025.године. Школски програм је усвојен на Наставничком већу 19.06.2026.

Чланови Актива су:

Јелена Лукић – председник стручног актива
Лидија Пауновић-члан
Нина Максимовић-члан
Ана Радојичић-члан
Мила Тодоровић-члан
Милена Обрадовић – Школски одбор
Марија Милојевић - стручни сарадник
Душица Стевић – Савет родитеља
Хелена Гојковић – Ученички парламент

Ненад Пауновић-информатичка подршка

У изради Школског програма учествовали су и сви запослени у настави који су израдили школски програм за предмет који предају.

Основно образовање и васпитање у основној школи остварује се на основу Школског програма. Школски програм садржи и активности у оквиру ваннаставних и ваншколских сарджаја по којима се школа препознаје.

У планирању Школског програма полазиште нам чине интереси ученика, родитеља и локалног окружења у коме школа живи и ради.

Такође, у планирању смо водили рачуна о стварању једнаких услова за квалитетно образовање свих ученика планирајући индивидуализован приступ у раду са ученицима, бригу за безбедност свих ученика и радника школе, бригу о доступности и условима за стицање и развијање различитих вештина, умења и знања свим ученицима и наставницима.

Школски програм садржи планиране активности и начине рада којима се постиже остваривање циљева и задатака образовања на начин да се промовише интелектуални, лични, друштвени и физички развој ученика.

Школски програм доноси и усваја Школски одбор на основу наставног плана и програма, а на основу Закона о основама система образовања и васпитања.

Школски програм је документ на основу којег се остварује развојни план и укупан образовно-васпитни рад у школи.

Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно старатеља у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања.

Школа објављује школски програм у складу са Законом и општим актом школе.

Школски програм садржи обавезни, изборни и факултативни део. Школски програм садржи и литературу која се по закону не мења три године а за четврту урадиће се анекс на школски програм.

У школи сви ученици похађају наставу на српском језику. Ако дође до промене урадиће се анекс на Школски програм.

Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта. Настава у природи се реализује у складу са одговарајућим правилником.

У Школи се од првог разреда изучава као страни језик енглески.

У Школи је организован обогашен једносменски рад за ученике I разреда. У оквиру обогашеног једносменског рада ученицима се обезбеђују игра, културно-уметничке, спортске активности, учење, израда домаћих задатака и извршавање других обавеза ученика у безбедном окружењу под надзором наставника.

У матичној школи се као други страни језик изучава немачки.

У Школском програму прецизиране су у посебном делу ваннаставне активности, генерално организоване кроз рад низа секција.

Садржај школског програма

Школски програм садржи:

Основно образовање и васпитање остварује се на основу школског програма.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања.

Школа објављује школски програм у складу са Законом и општим актом школе.

Члан 27.

- 1) циљеве школског програма;
- 2) план наставе и учења основног образовања и васпитања;
- 3) програме обавезних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање;
- 4) изборне предмете по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање;
- 5) програме активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање;
- 6) програм допунске и додатне наставе;
- 7) програм културних активности школе;
- 8) програм школског спорта и спортско-рекреативних активности;
- 9) програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања;
- 10) програм ваннаставних активности ученика;
- 11) програм професионалне оријентације;

- 12) програм здравствене заштите;
- 13) програм социјалне заштите;
- 14) програм заштите животне средине;
- 15) програм сарадње са локалном самоуправом;
- 16) програм сарадње са породицом;
- 17) програм излета, екскурзија и наставе у природи;
- 18) програм рада школске библиотеке;
- 19) начин остваривања других области развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад.

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

Школски програм, нарочито у школи за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, садржи и:

- 1) начин прилагођавања рада и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад;
- 2) начин прилагођавања циљева и исхода, као и садржаја образовно-васпитног рада и
- 3) начин остваривања додатне подршке за ученике школе.

Саставни део школског програма је и програм безбедности и здравља на раду који обухвата заједничке активности школе, родитеља, односно других законских заступника и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Школски програм за образовање одраслих, школски програм за музичко образовање и васпитање, школски програм за балетско образовање и васпитање, припремни предшколски програм и изузетно предшколски програм део су школског програма када их школа остварује.

У оквиру школског програма основна музичка, односно основна балетска школа може да остварује и програм музичког, односно балетског васпитања и образовања за децу предшколског узраста у трајању до једне године.

У оквиру школског програма, за децу и ученике који не познају српски језик, школа може да реализује и програм за стицање елементарних знања из српског језика, односно програм српског језика као страног.

Школски програм-закон о основама образовања и васпитања

Члан 61.

Основно и средње образовање и васпитање, специјалистичко и мајсторско образовање и други облици стручног образовања остварују се на основу школског програма.

Школски програм доноси школски одбор, по правилу на период од четири године.

Школски програм израђује се у складу са Националним оквиром образовања и васпитања и садржи:

- 1) циљеве школског програма;
- 2) назив, врсту и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује;
- 3) језик на коме се остварује програм;
- 4) начин остваривања школског програма;
- 5) начин прилагођавања школског програма према нивоу образовања и васпитања;
- 6) друга питања од значаја за школски програм.

Ближи услови за израду школског програма уређују се посебним законом.

Доношење програма образовања и васпитања установа

Предшколски, школски и програм васпитног рада припремају одговарајући стручни органи установе.

Програм доноси орган управљања установе.

О предлогу програма установа прибавља мишљења савета родитеља, а школа и од ученичког парламента.

Доношење и објављивање програма образовања и васпитања установа.

Школски програм доноси се најкасније два месеца пре почетка школске године у којој ће почети његова примена.

Предшколски, школски и програм васпитног рада објављује се, у складу са општим актом установе.

Установа је у обавези да програм учини доступним свим заинтересованим корисницима.

Начела израде школског програма

Школски програм утемељен је на начелима:

Члан 28.

Школски програм утемељен је на начелима:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;

- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

Члан 26а 3.

План и програм наставе и учења основног образовања и васпитања

План наставе и учења

План наставе и учења у основном образовању и васпитању садржи:

- 1) листу обавезних и изборних предмет и активности по разредима;
- 2) укупан годишњи фонд часова по предметима и активностима ;
- 3) недељни фонд часова по предметима и активностима.

Програм наставе и учења у основном образовању и васпитању садржи:

- 1) циљеве основног образовања и васпитања;
- 2) циљеве учења обавезних и изборних предмета и активности по разредима;
- 3) опште предметне компетенције;
- 4) специфичне предметне компетенције;
- 5) исходе учења;
- 6) образовне стандарде за основно образовање и васпитање;
- 7) кључне појмове садржаја сваког предмета;
- 8) упутство за дидактичко-методичко остваривање програма;
- 9) упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика;
- 10) начин прилагођавања програма музичког и балетског образовања и васпитања, образовање и васпитање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, ученика са изузетним, односно посебним способностима, за образовање и васпитање на језику националне мањине и образовање одраслих.

Трајање и језик на коме се изводи програм

Школски програм се реализује у периоду од четири године, односно од почетка школске 2026/2027. године до краја школске 2029/2030. године. Школски програм важи од 1.9.2026. до 1.9.2030. године. Програм се реализује на српском језику и ћириличном писму.

Врста: основно образовање и васпитање (у трајању од осам година у два образовна циклуса, у складу са законом и програмом наставе и учења). Први циклус обухвата први, други, трећи и четврти разред. Други циклус обухвата пети, шести, седми и осми разред. У Школи се реализује и припремни предшколски програм.

Образовно-васпитни рад остварује се у току школске године, која почиње 1. септембра, извођењем химне Републике Србије, а завршава се 31. августа наредне године. Образовно-васпитни рад организује се у два полугодишта. Време, трајање и организација образовно-

-васпитног рада и школског распуста утврђује се школским календаром на годишњем нивоу.

Време које ученик проводи у школи изражава се у сатима и обухвата:

- 1) часове обавезних предмета;
- 2) часове изборних програма;
- 3) време проведено у активностима, које су садржане у школском програму и у функцији су развоја способности, интересовања и креативности ученика.

Распоред и трајање часа

Члан 59а

Школа у складу са планом и програмом наставе и учења врши распоред обавезних и изборних предмета и активности, односно утврђује распоред часова, укључујући и часове додатне и допунске наставе и час одељењског старешине.

Школа која организује редовну полудневну наставу у две смене стара се да сви часови из става 1. овог члана буду утврђени распоредом часова у оквиру смене коју ученици похађају.

Распоред часова може да се мења у току наставне године

Час наставе траје 45 минута.

Изузетно, час наставе може да траје дуже или краће од 45 минута, у складу са планом и програмом наставе и учења.

Трајање часа наставе може се прилагодити посебним условима у којима се остварује образовно-васпитни рад у одређеном временском периоду, уз сагласност Министарства.

Наставни план основног образовања и васпитања

Школски програм остварује се у складу са прописани наставним планом и програмом у два циклуса:

1. План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања
2. Наставни план за други циклус основног образовања и васпитања

Први циклус траје у I, II, III и IV разреду, а други циклус у V, VI, VII и VIII разреду.

Ова два циклуса су у посебном документу као и СНА за други циклус заједно са секцијама.

Време проведено у школи

Члан 59.

Време проведено у школи изражено је у сатима и обухвата часове обавезних и изборних предмета и време проведено у активностима, прописане законом и планом и програмом наставе и учења, које су садржане у школском програму и у функцији су развоја способности, интересовања и креативности ученика.

Ученик у првом циклусу има обавезне и изборне предмете и активности до 20 сати недељно.

Ученик у другом циклусу има обавезне и изборне предмете и активности до 25 сати недељно.

Ученик у првом циклусу који стиче основно образовање и васпитање на језику националне мањине има обавезне и изборне предмете и активности до 22 сата недељно, а у другом циклусу до 27 сати недељно.

У недељни број сати из ст. 2–4. овог члана не урачунава се трајање часова допунске и додатне наставе

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

СВРХА, ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ И КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ, ИСХОДИ И СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА

Циљеви образовања и васпитања

1. Циљеви основног образовања и васпитања

Члан 21. и члан 8.

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

Циљеви образовања и васпитања

Члан 8.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Исходи

Члан 22.

Након завршетка основног образовања и васпитања ученици ће:

- 1) имати усвојен интегрисани систем научно заснованих знања о природи и друштву и бити способни да тако стечена знања примењују и размењују;
- 2) умети да ефикасно усмено и писмено комуницирају на српском, односно на српском и језику националне мањине и најмање једном страном језику користећи се разноврсним вербалним, визуелним и симболичким средствима;

- 3) бити функционално писмени у математичком, научном и финансијском домену;
- 4) умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- 5) бити способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање;
- 6) бити оспособљени за самостално учење;
- 7) бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације;
- 8) моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања;
- 9) бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима;
- 10) бити одговорни према сопственом здрављу и његовом очувању, **примењивати усвојене здравствене навике неопходне за активан и здрав животни стил;**
- 11) умети да препознају и уваже људска и дечја права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- 12) имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју;
- 13) знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима;
- 14) бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.

Исходи образовања и васпитања

Члан 9.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања представљају способност ученика да:

- 1) изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми;
- 2) прикупља, анализира, организује и критички процењује информације;
- 3) користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа и средине, потреба и интересовања;
- 4) ефикасно и критички користи научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- 5) ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације и заједнице;
- 6) зна како да учи;
- 7) уме да разликује чињенице од интерпретација;
- 8) примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама;
- 9) поуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије;
- 10) одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима;

- 11) ефикасно и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободе, комуницира асертивно и ненасилно посебно у растућој разноликости друштава и решавању сукоба;
 - 12) покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
 - 13) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;
 - 14) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;
 - 15) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.
- Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Стандарди образовања и васпитања

Члан 10.

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања, и то:

- 1) стандарди образовних постигнућа ученика;
- 2) стандарди квалитета рада установе;
- 3) стандарди квалитета уџбеника;
- 4) стандарди компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника;
- 5) стандарди компетенција директора;
- 6) стандарди компетенција секретара установе;
- 7) стандарди квалификација.

Стандарде из става 1. овог члана прописује министар.

Кључне компетенције за целоживотно учење

Члан 11.

Кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у друштвени живот и запошљавање.

Кључне компетенције за целоживотно учење су:

- 1) комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми;
- 2) комуникација на страном језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања

сумирањем, тумачењем, превођењем, парафразирањем и на друге начине, као и интеркултурално разумевање;

3) математичке, научне и технолошке компетенције: основно нумеричко резонување, разумевање света природе, способност примене знања и технологије за људске потребе (медицина, транспорт, комуникације и др.);

4) дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију;

5) учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи;

6) друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама;

7) осећај за иницијативу и предузетништво: способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима;

8) културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима – музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

Компетенције из става 1. овог члана, осим оквира традиционалних школских предмета, обухватају и ангажују школска знања на припреми ученика да буду конкурентни и функционални у садашњем и будућем образовном и професионалном простору и да компетентно и активно остварују своје грађанске улоге.

Опште међупредметне компетенције

Члан 12. Члан 21а

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања у Републици Србији, су:

1) компетенција за учење;

2) одговорно учешће у демократском друштву;

3) естетичка компетенција;

- 4) комуникација;
- 5) одговоран однос према околини;
- 6) одговоран однос према здрављу;
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
- 8) рад са подацима и информацијама;
- 9) решавање проблема;
- 10) сарадња;
- 11) дигитална компетенција.

У циљу стварања услова за развој општих међупредметних компетенција на нивоу основног и средњег образовања и васпитања, а путем сарадње и уз подршку других органа и међуресорних тела и тимова, доносе се посебни програми, пројекти и активности, чије се остваривање уређује подзаконским актима које доноси министар и министри надлежни за области у оквиру којих се остварује сарадња.

Начин остваривања принципа и циљева образовања и стандарда постигнућа

У глобалним плановима рада наставници ће навести начин праћења и примене образовних стандарда, као и остваривања принципа и циљева учења по разредима и предметима.

Проверавање остваривања циљева учења вршиће се кроз усмена излагања ученика, тестове, есеје, домаће задатке, писмене задатке, активности на часу, праћење практичних радова ученика, графичких радова, прегледом ученичких портфолија, дневника рада и сл.

Провере остварености стандарда по предметима и разредима вршиће се путем тестирања и то:

- а) путем иницијалних тестирања у септембру;
- б) полугодишњих тестова у децембру;
- в) годишњих тестирања у мају- јуну;
- г) путем пробних завршних тестирања-април;
- д) путем завршног теста у осмом разреду у јуну.

Квалитет образовања и васпитања

Члан 6.

Елементи квалитета образовања и васпитања у Републици Србији, су:

- 1) принципи образовања и васпитања;
- 2) циљеви образовања и васпитања;

- 3) програми образовања и васпитања;
- 4) образовни стандарди;
- 5) компетенције ученика;
- 6) обухват и брига о осетљивим категоријама деце и ученика;
- 7) окружење за учење;
- 8) компетенције и професионални развој наставника, васпитача и стручних сарадника, директора и секретара;
- 9) сарадња са родитељима, односно другим законским заступницима и широм заједницом;
- 10) независно вредновање остварености циљева образовања и резултата учења;
- 11) самовредновање, праћење и независно вредновање рада наставника, васпитача и стручних сарадника и директора;
- 12) систем управљања;
- 13) стандарди простора и опреме установе;
- 14) одговарајући материјални и финансијски ресурси.

Општи принципи образовања и васпитања

Члан 7.

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле:

- 1) једнакост и доступност остваривања права на образовање и васпитање заснованом на социјалној правди и принципу једнаких шанси без дискриминације;
- 2) усмереност образовања и васпитања на дете и ученика кроз разноврсне облике учења, наставе и оцењивања којима се излази у сусрет различитим потребама детета и ученика, развија мотивација за учење и подиже квалитет **образовних*** постигнућа;
- 3) поштовање људских права и права сваког детета, ученика и одраслог и уважавање људског достојанства; образовање и васпитање у демократски уређеној и социјално одговорној установи у којој се негују отвореност, сарадња, толеранција, свест о културној и цивилизацијској повезаности у свету, посвећеност основним моралним вредностима, вредностима правде, истине, солидарности, слободе, поштења и одговорности и у којој је осигурано пуно поштовање права детета, ученика и одраслог;
- 4) висок квалитет образовања и васпитања за све; квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање, засновано на тековинама и достигнућима савремене науке, примена достигнућа научних дисциплина важних за процес образовања и васпитања и прилагођених узрасним и личним образовним потребама сваког детета, ученика и одраслог;

- 5) целоживотно учење, које укључује све облике учења и значи учествовање у различитим облицима образовних активности током живота, са циљем сталног унапређивања потребних личних, грађанских, друштвених и радних компетенција;
- 6) образовање и васпитање засновано на компетенцијама у складу са стратешким и функционалним оквиром за планирање и остваривање процеса образовања и васпитања, чиме се стварају услови и пружа подршка за развој свих компетенција;
- 7) професионалну етику и компетентност која подразумева високу стручност наставника, васпитача, стручних сарадника, директора и секретара, стални професионални развој и висок ниво професионалне одговорности и етичности;
- 8) хоризонталну и вертикалну проходност којом се осигурава могућност да ученици и одрасли током образовања промене врсту образовања (хоризонтална проходност) и могућност даље образовања и стицања вишег нивоа образовања (вертикална проходност);
- 9) демократичност кроз укљученост свих учесника у систему образовања и васпитања у стварању и спровођењу образовних политика, поштујући потребе и права уз обавезе и одговорности;
- 10) аутономија установе кроз планирање и остваривање одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања поштујући специфичности установе и локалне средине.

У остваривању принципа, посебна пажња посвећује се:

- 1) сарадњи са породицом, укључивањем родитеља односно другог законског заступника, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, локалном заједницом и широм друштвеном средином;
- 2) подршци преласка детета, односно ученика у следећи ниво образовања и васпитања и остваривању континуитета у образовању и васпитању;
- 3) идентификацији, праћењу и подстицању ученика и одраслих са изузетним, **односно посебним*** способностима (талентовани и даровити) уз обезбеђивање услова да, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ одговарајућим нивоима образовања и васпитања и установама;
- 4) могућности да деца, ученици и одрасли са сметњама у развоју, инвалидитетом и из осетљивих група, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања и васпитања у установама, а лица смештена у установе социјалне заштите, деца, ученици и одрасли са здравственим проблемима остварују право на образовање за време смештаја у установи и током болничког и кућног лечења;
- 5) смањењу стопе напуштања система образовања и васпитања, посебно лица из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, лица са сметњама у развоју и инвалидитетом и других лица са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног и интеркултуралног образовања и васпитања;
- 6) каријерном вођењу и саветовању запослених, ученика и одраслих усмереном ка личном развоју појединца и напредовању у образовном и професионалном смислу;
- 7) остваривању права на образовање и укључивањем у систем образовања и васпитања на различитим узрастима и нивоима, без угрожавања других права детета и других људских права;

8) сарадњи са ученицима, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, као и остваривања одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања.

Настава

Члан 32.

Настава је основа образовно-васпитног процеса у школи.

Поред редовне наставе, која може да се организује полудневно и целодневно, у школи се организује допунска, додатна и припремна настава.

Школа која организује редовну полудневну наставу у две смене стара се да сви ученици равномерно похађају наставу у обе смене, смењујући се у једнаким временским интервалима, не дужим од једног месеца.

Изузетно, уколико из објективних разлога школа из става 3. овог члана не може да обезбеди равномерну промену смена, наставу организује и без промене смена, у договору са Министарством, односно надлежном школском управом.

За ученике којима је потребна помоћ у савладавању програма и учењу, школа организује допунску наставу.

За ученике од трећег до осмог разреда са посебним способностима, склоностима и интересовањима за поједине предмете, школа организује додатну наставу.

За ученике упућене на разредни и поправни испит, школа организује припремну наставу.

Припремна настава се организује пре почетка испитног рока, у трајању од најмање пет радних дана са по два часа дневно за сваки предмет.

За ученика коме је због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу, социјалне ускраћености и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, школа може да реализује индивидуалну наставу кроз програме подршке деци и ученицима са сметњама у развоју.*

Припрему ученика за полагање завршног испита школа може да организује током другог полугодишта осмог разреда, а дужна је да организује припрему ученика за полагање завршног испита десет дана пре полагања испита у трајању најмање два часа дневно из предмета који су обухваћени полагањем.

Разредна и предметна настава

Члан 34.

За ученике првог циклуса организује се разредна настава, а за ученике другог циклуса предметна настава, а када постоје услови и заједничка настава више сродних предмета са интердисциплинарним садржајем, у складу са школским програмом.

Изузетно, за ученике првог циклуса може да се организује предметна настава из страног језика и изборних предмета, у складу са законом и планом и програмом наставе и учења.

Изузетно, у школи за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, настава у другом циклусу може да се организује као разредна настава, у складу са школским програмом.

За припаднике националне мањине предметна настава може да се организује из предмета српски језик као нематерњи и* изборног предмета** језик националне мањине са елементима националне културе од првог разреда.

Члан 35.

Школа је дужна да за ученике четвртог разреда организује часове предметне наставе ради упознавања ученика са предметним наставницима који ће реализовати наставу у петом разреду.

Часови предметне наставе из става 1. овог члана планирају се на основу* програма **наставе и учења** за четврти разред основног образовања и васпитања, у сарадњи учитеља и одговарајућих наставника предметне наставе.

Часове предметне наставе за ученике четвртог разреда реализују сви наставници предметне наставе из става 1. овог члана, по два пута у току школске године, односно једанпут у току полугодишта.

Школа може, с истим циљем и на исти начин, да организује часове предметне наставе и за ученике од првог до трећег разреда.

Целодневна настава и продужени боравак

Члан 36.

Школа може да организује целодневну наставу и продужени боравак као посебне облике образовно-васпитног рада, уз сагласност Министарства.

У оквиру целодневне наставе и продуженог боравака обезбеђују се игра, културно-уметничке, спортске активности, учење, израда домаћих задатака и извршавање других обавеза ученика у безбедном окружењу под надзором наставника.

Ближе услове организовања целодневне наставе и продуженог боравака прописује министар.

Настава за ученике на кућном и болничком лечењу

Члан 37.

Школа може да организује образовно-васпитни рад као посебан облик рада за ученике на дужем кућном и болничком лечењу, уз сагласност Министарства.

За ученике који због већих здравствених проблема или хроничних болести не могу да похађају наставу дуже од три недеље, настава се организује у кућним условима, односно у здравственој установи.

Родитељ, односно други законски заступник је дужан да о потреби организовања наставе за ученика на дужем кућном и болничком лечењу обавести школу.

Начин организовања наставе за ученике на дужем кућном и болничком лечењу прописује министар.

Настава код куће

Члан 38.

Родитељ, односно други законски заступник има право да свом детету омогући стицање основног образовања и васпитања код куће, уз обезбеђивање трошкова образовања и васпитања.

Родитељ, односно други законски заступник је дужан да до краја наставне године писмено обавести школу у коју је ученик уписан о намери да за своје дете од следеће школске године организује наставу код куће.

Школа из става 2. овог члана дужна је да организује полагање разредних испита из свих предмета у складу са планом и програмом наставе и учења.

Основношколско образовање и васпитање код куће мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа.

За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом који стиче образовање код куће остваривањем ИОП-а 2, образовање и васпитање код куће обезбеђује остваривање прилагођених циљева и исхода.

Школа води евиденцију о образовању и васпитању ученика код куће.

Ближе услове за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновања наставе код куће, прописује министар.

Настава на даљину

Члан 38а

Родитељ, односно други законски заступник може да се определи да његово дете основношколско образовање и васпитање стиче наставом на даљину.

Родитељ, односно други законски заступник дужан је да поднесе писани захтев за организовање наставе на даљину школи у којој његово дете стиче основношколско образовање и васпитање до краја наставне године за следећу школску годину.

Настава на даљину мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа.

За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом за кога је организована настава на даљину, а стиче основношколско образовање и васпитање остваривањем ИОП-а 2, настава на даљину обезбеђује остваривање прилагођених циљева и исхода.

О образовању на даљину школа одлучује на основу расположивих средстава, потребних за овај вид образовања и васпитања.

Школа води евиденцију о образовању и васпитању ученика који основношколско образовање и васпитање стиче наставом на даљину.

Ближе услове за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновања наставе на даљину прописује министар.

Оцењивање

Члан 60.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања ученика у току савладавања програма обавезних предмета.

Наставник је дужан да редовно оцењује ученике у складу са законом.

Праћење развоја, напредовања и постигнућа ученика обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и стандарда постигнућа у току савладавања ИОП-а 1, и то на начин који узима у обзир његове језичке, моторичке и чулне могућности.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, у складу са ИОП-ом 2.

Ученик са изузетним^{*}, односно посебним^{**} способностима који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин, применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу праћења остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања.

Ученику се не може умањити оцена из обавезног предмета због непримереног понашања.

Додатна подршка у образовању и васпитању

Члан 64.*

Детету и ученику коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, школа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Циљ додатне подршке у образовању и васпитању јесте постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад, осамостаљивање у вршњачком колективу и његово напредовање.

За остваривање додатне подршке у образовању и васпитању, директор школе, наставник, стручни сарадник, васпитач, педагошки асистент и родитељ, односно други законски

заступник може да добије посебну стручну помоћ у погледу спровођења инклузивног образовања и васпитања.

Ради остваривања додатне подршке у образовању и васпитању, школа остварује сарадњу са органима јединице локалне самоуправе, као и са школом за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, односно школом која има одељење за ученике са сметњама у развоју, другим организацијама, установама и институцијама на локалном и ширем нивоу.

Школа је у обавези да успостави сарадњу са другом школом у којој ученик који остварује право на додатну подршку наставља стицање образовања, а у циљу остваривања континуитета додатне подршке.

Посебну стручну помоћ из става 3. овог члана могу да пружају лица компетентна у области инклузивног образовања и васпитања и школе које су својим активностима постале примери добре праксе у спровођењу инклузивног образовања и васпитања.

Листе лица и школа из става 6. овог члана утврђује министар.

Листе из става 7. овог члана објављују се на званичној интернет страни Министарства.

Сврха програма образовања

Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

2. План наставе и учења основног образовања и васпитања

План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања

Предмети и фонд часова у млађим разредима:

Ред. број	А . ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик-Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-

6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*

Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава/Грађанско вас. ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Српски као страни језик ⁵	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава	-	-	-	-	1	36	1	36
5.	Настава у природи **	7-10 дана год.		7-10 дана год.		7-10 дана год.		7-10 дана год.	

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁶	1-2	36-	1-2	36-72	1-2	36-	1-2	36-

			72				72		72
3.	Екскурзија	1-3 дана год.		1-3 дана год.		1-3 дана год.		1-3 дана год.	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

4 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

5 Ученик који је страни држављанин може да изабере овај програм али није у обавези. Програм наставе и учења Српског као страног језика остварује се у складу са Правилником о програму наставе и учења за предмет Српски као страни језик („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/19).

6 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

Наставни план за други циклус основног образовања и васпитања

Предмети и фонд часова у старијим разредима

Ред. бр.	А.ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик језик ¹	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Српски језик као нематерњи ²	3	108	3	108	3	108	2	68
3.	Страни језик-Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
6.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
8.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
11.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
12.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³	2	72+54	3	108	3	102
УКУПНО: А		24-27*	915-1026*	25-28*	954-1062*	28-31*	1008-1116*	28-30*	952-1020*
Ред.	Б. ИЗБОРНИ								

бр.	НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ⁴	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Други страни језик ⁵ - Немачки језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72	2	72	2	72	2	68
4.	Српски као страни језик ⁷	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	102-170*
УКУПНО: А + Б		27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	28-31*	1008-1116*	29-32*	1044-1152*	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*
2.	Слободне наставне активности ⁸	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности ⁹	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

1. Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
2. Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
3. Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање(за 5 и 6 разред).
4. Ученик бира један од понуђених изборних програма.
5. Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

6. Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм, али није у обавези.

7. Ученик који је страни држављанин може да изабере овај програм али није у обавези. Програм наставе и учења Српског као страног језика остварује се у складу са Правилником о програму наставе и учења за предмет Српски као страни језик („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/19).

8. Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

9. Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

Ред. број	В. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	г.	нед.	г.	нед.	г.	нед.	г.
1.	Животне вештине	1	36	1	36	-	-	-	-
2.	Цртање, сликање и вајање	1	36	1	36	-	-	-	-
3.	Сачувајмо нашу планету	1	36	1	36	-	-	-	-
4.	Вежбањем до здравља	1	36	1	36	-	-	-	-
5.	Чувари природе	1	36	1	36	-	-	-	-
6.	Музиком кроз живот	1	36	1	36	-	-	-	-
7.	Медијска писменост	1	36	1	36	-	-	-	-
8.	Вредности и врлине као животни компас I	1	36	1	36				
9.	Боравак у природи и планинарење I	1	36	1	36				
10.	Моја животна средина	-	-	-	-	1	36	1	34
11.	Уметност	-	-	-	-	1	36	1	34
12.	Предузетништво	-	-	-	-	1	36	1	34
13.	Домаћинство	-	-	-	-	1	36	1	34
14.	Филозофија са децом	-	-	-	-	1	36	1	34
15.	Вредности и врлине као животни компас II	-	-	-	-	1	36	1	34
16.	Боравак у природи и планинарење II	-	-	-	-	1	36	1	34
17.	Интеркултурално учење	-	-	-	-	1	36	1	34
	УКУПНО: В	1	36	1	36	1	36	1	34

Програми обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

У склопу програма обавезних и изборних предмета дати су (по разредима и предметима) и програми допунске и додатне наставе, са условно планираним садржајима. Садржаји се могу мењати према потребама подршке ученицима. Фонд је дат у табелама за сваки предмет и разред. У школи се реализује припремна настава за ученике осмог разреда минимум десет часова по одељењу за предмете који се полажу на завршном испиту.

3. Програм обавезних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

Обавезни део школског програма

Обавезни део Школског програма садржи обавезне наставне предмете и садржаје који су обавезни за све ученике I – VIII разреда основне школе. Програми са начинима и поступцима за њихово остваривање су у прилогу. Реализују се по правилницима-Службени Гласник РС-Просветни Гласник. Допунска настава и додатни рад представљају један од начина остваривања програма обавезних предмета.

Обавезни предмети

Ред. број	А . ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик-Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*

Ред. бр.	А.ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____језик ¹	5	180	4	144	4	144	4	136

2.	Српски језик као нематерњи ²	3	108	3	108	3	108	2	68
3.	Страни језик-Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
6.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
8.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
11.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
12.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³	2	72+54	3	108	3	102
УКУПНО: А		24-27*	915-1026*	25-28*	954-1062*	28-31*	1008-1116*	28-30*	952-1020*

4. Изборне предмете по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

Изборни део школског програма

Изборни наставни предмети

Први циклус

Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.

Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава/Грађанско вас. ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Српски као страни језик ⁵	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
2.	Ваннаставне активности ⁶	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72

Други циклус

Ред. бр.	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.

Ред. бр.	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ⁴	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Други страни језик ⁵ - Немачки језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72	2	72	2	72	2	68
4.	Српски као страни језик ⁷	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	102-170*

Изборни део Школског програма обухвата - у првом и другом циклусу образовно – васпитног рада следеће изборне програме:

1. Грађанско васпитање
2. Верска настава

У другом циклусу и други страни језик.

Матерњи језик/говор са елементима националне културе.

Српски као страни језик-посебан прилог.

Ученик на почетку циклуса бира један од понуђених језика, према својим склоностима.

Страни језици

Обавезни страни језик (од 1 – 8. разреда)-Први страни језик - енглески језик

Изборни страни језик (од 5 – 8. разреда)-Други страни језик - немачки језик

Изборни програми по разредима

План и програм изборних програма, изборних предмета и слободних наставних активности по разредима се реализује по правилницима (Службени Гласник РС-

Просветни Гласник).

Ученици првог и четвртог разреда се анкетом опредељују за изборне програме верска настава и грађанско васпитање. Од првог до четвртог разреда се реализују ваннаставне активности (секције). Од петог до осмог разреда реализују се обавезне слободне наставне активности и ваннаставне активности(секције).

У анкети се нуди листа изборних предмета и слободних активности и обавезних слободних активности, датих у табели.

Изборни програми	Разред
Верска настава	I-VIII
Грађанско васпитање	I-VIII

За припаднике бугарске, албанске, румунске, русинске, словачке и хрватке мањине образовно васпитни рад се изводи на језику и писму **националне мањине**-двојезично.

Матерњи језик/говор са елементима националне културе - бугарске, албанске, румунске, русинске, словачке, немачки, ромски, босански, македонски, мађарском, буњевачком, словеначком, влашком, украјински, чешком језику и писму. Постоји посебни правилници који се примењују и биће анексирани по потреби.

5. Програме активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

Облик образовно васпитног рада којим се остварује обавезни наставни предмет, изборни

Слободне наставне активности (у даљем тексту СНА), су део плана наставе и учења који школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученици у сваком разреду, од петог до осмог, бирају један од три програма СНА који школа нуди што значи да ће сваки ученик током другог циклуса основног образовања и васпитања похађати четири различита програма.

Ученици и њихови родитељи се пре избора упознају са понуђеним програмима на часу одељенског старешине, на родитељском састанку, путем сајта школе, лифлета и др. Одабрани програми СНА су за ученика обавезни а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

Сврха СНА је да допринесу остваривању општих исхода образовања и васпитања, развијању кључних и општих међупредметних компетенција потребним за сналажење у свакодневном животу. Осим тога, подршка су професионалном развоју ученика који на крају основне школе доносе важну одлуку о наставку школовања у контексту новог концепта средње школе у којој се полажу општа и стручна матура. И на крају, мада не

мање важно, СНА доприносе бољем упознавању ученика и њиховој сарадњи, јер се остварују у групама састављеним од ученика из различитих одељења.

Поред шест програма који су припремљени од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања и осам програма која су припремила стручна друштва, школа може ученицима да понуди и друге програме које је самостално припремила по истом моделу, као и програме изборних предмета који су реализовани до доношења новог плана и програма наставе и учења (нпр. Народна традиција, хор и Шах).

Програми СНА које је припремио Завод дати су у две групе. Прву чине програми намењени ученицима 5. и 6. разреда, а другу 7. и 8..

Остваривање слободних наставних активности од петог до осмог разреда основног образовања и васпитања.

Програм СНА:

Програми СНА су посебном документу и чиниће прилог школском програму као и програми Завода за вредновање квалитета као и секције.

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
2.	Слободне наставне активности ⁸	1	36	1	36	1	36	1	34

СНА-слободне наставне активности-обавезне	
V разред	VI разред
1. Вежбањем до здравља 2. Животне вештине 3. Медијска писменост 4. Цртање, вајање и сликање 5. Чуvari природе 6. Музиком кроз живот 7. Сачувајмо нашу планету 8. Боравак у природи и планинарење I 9. Вредности и врлине као животни компас I	1. Вежбањем до здравља 2. Животне вештине 3. Медијска писменост 4. Цртање, вајање и сликање 5. Чуvari природе 6. Музиком кроз живот 7. Сачувајмо нашу планету 8. Боравак у природи и планинарење I 9. Вредности и врлине као животни компас I
VII разред	VIII разред
1. Предузетништво 2. Моја животна средина 3. Уметност 4. Филозофија са децом 5. Домаћинство 6. Боравак у природи и планинарење II 7. Вредности и врлине као животни компас II	1. Предузетништво 2. Моја животна средина 3. Уметност 4. Филозофија са децом 5. Домаћинство 6. Боравак у природи и планинарење II 7. Вредности и врлине као животни компас II

8. Ако видим себе и друге - интеркултурално учење	8. Ако видим себе и друге - интеркултурално учење
---	---

Слободне наставне активности (СНА) су део плана наставе и учења који школа планира школским програмом и годишњим планом рада.

Ученици у сваком разреду, од петог до осмог разреда бирају један од три програма СНА који школа нуди што значи да ће сваки ученик током другог циклуса похађати четири различита програма. Ученици и њихови родитељи се пре избора упознају са понуђеним програмима на часу одељењског старешине, на родитељском састанку, путем сајта школе, и др. Одабрани СНА програми су за ученика обавезни а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

Сврха СНА је да допринесе остваривању општих исхода образовања и васпитања, развијању општих и кључних међупредметних компетенција потребних за сналажење у свакодневном животу. Подршка су професионалном развоју ученика који на крају основне школе доносе важну одлуку о наставку школовања у контексту новог концепта средње школе у којој се полажу општа и стручна матура. Наставници планирају рад на изради пројеката у настави из свих предмета.

Неке активности се налазе као спортско рекреативне и у културним активностима.

6. Програм допунске и додатне наставе

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми

Први и други образовни циклус

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава	-	-	-	-	1	36	1	36

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

Допунска настава

Циљ допунске наставе је да помогне у савлађивању градива ученицима који у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја из следећих субјективних или објективних разлога:

- дужег одсуства због болести
- преласка из друге школе, односно средине
- субјективних сметњи: болести или смрти у породици, развода
- са умним количником испод просека
- ученици преведени или који су постигли једва задовољавајући успех
- ученици који су на претходном тромесечју имали негативне оцене

Допунска настава биће обавезно организована из математике, српског језика, и ако нема недовољних оцена, а за остале предмете организоваће се само ако одељењско веће процени да је то неопходно.

Допунска настава се организује зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, или узрока заостајања. На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика. Допунска настава претпоставља и специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе, предавања с другачијим – очигледнијим примерима; посебни групни и индивидуални задаци и др.). Нарочито треба водити рачуна о одмерености захтева, као и о стимулисању ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена). Допунска настава може се изводити у групама са највише 10 ученика.

Допунска настава се организује током целе наставне године, тј. чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радом ван редовне наставе. Током даље редовне наставе такве ученике не треба испуштати из вида, него диференцирањем редовне наставе омогућити ученицима да градиво савладају на редовним часовима. Од I - VIII разреда ученик може бити ангажован са једним часом допунског рада недељно. О редовном похађању допунске наставе водиће рачуна предметни наставник и одељењски старешина и о томе обавестити родитеље и одељењска већа.

Додатни рад

Основни смисао и организација извођења додатног рада је да обезбеди оптимални развој даровитих ученика, што потпунији развој њихових општих и посебних способности у функцији бржег напредовања и учења.

1. За додатни рад опредељују се ученици од IV до VIII разреда изнадпросечних способности и посебних интересовања, односно за продубљивање и проширивање знања из свих или само појединих програмско - тематских подручја редовне наставе. То су они ученици чија се знања, интересовања и даровитост изразитије испољавају већ у I, II и III разреду. Такве ученике уочавају, прате и подстичу наставници разредне наставе и

педагошко - психолошка служба школе све до IV разреда када се први пут организује додатни рад (изводи се све до завршног разреда).

2. Време реализације: додатни рад се организује и изводи за ученике од IV до VIII разреда, један час недељно током целе наставне године. Изузетно је важно да се започета динамика додатног рада одржи док се не реализује утврђени програм. Уколико се додатни рад организује само у једном делу наставне године, пожељно је да се интересовање даровитих ученика за овај рад касније не гаси, односно да се они подстичу на самостални рад другим формама рада (на пример: појачаном индивидуализацијом рада у редовној настави, давањем посебних задатака, ангажовањем у одговарајућим слободним активностима и др.).

3. Задаци додатног рада:

- непосредније активирање и оспособљавање ученика за самообразовање
- развијање маште код ученика
- подстицање на стваралачки рад
- упућивање на самостално коришћење различитих извора сазнања.

Под руководством наставника ученици се у додатном раду самостално служе књижевном и некњижевном грађом (у учењу и истраживању), те припремају и излажу своје радове (усмене, писмене, практичне) пред својом групом, разредом или целом школом. Знања, вештине и умења које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом ученици користе у редовној настави, слободним активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и друге приредбе). Ученике који се посебно истичу у додатном раду треба и посебно стимулисати (похвале, награде, упис у одговарајућу средњу школу и др.).

4. Уочавање потенцијално даровитих ученика остварује се непосредним праћењем од стране наставника разредне и предметне наставе, анализом радова ученика, остварених резултата на такмичењима, смотрама; интервјуисањем ученика и родитеља и применом одређених инструмената од стране школског психолога- и школског педагога. На основу добијених резултата праћења и испитивања наставник заједно са ученицима утврђује (конкретизује) програм додатног рада с групама или појединим даровитим ученицима. Програмом рада обухватају се сегменти орјентационих садржаја програма зависно од интересовања и жеља ученика. То значи да наставник није обавезан да с појединцем или групом ученика оствари орјентационе програмске садржаје у целини, већ да планирани програмски садржаји буду у складу са интересовањима ученика и са расположивим годишњим фондом часова.

5. Улога наставника у додатном раду је специфична. Реализујући програм додатног рада, наставник за сваку од одабраних тема проналази и примењује најпогодније облике и методе рада, пре свега оне које у највећој могућој мери активирају све потенцијале ученика, а нарочито оне које у највећој мери омогућавају развој креативности ученика. Током додатног рада наставник се поставља као сарадник који стручно помаже рад појединца или групе: упућује и усмерава, помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација. Однос ученика и наставника у додатном раду је сараднички,

непосреднији и ближи него у редовној настави, заснован на узајамном поверењу и поштовању.

6. Циљеви додатног рада:

- праћење и евидентирање развоја и напредовања ученика
- усавршавање утврђеног програма
- откривање нових могућности индивидуализације рада (проблемски задаци, истраживачки радови, програмиране и полупрограмиране секвенце, коришћење књижевне и некњижевне грађе и разних апарата и техничких помагала и др.)
- уопштавање и примена стечених знања и вештина у различитим ситуацијама
- обезбеђивање укључивања ученика у организоване облике рада ван школе (конкурси, смотре, такмичења).

Наставник за сваког ученика води досије у који уноси битне податке о његовом напредовању у развоју и стара се да досије прати ученике пре уписа у средњу школу.

7. Формирање група ученика за додатни рад врши се према самосталном опредељењу ученика (могу бити мотивисани, али никако присиљени на то). Приликом опредељивања ученика за додатни рад објективно треба проучити мотиве који су утицали на њихову одлуку (у обзир долазе само надарени ученици, а жеље родитеља и ученика не представљају пресудан фактор, јер не мора у сваком одељењу да буде даровитих ученика за неки предмет). Ученик остаје укључен у додатни рад онолико времена (година) колико жели. Посебно треба водити рачуна да се даровити ученици не оптерећују изнад њихових стварних могућности и жеља (довољно је да ученик уз редовну наставу буде ангажован још само у једном виду ообразовно-васпитног рада- додатном раду из једног предмета).

Додатни рад ће се организовати по групама од највише 5 ученика у оквиру разреда, с тим што у појединим наставним предметима може постојати више група. Евиденција о додатном раду водиће се у разредним књигама. Програми рада додатне наставе дати су у оквиру програма рада разреда.

Час одељењског старешине

Остали облици образовно – васпитног
рада

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34

Час одељењског старешине оствариваће се кроз руковођење радом одељењске заједнице. Ученичке одељењске заједнице конституишу се на почетку сваке године избором одбора председника и утврђивањем осталих конкретних задужења. У прва три разреда не врши се избор одбора одељењске заједнице, зато се у овим разредима дужности и улоге смењују, недељно или месечно, да би сви ученици током првих разреда основне школе могли да доживе различите улоге и задужења.

Најважнији задаци рада одељенског старешине и одељењске заједнице су следећи:

- Формирање учионице без насиља – дефинисање и препознавање насилничког понашања; утврђивање правила понашања; превенција и реаговање у случајевима насиља
- Систематско праћење развоја ученика, њиховог успеха и помагање у разрешавању проблема
- Обављање саветодавно – васпитног рада са ученицима
- Подстицање и усмеравање процеса формирања одељенског колектива
- Богаћење интерперсоналних односа у одељењу
- Отклањање узрока евентуалног неуспеха појединих ученика
- Развијање међусобне љубави, толеранције, поштовања, уважавања различитости, а тиме и превенција насиља међу ученицима
- Подстицање ученика на формирање основних хигијенских, културних и радних навика
- Усмеравање ученичких афинитета и подстицање да се укључе у различите општешколске акције и манифестације
- Координирање и усклађивање рада и захтева свих наставника према ученицима
- Неговање и ширење опште културе
- Праћење социјалних и породичних прилика у којима ученици живе и организовање помоћи угроженим ученицима

Основна подручја и активности одељењске заједнице су:

- унапређивање успеха у настави и другим ученичким активностима
- чување здравља, заштите и унапређивања животне средине
- васпитање у духу патриотизма и међусобног разумевања
- разумевање хуманих међусобних односа
- професионална оријентација
- васпитање у слободном времену
- оспособљавање за организовање и друштвено ангажовање.

На основу поменутих активности одељењске старешине и педагог Школе припремиће оперативне програме одељењских заједница.

Задаци и план рада стручног већа разредне наставе и стручних већа из области предмета

Рад у стручним већима је обавеза свих наставника који реализују наставни програм.

1. Усаглашавање распореда часова и активности међу издвојеним
2. Планирање-временска и садржајна усклађеност
3. Наставници ће месечно размењивати искуства о реализацији наставних програма, усаглашавати поступке у реализацији наставних садржаја и оцени успешности и постигнућа ученика током наставног процеса
4. У сарадњи са стручним сарадником у школи тромесечно ће се пратити реализација наставних планова и напредовање ученика уз евидентирање проблема у раду и напредовању појединих ученика те усаглашавању облика додатног рада са таквим ученицима
5. Редовно ће се анализирати активности ученика и сарадња родитеља са наставницима у праћењу напредовања ученика, а у циљу добијања повратних информација о прихваћености наставних садржаја и заинтересованости ученика и родитеља за што боље усвајање знања, умења и вештина током свакодневног рада и активности.

Праћење напредовања и оцењивање ученика

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика, а за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом прилагођених циљева, садржаја и исхода у савладавању индивидуалног образовног плана. Оцењивање је континуирана педагошка активност која позитивно утврђује однос према учењу и знању и подстиче мотивацију за учење. Ученик се на тај начин оспособљава за објективну процену сопствених и постигнућа других ученика.

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и суматвним оцењивањем. Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања у оквиру предмета, предузете активности од стране наставника за унапређивање постигнућа ученика, процена њихове делотворности и јасне и конкретне препоруке за даље напредовање. Најчешће се односе на редовно праћење напретка постигнућа ученика, начин како учи, степен самосталности у раду, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење. Сумативно оцењивање је вредновање на крају програмских целина. Оцене добијене суматвним оцењивањем у првом разреду су описне, исказују напредовање ученика у остваривању исхода, ангажовања и носе препоруку.

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика биће константна активност у реализацији свих садржаја рада.

Оцењивањем се ученик оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика, за постављање личних циљева током процеса учења, развија се систем вредности и обезбеђује се поштовање општих принципа система образовања и васпитања утврђених законом којим се уређују основе система образовања и васпитања. У праћењу напредовања и оцењивања ученика поштоваћемо принципе:

1. Објективност у оцењивању према утврђеним критеријумима
2. Релевантност оцењивања
3. Коришћење разноврсних техника и метода оцењивања

4. Правичност у оцењивању
5. Редовност и благовременост у оцењивању
6. Оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу
7. Уважавање индивидуалних разлога, потреба, узраста, претходних постигнућа ученика и тренутних услова у којима се оцењивање одвија

Праћење и оцењивање ученика треба да доприноси формирању реалне слике о себи, својим знањима, умењима и способностима, што је од значаја за развој самопоштовања, здравог односа према себи и усвајање реалних и прихватљивих социјалних вредности и ставова. Учитељи и наставници I,II,III,IV,V,VI,VII и VIII разреда ученике ће оцењивати бројчано или описно ученике према важећим упутствима за основне и изборне предмете.

Праћење остваривања и унапређивање школског програма

Податке и запажања о остваривању школског програма, индивидуалном напредовању и развојним потребама ученика утврђиваћемо на основу следећих питања:

- Да ли су ученици учили успешно?
- Да ли је брзина учења била прилагођена ученицима у одељењу?
- Да ли су активности биле прилагођене ученицима?
- Да ли су облици рада, наставне методе и наставна средства била прилагођена садржајима рада и ученицима и колико су била корисна?

Одговоре на ова питања добићемо на основу посматрања активности, ангажованости, креативности, кооперативности и непосредног изражавања ученика. Подаци се могу добити и на основу усменог и писменог изјашњавања ученика и њихових родитеља, ученичких радова, разговора са ученицима, испољавању задовољства на часу и др.

У процес праћења и остваривања школског програма укључиће се наставници разредне наставе, наставници предметне наставе, стручни сарадник, директор школе, Наставничко веће, а потом родитељи, представници локалне средине, стручне институције и просветне власти.

Неки од видова праћења остваривања школског програма би били:

- Упоредивање података добијених анализом ученичких предзнања на почетку школске године са знањима на крају сваке теме; Иницијална провера ће служити за планирање наставника и даље праћење напредовања ученика.
- Да ли су активности биле прилагођене ученицима извршити провером која обухвата: огледе кроз свакодневна искуства деце, сналажење у новонасталим ситуацијама које подразумевају примену стеченог знања.
- Непосредним посматрањем и усмеравањем ангажованости и задовољства код ученика као индивидуе.

Праћење и унапређивање школског програма у целости оствариће се кроз:

- састанке стручних већа и актива,
- праћење постигнућа ученика у остваривању планираних знања, умења и вештина,
- консултације са стручним сарадником и просветним саветницима за остваривање квалитета Школског програма,
- посете другим школама и размену искуства са колегама у њима,
- реорганизацијом планова и циљева, садржаја, активности и метода рада уколико се

- не остварују жељени резултати,
- применом тестова и других облика објективног оцењивања постигнућа ученика у различитим наставним предметима и образовним областима.

У циљу обезбеђивања услова за остваривање Школског програма на почетку школске године ће бити набављена основна опрема, наставна средства и потрошни материјал према захтевима наставних предмета основног и изборног програма.

Школа ће организовати редовну сарадњу са родитељима и другим интересним групама на подручју месних заједница где се налазе издвојена одељења у циљу сарадње на остваривању и унапређивању Школског програма.

7. Програм културних активности школе

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци остваривања садржаја	Циљеви и задаци садржаја програма
Обележавање почетка школске године – пријем првака	Учествовање у приредби	Одабир ученика и пригодних текстова, организовање, координирање	тимски рад	Пружање подршке ученицима и родитељима добродошлица
Дечија недеља	Учествовање на конкурсима, изложбама, учешће у дефилеу, маскенбалу, позоришна представа	-усмеравање активности	тимски рад	Скретање пажње на децу и младе, на дете као носиоца права, на потребе деце у породици, друштву и локалној заједници, на њихово право да одрастају у што бољим условима, на једнаке шансе за развој и остварење потенцијала.
Обележавање Дана школе	Приредба Објављивање школског часописа „Славослов“	припремање усмеравање активности презентовање садржаја	тимски рад	Креирање културних догађаја, развијање културних навика и обликовање културних потреба. Презентација културно- уметничких остварења ученика.
Обележавање Дана општине	Учешће у прослави, наступи ученика (фолклор, хор)	-координирање -усмеравање активности	рад у групама тимски рад	указивање на значај годишњице сарадња са локалном заједницом

		ученика		развијање осећаја припадности родном крају
Обележавање значајних датума (26. септембар, 8. новембар, 11. новембар, 27. јануар, 17. фебруар, 22. април, 9. мај, 28. јун)	Прављење паноя, организовање изложби, писање реферата, наступи ученика, организације маскембала,	- задуживање ученика - усмеравање активности -презентовање садржаја	рад у групама тимски рад демонстративн и истраживачки	указивање на значај културних и националних вредности
Обележавање школске славе – Светог Саве	Припрема и извођење приредбе, учешће на ликовном и литерарном конкурс, израда паноя	израда сценарија за приредбу одабир ликовних и литерарних радова за јавну публикацију	тимски рад	указивање на значај и дело Светог Саве обележавање школске славе
Обележавање 8. марта	Припрема честитки, изложба радова, организовање приредбе	-координисање -усмеравање активности ученика	тимски рад истраживачки	Развијање поштовање и пажње према мајци, презентација културно- уметничких остварења ученика
Обележавање Васкрса	Украшавање, фарбање васкршњих јаја, цртање, сликање, вајање, изложба	-усмеравање активности ученика	тимски рад	очување традиције развијање креативности
Обележавање краја школске године	Учествовање у приредби	припремање усмеравање активности	тимски рад	Презентовање културних и уметничких остварења
Посете позоришту, музеју, галерији	Посете ученика, презентовање	-координисање	тимски рад	-развијање естетских и културних вредности -стицање знања учешће у музејским радионицама

Носиоци: Стручна служба, одељењске старешине, одељењске старешине I-IV разреда, I-VIII разреда, родитељи, Парламент, представници СШ, представници установа културе

Члан 39.

Културне активности школе остварују се на основу програма културних активности.

Културне активности обухватају: прославу дана школе, почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања и васпитања, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе, концерте, такмичења и смотре, посете

установама културе, заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе.

Прославе школских и државних празника, почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања и васпитања за ученике организују се у школи или у договору са јединицом локалне самоуправе у установама из области културе и спорта.

Посета биоскопу, позоришту и другим институцијама од значаја за образовање и васпитање у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања

Циљеви:

- унапређивање знања ученика о процесу стварања биоскопске или позоришне представе врхунског уметничког квалитета;
- стицање нових сазнања о култури;
- конкретно упознавање са садржајима обрађеним у настави српског језика;
- развијање маште и креативности;
- развијање позитивног односа према националним, уметничким и културним вредностима;
- изграђивање екстетских и културних навика;
- развијање позитивних социјалних односа међу ученицима и наставницима;
- подстицање развијања креативних потенцијала.

Задаци:

- продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика;
- повезивање и примењивање знања и умења;
- развијање љубави и неговање позитивног односа према националним, уметничким, културним и естетским вредностима;
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва;
- успостављање непосредних односа између наставника и ученика и ученика међусобно;
- упознавање са уметношћу и процесом стварања представе врхунског уметничког квалитета;
- развој и практиковање културних навика;
- развијање свести о значају културних вредности и изграђивање креативних потенцијала;
- оснаживање ученика у професионалном развоју;
- подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање.

Садржај програма	Носиоци активности	Начин и поступци остваривања програма	Праћење и вредновање програма
------------------	--------------------	---------------------------------------	-------------------------------

Посета биоскопу	директор школе, стручни вођа пута, одељењски старешина	На основу прикупљених података и постављених циљева посете, наставник	извештаји записници
Посета позоришту	директор школе, стручни вођа пута, одељењски старешина	саставља план који ће се реализовати (поред садржаја наставе, план може да има и	педагошка документација
Посета музеју или другој институцији од образовног, културног и историјског значаја	директор школе, стручни вођа пута, одељењски старешина	спортско-рекреативне и културне активности, друштвене игре, типске вечерње програме и др.), одабира методе и облике рада, одређује динамику активности и припрема све што ће му обезбедити ефикасан и успешан рад.	

8. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Циљ: Циљ школског спорта јесте да разноврсним моторичким активностима у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима допринесе свестраном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, усавршавању и примени моторичких умења, ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру школског програма, реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици.

Школа у оквиру програма школског спорта, заједно са јединицом локалне самоуправе, организује недељу школског спорта најмање једном у току полугодишта.

Недеља школског спорта обухвата такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика.

Задатак: Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада. Формирање морално-вољних квалитета личности. Промовисање позитивних социјалних интеракција. Развијање креативности. Развијање позитивне слике о себи. Оспособљавање за самостално вежбање и усмеравање надарених ученика за бављење спортом. Развој и практиковање здравог начина живота, развој свести

о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције.

Програм школског спорта реализоваће се у складу са календаром општинских и градских такмичења.

Програм рада школског спорта и спортских активности

Садржај програма	Носиоци активности	Начин и поступци остваривања програма	Праћење и вредновање програма
Учешће у спортским манифестацијама које организује локална самоуправа	наставници чланови локалне самоуправе	Неке од активности ће се обављати у оквиру редовних часова, неке за време секција а неке после часова у сали или на школском игралишту и теренима (зависно од врсте активности).	извештаји записници педагошка документација
Такмичења у оквиру саме школе (турнир у фудбалу, кошарци, одбојци, штафетне игре)	наставници		
Турнири у којима учествују наставници, ученици и родитељи	наставници		
Школски крос	наставници		
Недеља школског спорта	наставници		

Активности	Носиоци активности	Праћење и вредновање програма	Начин и поступци остваривања програма
------------	--------------------	-------------------------------	---------------------------------------

ДЕЧИЈА НЕДЕЉА -полигон спретности за ученике млађих разреда и предшколце - Недеља школског спорта	-Професори физичког васпитања -Професори разредне наставе -Локална заједница -Родитељи -Чланови културно – уметничких манифестација	извештаји, записници, педагошка документација	На основу прикупљених података и постављених циљева, наставник саставља план по коме ће се садржај реализовати (пored садржаја наставе и едукације, план може да има и спортско-рекреативне, авантуристичке и културне активности, друштвене игре, типске вечерње програме и др.), одабира методе и облике рада, одређује динамику активности и припрема све што ће му обезбедити ефикасан и успешан рад. Дискусија договор такмичења
ЈЕСЕЊА НЕДЕЉА СПОРТА -јесењи крос -турнир у одбојци за ученице старијих разреда -турнир у стоном тенису	-Професори физичког васпитања -Одељењске старешине -Локална заједница -Родитељи	извештаји, записници, педагошка документација	Дискусија договор такмичања
ПРОЛЕЋНА НЕДЕЉА СПОРТА -пролећни крос -турнир у малом фудбалу за ученике старијих разреда -полигон	-Професори физичког васпитања -Одељењске старешине -Професори разредне наставе -Локална заједница -Родитељи -Чланови културно – уметничких	извештаји, записници, педагошка документација	Дискусија договор такмичења

спретности за ученике млађих разреда и предшколце Недеља школског спорта	манифестација		
---	---------------	--	--

Члан 40.

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру школског програма, реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици.

Школа је дужна да, у оквиру програма школског спорта, у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, организује недељу школског спорта најмање једном у току полугодишта.

Програм недеље школског спорта обухвата спортско-рекреативне активности свих ученика, као и културно-уметничке манифестације на тему из области физичког и здравственог васпитања, у складу са планом и програмом наставе и учења.

Програм активности-ваннаставних активности одобрених од стране министарства просвете

Школа може да организује и друге активности у оквиру пројеката одобрених од стране Министарства просвете, као и уз прибављену сагласност Савета родитеља и појединачну потписану сагласност родитеља.

Циљеви:

- употпунити школска знања кроз ваннаставне активности у природи;
- омогућити квалитетно провођење слободног времена;
- развијање креативности, сналажљивости, тимског и такмичарског духа;
- стицање радних навика;
- усвајање позитивних животних навика и принципа.

Садржај програма	Носиоци активности	Начин и поступци остваривања програма	Праћење и вредновање програма
Камповање, логоровање, зимска и летња школа, супер распуст, „Фер	директор школе, стручни вођа пута, одељењски старешина,	На основу прикупљених података и постављених циљева, наставник саставља план по коме ће се садржај реализовати (пored садржаја	извештаји записници педагошка документација

плеј, изнад свега“ и сл.	предметни наставник	наставе и едукације, план може да има и спортско-рекреативне, авантуристичке и културне активности, друштвене игре, типске вечерње програме и др.), одабира методе и облике рада, одређује динамику активности и припрема све што ће му обезбедити ефикасан и успешан рад.	
--------------------------	---------------------	--	--

9. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Члан 41.

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, **програм спречавања дискриминације** и програми превенције других облика ризичног понашања, као што су, нарочито, употреба алкохола, дувана, психоактивних супстанци и малолетничка делинквенција, саставни су део школског програма и остварују се у складу са Законом.

Програми из става 1. овог члана остварују се кроз различите наставне и слободне активности са ученицима, запосленима, родитељима, односно **другим законским заступницима** у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, у складу са утврђеним потребама.

У остваривање програма из става 1. овог члана укључују се и физичка и правна лица са територије јединице локалне самоуправе, установе у области културе и спорта, вршњачки посредници, као и лица обучена за превенцију и интервенцију у случају насиља, злостављања и занемаривања, **дискриминације** и других облика ризичног понашања.

Листу лица обучених за превенцију и интервенцију у случају насиља, злостављања и занемаривања, **дискриминације** и других облика ризичног понашања и листу школа које су својим активностима постале примери добре праксе у спровођењу програма из става 1. овог члана, утврђује министар.

Ближе услове за утврђивање листа из става 4. овог члана прописује министар.

Листе из става 4. овог члана објављују се на званичној интернет страни Министарства.

ЦИЉЕВИ	Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања. Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља. Стварање и неговање климе међусобног уважавања, толеранције и прихватања. Успостављање система ефикасне заштите ученика. Стално праћење и евидентирање врста и учесталости непожељних облика понашања и процењивање ефикасности програма заштите
ЗАДАЦИ	Унапређивање квалитета живота ученика применом мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад и применом мера интервенције у ситуацијама кад се јавља дискриминација, насиље, злостављање и занемаривање у установама
ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ	
Усклађена и доследна примена утврђених поступака и процедура	
Сарадња са релевантним службама	
Континуирано евидентирање случајева насиља и дискриминације	
Подршка деци која трпе насиље	
Рад са децом која врше насиље	
Оснаживање деце која су посматрачи насиља за конструктивно реаговање	
Праћење и вредновање врста и учесталости насиља путем истраживања	
ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ	
Израда програма за заштиту ученика од насиља (превентивне и интервентне активности)	
Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака	
Организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавање сукоба	
Организовање трибина, разговора, изложби и представа о безбедности изаштита од насиља	
Дефинисање правила понашања и последица кршења истих	
Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру образовно васпитни активности	

Програм заштите деце/ученика од насиља, сачињен је на основу и у складу са „Посебним протоколом за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним институцијама“. Овим програмом детаљније је разрађен интерни поступак у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања или занемаривања, као и дефинисање и спровођење адекватних превентивних активности од стране свих актера са циљем унапређења стандарда за заштиту деце/ученика. Протокол уједно пружа и оквир за превентивне активности ради унапређења стандарда за заштиту деце/ученика.

Циљ програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програма превенције других облика ризичног понашања је унапређење квалитета живота деце применом одређених мера превенције и интервенције.

Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања:

Задаци	Активности	Начин реализације
Доношење школских правила уз укључивање свих актера	-Из одељењских правила која су усвојена у току протекле школске године донети нова школска правила	Часови одељењске заједнице, Ученички парламент
	-Правила поставити на видљивим местима у школи	Одабрати место за постављање правила
	-Ученике, наставнике и родитеље упознати са последицама кршења правила	Родитељски састанак, индивидуални разговори
Маркирати ризичне групе ученика (насилници и жртве) и израдити евиденционе листе њиховог укључивања у примену ПП	-Упознавање са породичном ситуацијом ученика	Индивидуални разговори са родитељима
	-Рано откривање деце са поремећајем у понашању и превентивни и корективни рад и подршку деци и породицама	Разговори са учитељима, Одељењским старешинама, родитељима, посета часовима
	-Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите	Посматрање, евидентирање у евиденционални лист, разговори, Дневници рада
	-Одредити један део школе (кутак) који ће бити посвећен теми ненасиља	Договор на нивоу тима
	-Обележавање Дечје недеље	Планиране активности на нивоу свих одељења у школи
	- Недеља лепих порука	У оквиру Дечје недеље
	- Прављење топ-листе најлепших порука	-У оквиру часова Одељењске заједнице
	- Кутија поверења	-Начин одговарања на питања ученика, постављање одговора на паноу Ученичког парламента
	-Недеља посвећена активностима против насиља	-Писанисастави из српског језика, ликовни радови, пригодне теме на часовима ГВ

Спровођење превентивних активности, осмишљавање разних школских акција		-Изложба најуспешнијих радова
	-Обележавање Дана толеранције	-Приказивање филма о толеранцији ученицима
	- Обележавање Дана борбе против сиде	- Предавање
	-Акција „Бесплатни загрљај“	-Организација на нивоу школе
	-Акција,„Тајни пријатељ“, усмерена на промоцију сарадње, међусобне подршке и смањења насиља	-Организација на нивоу свих одељења
	-Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака свих запослених	-Састанак
	- Спортска такмичења	- Организовати један спортски дан
Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру васпитно-образовних активности	- Обрађивање датих тема на часовима Одељењског старешине и Одељењске заједнице	- Разговори
	- Обрађивање датих тема на часовима српског језика	- Обрада разних текстова и књижевних делау којима се анализирају узроци и последице насиља
	- Обрађивање датих тема на часовима грађанског васпитања	- Прихватање права и обавеза деце, развој друштвено-одговорног понашања,развој свести о заједништву
	- Обрађивање датих тема на часовима историје и географије	- Прихватање и уважавање различитости учењем о различитим културама и обичајима
	- Рад Ученичког парламента	- Састанци

	-Хуманитарна акција „Друг другу”	-Прикупљање школског прибора на нивоу одељења за израду Новогодишњих пакетића упућеним материјално угроженим ученицима
Радионице о ненасилном понашању и конструктивном решавању сукоба	- Обрађивање датих тема на часовима Одељењског старешине и Одељењске заједнице, као и радионичарским радом и обуком групеученика	- Могу се користити радионице из програма Учионица добре воље, радионице Центра за социјални рад(Програм „Заједно смо бољи, заједно смо јачи“)
Сарадња са родитељима	- Укључивање чл. Савета родитеља у превенцију насилничког понашања ученика	-Реализација радионица психолога и спец. педагога Центра за социјални рад
	- Саветодавни рад са родитељима	Индивидуални разговори
	- Едукације Тима за заштиту ученика од насиља	Семинари, обуке
Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља	- Едукација свих запослених	- Презентовање информација са семинара
	- Организовати чешће састанке и консултације Савета родитеља, представника Локалне заједнице, представника МУП-а, Ученичког парламента,	Састанци
Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља	- Организовати чешће састанке и консултације Савета родитеља, представника Локалне заједнице, представника МУП-а, Ученичког парламента,	Састанци

Програми превенције и програм спречавања дискриминације Програм превенције дискриминаторног понашања

1. Начини на које се принципи једнаких могућности и недискриминације уграђују и остварују у свакодневном животу и раду установе на свим нивоима, у свим облицима рада (појединац, васпитна група, одељење, ученички парламент, стручни органи и тимови, родитељски састанци, родитељи као појединци и група, савет родитеља).

НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	ВРСТА АКТИВНОСТИ
Одељење	Ч.О.С.

Разредни старешина	Рад са родитељима Ч.О.С. Родитељски састанак
Стручни сарадник	Укључивање у рад одељењана часовима одељењског старешине
Тим за стручно усавршавање	Избор семинара
Ученички парламент	Израда паноа
Тим за самовредновање	Процена ситуације на основу инструмената када се за тим укаже потреба у складу са осталим школским документима.
Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Родитељски састанци на почетку сваке школске године
Тим за развој квалитета и унапређења рада установе	На основу извештаја Тима за дискриминацију, насиље, злостављање и занемаривање и Тима за самовредновање рада установе тим планира даље активности
Одељењско веће	Давање предлога тема којима спадају у стручне теме Наставничког већа
Наставничко веће	Коначни избор теме и реализација предавања
Директор	-Избор тема за НВ које сетичу дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања -Даје предлог тема за стручно усавршавање Педагошком колегијуму на основу анализе потреба установе дефинисане Развојним планом и на основу Самовредновања установе
Школски одбор	Разматра извештаје Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и директора школе

2. Начини пружања додатне подршке учесницима образовања и њиховим родитељима из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито у случају сметње у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика, ризика од напуштања наставе Установа је школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, те су све активности које се тичу додатне подршке свим ученицима дефинисане ИОП-има 2.

3. Стручно усавршавање запослених

Стручно усавршавање запослених координира и о томе подноси тромесечни извештај координатор тима за стручно усавршавање.

Стручно усавршавање запослених установа планира на основу исказаних личних планова професионалног развоја наставника, васпитача и стручних сарадника, резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе, извештаја о остварености стандарда постигнућа и других показатеља квалитета образовно-васпитног рада.

Чланови Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања имају обавезу и предност приликом стручног усавршавања по питању тема које спадају у њихов делокруг рада.

Чланови Тима су у обавези да након семинара, стручног скупа или обуке одрже излагање на састанцима стручних органа у складу са Годишњим планом рада установе и Тима.

4. Начини информисања о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања.

АКТИВНОСТИ	РЕАЛИЗАТОРИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Информисање ученика	Разредни старешина	Информисање ученика на часовима одељењског старешине	На почетку школске године и током школске године у складу са потребама
	Стручни сарадник школе	Информисање ученика на часовимаразредног старешине	Током школске године у складу са потребама
	Запослени у продуженом боравку	Информисање ученика	Током школске године у складу са потребама
		Израда паноя, обавештења	Једном током школске године
	Ученички парламент	Информисање ученика, израда паноя/информатора/ истицање правила понашања	Једном до два пута током школске године
Информисање родитеља	Разредне старешине	Информисање о правилима понашања, превентивним мерама заштите од дискриминације на родитељским састанцима	Два пута годишње (једном током полугодишта), по потреби и чешће
	Директор/стр. сарадник школе	Информисање о правилима понашања, превентивним мерама заштите од дискриминације на састанцима савета родитеља	Два пута годишње (једном током полугодишта), по потреби и чешће
Информисање запослених	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављањаи занемаривања	Информисање запослених о дискриминацији, насиљу , злостављањуи занемаривању кроз одабир стручних темаиз ове области	Једна тема током полугодишта

5. Облици и садржаји рада са учесницима у образовању ради превазилажења стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама дискриминације, унапређивања толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости и др.

АКТИВНОСТИ	ОБЛИЦИ И САДРЖАЈИ РАДА	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Мере предузете са ученицима	Ч.О.С.	Разредни старешина	Два пута годишње
Мере предузете са родитељима	Радионица, трибина	Тим за заштиту деце и ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Једном годишње
Мере предузете са запосленима	Радионица, предавање	Тим за заштиту деце и ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	По потреби

6. Облике и садржаје рада са учесницима у образовању који трпе, чине или сведоче дискриминаторно понашање.

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ	ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА/РЕЗУЛТАТИ	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Израда индивидуално плана подршке за свако дете/родитеља/запосленог који трпи или сведочи дискриминаторно понашање	Интервју, или начин прилагођен детету у складу са ИОП-2	Тим за заштиту деце и ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	У зависности од нивоа дискриминације, свакодневно, недељно или месечно, по потреби
Израда индивидуалног плана активности усмерене на промену понашања за свако дете/родитеља/запосленог који чини дискриминаторно понашање	Интервју, или начин прилагођен детету у складу са ИОП-2	Тим за заштиту деце и ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	

7. Начини, облици и садржаји сарадње са родитељима, јединицом локалне самоуправе, надлежним органима, службама и др.

АКТИВНОСТИ	НАЧИНИ, ОБЛИЦИ И САДРЖАЈИ РАДА	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
------------	-----------------------------------	-------------	-----------------------

Упознавање родитеља са облицима и последицама дискриминације	Предавање, радионица на одељењским или општим родитељским састанцима	Разредни старешина, Савет родитеља	Најмање једном годишње
Семинар или предавање на тему дискриминације	Предавање, радионица, трибина, скуп...	ЦСУ, Културни центар	Сваке године бар један запослени

8. Начини поступања у случајевима подношења пријаве установи, односно притужбе Поверенику и кривичне пријаве надлежном органу због дискриминаторског поступања и поступања којима се вређа углед, част или достојанство личности.

АКТИВНОСТИ	НАЧИН ПОСТУПАЊА	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Обавештавање Школске управе	- Сазивање Тима због процене нивоа дискриминације; - Вршење процене дискриминације или утврђивање да иста не постоји; - Примена матрице за процену ризика од дискриминаторног понашања; - Састављање извештаја о догађају; - Обавештавање родитеља о догађају, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета.	Координатор Тима Директор школе	у року од 24 часа од сазнања за учињену дискриминацију, или претпоставку да се дискриминација догодила
Подношење пријаве Тужилаштву	У складу са Законом о просветној инспекцији директор школе обавештава просветног инспектора након утврђених чињеница	Директор школе	у року од 24 часа од сазнања за учињену дискриминацију, или претпоставку да се дискриминација догодила

Подношење пријаве Поверенику	- Сазивање Тима због процене нивоа дискриминације; - Вршење процене дискриминације или утврђивање да иста не постоји;	Директор школе	у року од 24 часа од сазнања за учињену дискриминацију, или претпоставку да се дискриминација догодила
	- Примена матрице за процену ризика од дискриминаторног понашања; - Састављање извештаја о догађају; - Обавештавање Повереника писменим путем/ мејлом, у облику притужбе уз коју седоставља и доказ о претрпљеном акту дискриминације;		
Обавештавање Центра за социјални рад	- Сазивање Тима због процене нивоа дискриминације; - Вршење процене дискриминације или утврђивање да иста не постоји; - Примена матрице за процену ризика од дискриминаторног понашања; - Састављање извештаја о догађају; - Обавештавање Центра за социјални рад.	Директор школе	У односу на ситуацију

9. Начини праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања, а нарочито, у односу на:

Праћење реализације програма превенције Тима реализује се на састанцима планираним акционим планом Тима које заказује координатор једном у месецу.

Вредновање програма превенције врши Школски одбор установе два пута годишње и оно је саставни део извештаја директора школе.

Вредновање се врши на следећи начин:

Координатор Тима једном у тромесечју подноси извештај директору о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања.

Програм поступања установе у кризним догађајима

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама.

Кризни догађаји су:

- Природна смрт детета/ученика
- Покушај убиства и убиство детета/ученика у установи или ван ње
- Покушај самоубиства иченика и самоубиство ученика у установи или ван ње
- Природна смрт, убиство или самоубиство запосленог у установи или ван ње
- Нестанак детета/ученика
- Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете/ученик и/или запослени у установи
- Масовно тровање у просторијама школе
- Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористички напад
- Талачка криза
- Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напад)
- Природне катастрофе
- Епидемија која обухвата територију/општину на којој се налази установа

1.Јачање отпорности установе за ефикасно реаговање на кризне догађаје		
Активности	Начин реализације	Носиоци
Процена снага, капацитета и специфичности установе да се суочи са различитим потенцијалним кризним ситуацијама- анализа стручног усавршавања у установи за све запослене у области који се тичу безбедности деце, сарадње са родитељима, јачање васпитне улоге школе, процена ризичних места у школи, процена критичног времена, анализа критичних догађаја у последњих 3 године;	Утврђивање броја, величине и распореда предвиђених безбедних места унутар установе и ван установе, анкетирање запослених, ученика и родитеља ради процене упознатости, знања, способности за деловање у кризној ситуацији	Директор, чланови кризног тима
Алармирање, оглашавање, информисање Израда процедура за сваку од	Дефинисање процедура о начину алармирања,оглашавања и информисања, упознавање свих	Директор, координатор кризног тима,

наведених кризних ситуација	запослених, родитеља и ученика - одељењске заједнице, родитељски састанци, НВ, ОВ, Савет родитеља	чланови кризног тима
Опремање установе и одржавање техничких ресурса	Постављање и одржавање инсталираних камера	Директор
Израда плана распореда просторија у школи	Направити детаљан план распореда просторија и улаза и излаза у школи	Референт заштите на раду, директор и секретар
Заједнички састанак -1 годишње - са мобилним тимом -уознавање са процедурама	На састанцима Тима чланови се упознају са процедурама поступања у различитим кризним ситуацијама	Чланови Тима за поступање у кризним ситуацијама, директор, секретар
Доношење и усвајање процедура поступања у различитим кризним ситуацијама	На састанцима кризног тима, а на основу анализа и процена снага и ресурса, као и потреба установе, за сваку кризну ситуацију дефинисати кораке у поступањима о надлежне за њихово спровођење	Директор, координатор кризног тима, чланови кризног тима
Доношење и усвајање евакуационог плана	Писање процедуре евакуације и истицање евакуационог плана на видним местима, упознавање иченика и запослених о плану евакуације	Директор, координатор кризног тима, чланови кризног тима секретар
План распореда просторија, начин означавања свих просторија	Јасно дефинисан план распореда који је истакнут на видљивим местима	Директор, координатор кризног тима, чланови кризног тима секретар
Стручно усавршавање запослених, јачање компетенција за пружање психосоцијалне подршке, обучавање за реализацију плана евакуације	Семинари, обуке, предавања, упознавање са Приручником са поступање у кризним ситуацијама, упознавање са процедурама на Наставничком већу и Одељењском већу, Савету родитеља, јасно истакнут план и термини стручне службе за потребе пружања подршке	Директор, координатор кризног тима, стручна сужба, Тим за стручно усавршавање запослених
Унапређење безбедносне културе ученика и запослених	Обуке, предавања, радионице на Чосу или у оквиру	Директор, координатор

	предмета, обуке и предавања за запослене	кризног тима, стручна сужба, одељењске старешине
Реаговања-кораци у поступању када се деси кризни догађај	Поступити по Плану евакуације истакнут на видним местима школе, обавестити надлежне службе	Сви запослени, директор и помоћници директора
Укључивање и сарадња са породицом ради јачања заједничког деловања	На родитељским састанцима, индивидуалним разговорима са стручном службом, сарадња са Саветом родитеља	Одељењске старешине, стручна служба, родитељи
Праћење, евалуација и извештавање	Писање извештаја и на основу анализа остварености програма и његове ефикасности, као и степена применљивости дефинисаних процедура	Директор, координатор кризног тима, чланови кризног тима
2. Поступање установе када се деси кризни догађај		
Активности	Начин реализације	Носиоци
Прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа	Сазивање Тима за кризне догађаје- прикупљање података од одељењских старешина, наставника, родитеља. Податке тиму достављају одељењске старешине, сваки наставник, стручна служба и сви остали запослени у школи. Тим за кризне ситуације сазива директор/помоћник директора. По ученој кризној ситуацији или догађајем уз сарадњу са представником ПУ у установи, или хитним сазивом кризног тима, на основу првих информација и сазнања, доноси се одлука о поступању, праћењу усвојених процедура и алармирању надлежних органа за пружање подршке и деловање	Директор, координатор тима
Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите	Обавешавање представника ПУ присутних у установи, по уочавању кризне ситуације и догађаја, Хитне помоћи,	Директор

	ватрогасаца, обавештавање ПУ на територији установе, ШУ, Центра за социјални рад	
Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције	Обавештавање мобилног тима за кризне ситуације и праћење датих савета и корака у поступању, одмах по уочавању кризне ситуације	Директор
Информисање ученика, родитеља и запослених и медија о дешавањима	Овлашћено лице за давање изјава је директор школе Непосредним путем, разгласом, путем друштвених мрежа, на сајту школе, мејлом или неким другим прикладним и ефикасним комуникационим каналом по престанку кризне ситуације.	Директор
Психосоцијална подршка деци, ученицима, родитељима и запосленима	-психолошка прва помоћ -обучавање одабраних особа, наставника, за психолошку прву помоћ кроз стручно усавршавање ван установе -обука о кризним догађајима за цео колектив кроз стручно усавршавање -Успостављање контакта са школским диспансером и Центром за социјални рад Позивање мобилног тима Сардања и размена информација са психологом и педагогом из школског диспанзера и клинике за педијатрију Сарадња и размена информација са запосленима контекста са Центром за социјални рад Сарадња и размена информација са мобилним тимом	-педагог и психолог и одабрани наставници из кризног тима -Тим за професионални развој запослених, директор директор школе директор школе педагог психолог педагог психолог педагог психолог
Израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи	Састанак Колегијума и писање плана рада са предвиђеним распоредом активности, измењеним техничким условима, измењеним облицима наставе, местима одржавања наставе и	Директор, Колегијум

	временом трајања, као и предвиђеним временским оквиром потребним за рад у измењеним условима по стабилизацији ситуације-усвојен у општем смислу на почетку школске године, а ревидиран у тренутку кризне ситуације са одговарајућим специфичностима	
Организација комеморативних активности	Обавештавање Министарства, организовање тима за комеморацију које ће спровести комеморацију	Директор, тим за комеморацију
Праћење реализације плана и евакуације	Извештаји о реализацији плана и евакуацији	Директор, координатор тима, Колегијум
Вођење документације и извештавање	Писање детаљног извештаја после сваке кризне ситуације о дешавањима и актерима, са изјавама сведока дешавања, и са навођењем евентуалних последица, а у коме се сагледава ефикасност донетих процедура и корака у поступањима	Координатор тима
3. Поступање установе након кризног догађаја		
Активности	Начин реализације	Носиоци
Евалуација-анализа ефеката спроведених мера, активности, реализације измењеног плана рада, пружање прве психолошке помоћи	На основу анализа остварености програма и његове ефикасности, као и степена применљивости дефинисаних процедура, функционисање установе у току измењеног плана- евалуирати програм и план, процедуре два пута годишње	Директор, координатор кризног тима, чланови кризног тима, стручна служба
Извештавање	Писање извештаја два пута годишње, поднети извештај директору, НВ, ШУ, Савету родитеља, ШО	Кординатор кризног тима
Унапређење плана	На основу евалуације и уочавања слабих страна и могућности подизања степена ефикасности - доношење мера побољшања пре писања и усвајања новог програма	Директор, координатор кризног тима, чланови кризног тима

**Програм превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или
достојанства личности**

Конкретне активности	Циљ	Носиоци активности (име и презиме или назив тима)	Доказ-промена	Извештавање Мере унапређења
Упознавање ученика са програмом заштите од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације.	Информисање ученика о њиховим правима и обавезама, одговорност запослених у ОВ установама да та права поштују и штите. Превенција насиља, развијање адекватних социјалних вештина ученика.	Одељењски старешина и ПП служба	У школи функционише систем заштите од насиља.	Извештај
Упознавање Савета родитеља са програмом заштите ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације.	Сензибилизација родитеља, упознавање са правима и обавезама деце, родитеља, и осталих запослених да та права поштују и тако штите психофизички интегритет деце	Педагошко-психолошка служба	Записник.	Записник.
Упознавање свих родитеља са Правилником о протоколу	Упознавање са законским актима – обавезама запослених и	Одељењски старешина	Записник са родитељског састанка.	Записник.

поступања у установи у одговору на насиље, злостављање, занемаривање и дискриминацију	родитеља да штите психофизички интегритет деце			
Формирање вршњачког тима за заштиту ученика од насиља.	Партиципација ученика, развијање флексибилног става према културолошким разликама и развијање интеркултуралне осетљивости и предлагање поступака који доприносе њиховом развоју	Координатор Ученичког парламента	У школи функционише систем заштите од насиља.	Извештаји - школа предузима разноврсне мере за пружање васпитне подршке ученицима
Пано у холу школе – законске одреднице различитих форми насиља и дискриминације, именован школски тим за заштиту ученика, остале надлежне институције, СОС телефони	Доступност најнеопходнијих информација о заштити од насиља, свим ученицима у сваком тренутку	Чланови Тима, ученици	Панои, ученички продукти.	У школи се организују програми/активности за развијање социјалних вештина.
Групни рад са ученицима на часовима одељенске заједнице :	Сензибилизација ученика, боље разумевање наведених тема,	Одељењски старешина, педагошко-психолошка служба,	У школи се организују програми/активности за развијање	Записници, извештаји, анализе превентивних активности.

-Модели превенције медијске презентације насиља у популацији ученика основношколског узраста. -Уважавање различитости: полна, етничка и верска Толеранција. -Дигиталне навике тинејџера и ментално здравље. -Безбедно коришћење друштвених мрежа.	развијање адекватних социјалних ставова и вештина -Неговање хуманих међуљудских односа, правилно реаговање у ситуацијама сумњи или дешавања насиља, занемаривања или дискриминације.	наставници грађанског васпитања и верске наставе, и други овлашћени предавачи	социјалних вештина.	
Анкетирање ученика о познавању процедура и начина за заштиту од насиља и дискриминације.	Самовредновање рада школе, брига о ученицима	Педагошко-психолошка служба	Анкета.	Анализа анкете. Извештаји на седницама.
Индивидуални и саветодавни рада са ученицима који су жртве и актери насиља, занемаривања и	Промена ставова и понашања ученика у просоцијалном правцу, развијање адекватне реакције жртава	Педагошко-психолошка служба, одељењски старешина и управа школе.	У школи функционише систем подршке ученицима из осетљивих група.	Записници.

дискриминације.	насиља и дискриминације.			
Обележавање 19. новембра – Светског дана у борби против злостављања деце.	Анимирање јавности – школе и локалне заједнице да дају свој допринос у борби против дискриминације	Ученички парламент, тим за заштиту ученика од НЗЗД	Панои, ученички продукти.	Извештај са анализом.
Обележавање Међународног дана толеранције	Развијање свести о значају толеранције у школи, друштву и свакодневном животу	Ученички парламент, наставници грађанског васпитања и верске наставе	Панои, ученички продукти.	Извештај са анализом.
Обележавање Дечије недеље	Учешће ученика у хуманитарним активностима и промоцији хуманитарних права	Одељенске старешине, ПП служба и ученички парламент	Панои, ученички продукти.	Извештај са анализом.
Извештавање и дискусија о насиљу, занемаривању и дискриминацији и у школи (на састанку Ученичког парламента).	Активно учешће ученика у формирању безбедне, просоцијалне и подстицајне климе у школи	Управа школе и представници одељења у Ученичком парламенту	Нису забележени случајеви било ког нивоа насиља.	Извештај са анализом.
Континуирано праћење и саветодавни рад са ученицима који су под потенцијално повећаним ризиком да буду жртве или актери насиља или дискриминације	Превенција и благовремена стучна интервенција усмерена ка ученицима код којих су примећени специфични фактори који указују на виши ниво ризика	Педагошко-психолошка служба, одељењски старешина, управа школе	Свеска – праћење, записници о саветодавним разговорима.	Извештај.

-ученици који живе у хранитељским породицама -ученици са сметњама у развоју -ученици из породица са поремећеним породичним односима				
Видео надзор (техничка превенција).	Превенција насиља у школи и идентификација учесника у ситуацијама дешавања насиља	Управа школе	Постављен видео надзор.	Извештај о реализованој активности.
Превенција електронског насиља.	Превенирање све учесталијег вида насиља електронске (дигиталне) природе	ПП служба и овлашћени предавачи	Писана припрема и извештај са реализоване активности.	Извештај са анализом.
Рад са родитељима на редовним и ванредним родитељским састанцима	Сензибилизација родитеља, развијање адекватних социјалних ставова и вештина, боља сарадња школе и родитеља	Одељењски старешина, педагошка служба, управа школе	Записник са родитељског састанка.	Записник.
Анкетирање родитеља о квалитету сарадње са школом у домену заштите и безбедности	Самовредновање рада школе – брига о ученицима	Одељењски старешина, педагошка служба	Анкета.	Извештај са анализом.

ученика				
Индивидуални саветодавни рад са родитељима	Стручна обрада и третман сваког појединачног случаја	Одељењски старешина, педагошка служба, управа школе	У школи функционише мрежа за решавање проблема насиља у складу са Протоколом о заштити деце/ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама.	Извештај са анализом.
Информисање Савета родитеља о реализацији и резултатима Програма за заштиту ученика од насиља и дискриминације	Транспарентност	Педагошка служба. Управа школе	У школи функционише мрежа за решавање проблема насиља у складу са Протоколом о заштити деце/ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама.	Извештај са анализом.
Општински савет родитеља – информисање, дискусије, трибине о наведеним темама и предлог превентивних мера.	Јединствен концепт превенције насиља и дискриминације у локалној заједници	Директори и срадници свих васпитно-образовних установа у општини, родитељи, представници установа	Извештај – пренос искуства.	Извештај и записник.

Сарадња са релевантним установама локалне заједнице – школски полицајци, Центар за социјални рад, Дом здравља	Тимски рад на превенцији насиља, благовремене и професионалне интервентне активности стручних тимова, релевантних установа и локалне заједнице	Одељењски старешина, педагошко-психолошка служба, управа школе	Евиденција.	Извештаји.
Сарадња са осталим чиниоцима локалне заједнице – локална самоуправа, медији, НВО, спортска и културна друштва	Сензибилизација локалне заједнице, сарадња на креирању и реализацији превентивних активности	Управа школе, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације	Евиденција.	Извештаји.
Упознавање Школског одбора са реализацијом и резултатима програма за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације	Транспарентност, учешће Школског одбора у праћењу резултата и усавршавању Програма за заштите ученика од насиља	Директор школе	У школи функционише мрежа за решавање проблема насиља у складу са Протоколом о заштити деце/ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама.	Извештај са анализом.

Национална платформа за превенцију насиља - „Чувам те“

Програм поступања установе у кризним догађајима израђује се као обавезни и саставни део програма заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, а који је саставни део школског, односно предшколског и програма васпитног рада у домовима ученика. На основу програма израђује се план рада тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, који је саставни део годишњег плана рада установе. Планом заштите од насиља на годишњем нивоу дефинишу се превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временска динамика њиховог остваривања и саставни је део годишњег плана рада установе.

Превенција насиља, злостављања и занемаривања, као један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада планира се развојним планом, школским програмом, а у школама са домом и домовима ученика, и програм васпитног рада, који чине саставни део годишњег плана рада.

Установа формира тим за кризне догађаје у оквиру тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као његов обавезни део.

Тим за кризне догађаје формира се у циљу ефикасног поступања установе у кризним догађајима.

Директор установе руководи тимом за кризне догађаје у складу са општим актом и годишњим планом рада.

Носилац платформе је Влада Републике Србије уз подршку Канцеларије за информационе технологије и електронску управу покренула је пројекат за успостављање националне платформе за превенцију и сузбијање насиља које укључује децу под називом "Чувам те". Платформа на једном месту интегрише све потребне аспекте темељне превенције и алате за сузбијање насиља које укључује децу.

Национална платформа има за циљ координацију и јачање интерсекторске сарадње свих надлежних институција у борби против сваког облика насиља које укључује децу. Поред вршњачког насиља које је у фокусу ове платформе, она представља и алат који ће нам помоћи у борби против насиља према свим запосленима у установама образовања и васпитања широм Србије.

На Националној платформи „Чувам те“ налазе се и сегменти које се односе на информисање и едукацију.

У оквиру сегмента информисања могу се пронаћи информације о облицима насиља, препознавању и поступању у случајевима насиља, злостављања и занемаривања у складу са званичним процедурама надлежних ресурса.

Такође, овде ће се континуирано објављивати едукативни материјали из области превенције и заштите од насиља.

На овој платформи, ученици, родитељи и наставници ће моћи да пронађу све информације које се тичу врсте насиља и поступања у различитим ситуацијама. Посебно важан сегмент који се налази на платформи јесу онлајн обуке за ученике, родитеље и наставнике.

Приступ продукционом систему је омогућен на адреси: platforma.cuvamte.gov.rs

За приступ је потребно да креирате еИД налог и пријава се уносом корисничког имена и лозинке.

Директор школе пријављује све облике насиља на платформу.

Програм Спречавање трговине људима - трафикинг

Трговина људима – trafficking – је :

Врбовање, превозење, пребацивање, скривање и примање особа, путем претње силом или употребом силе и других облика присиле, отмице, преваре и обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи како би добио пристанак лица које има контролу над другом особом у циљу експлоатације.

Школа је учествовала у пројекту школске 2006/2007.године и наставила да спроводи активности, редовно сваке наредне па и ове школске године. Свеопшти циљ овог пројекта је спречавање трговине људским бићима на Балкану кроз изградњу капацитета и образовних активности, подизање свести о ризицима и последицама трговине међу децом школског узраста, тако да је школа институција која може значајно допринети да се нове генерације ученика адекватно информишу о феномену трафикинга.

Часови везани за пројекат ће се одржавати у склопу часова Одељенског старешине у вишим разредима (I – VIII).

10. Програм ваннаставних активности ученика

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ

Остали облици образовно – васпитног
рада

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
2.	Ваннаставне активности ⁶	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
2.	Ваннаставне активности ⁹	1	36	1	36	1	36	1	34

Слободне активности ученика у основној школи представљају активности ученика у оквиру слободних интересних колектива. Слободне активности ученика организоваће се током целе школске године и за њих се опредељују ученици у зависности од својих склоности и интересовања. Слободне активности ученика се организују са по једним часом недељно. Ученик може бити ангажован у две, а највише у три активности, уколико је једна од њих спортско-рекреативног карактера. О недељном оптерећењу ученика дужне су да се старају Одељењске старешине.

За слободне активности опредељују се ученици свих разреда према интересовању, склоностима и способностима. Опредељење се врши на почетку школске године у договору са наставником.

Слободне активности посебно доприносе остваривању следећих циљева:

- подстичу најразноврсније видове стваралаштва,
- буде и задовољавају интелектуалну радозналост и стварају могућност да ученици истражују и упознају најразноврснија достигнућа у науци, техници и култури,
- пружају услове и прилике за заједничку, здраву забаву и разоноду, спортске активности и испуњавају део слободног времена корисним садржајем,
- професионално усмеравају ученике,
- доприносе развоју комплетне личности.

Ради јачања образовно-васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и целисходног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота и разоноде ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа реализује слободне активности ученика.

Слободне активности организују се у области:

- науке,
- технике,
- културе,
- уметности,
- медија и спорта.
-

Ваннаставне активности (секције)	Разред
Ликовна секција	I-VIII
Драмско-рецитаторска секција	I-VIII
Литерарно-рецитаторска секција	V-VIII
Спортска секција	V-VIII

Секције се нуде на почетку школске године.

Први циклус

Задаци програма: Учешће ученика у друштвеним, техничким, хуманитарним, спортским и културним активностима доприноси многим важним исходима образовања и васпитања, као што су: задовољење различитих образовних потреба и интересовања ученика; препознавање професионалних способности и интересовања, упознавање са

светом рада; надоградња исхода који се остварују у оквиру редовне наставе и доприносе развоју међупредметних исхода; унапређивање различитих способности (интелектуалне, физичке, креативне, радне...); јачање капацитета ученика за разликовање безбедног од небезбедног понашања и заштиту од ризичног понашања;

подстицање хуманог и одговорног односа према себи, другима и окружењу, јачање осетљивости за оне којима је потребна помоћ (нпр. стари и болесни); унапређивање различитих врста писмености (језичке, медијске, културне, научне...); култивисање коришћења слободног времена; подстицање интеркултуралног дијалога; разумевање концепта инклузије и јачање осетљивости за различитост; јачање генерацијских веза између ученика различитих оде- љења без компетитивности; релаксација, растерећење напетости ученика, самоискази- вање; јачање везе са локалном заједницом; развој осећања припадности својој школској заједници; подстицање самосталности, проактивности и предузимљивост; припрема за решавање различитих животних ситуација; промоција школе и њеног идентитета.

Начин и поступци остваривања програма	Праћење и вредновање програма
Школа је предвидела различите активности у складу са исказаним интересовањима ученика, својим ресурсима и просторним могућностима. Ове активности могу се реализовати по програму који су сами наставници развили. Неке активности могу бити тако организоване да их заједнички воде два и више наставника (на пример: драма, покрет, музика). Сврха ових активности је подршка прилагођавању ученика на школску средину и заједницу, као и задовољавање/проширивање њихових интересовања, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивање способности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго. Активности се организују тако да ученици имају што више могућности за активно учешће, за креативно испољавање, за интеракцију са другим ученицима, коришћење различитих извора информација и савремених технологија. Резултате рада ученика у оквиру ових активности Школа ће учинити видљивим јер се на тај начин обезбеђује мотивација и задовољство учесника активности. Бројни су начини на које је могуће то остварити: организовање представа, изложби, базара, објављивање на сајту школе, кроз смотре стваралаштва, спортске сусрете и друго. За ученике је важно да родитељи буду упознати са активностима које школа нуди и помогну да њихова деца изаберу оне које им највише одговарају.	Извештаји Записници Педагошка документација

Програм ваннаставних активности-Обогаћени једносменски рад

Додатни концепт образовања и васпитања реализован у виду једносменског рада доприноси да се на занимљив начин организује ученицима додатна подршка у раду, као и испуњавање слободног времена. Захваљујући обогатој једносменском раду остварује се одлична сарадња са локалном заједницом. С обзиром на то да ученици немају велики избор активности у окружењу, нуди им се решење како да испуне слободно време, а да то не подразумева одлазак далеко од куће. Уједно се то односи и на безбедност ученика. Једносменски рад доприноси напредовању ученика у учењу, стицању радних навика, организовању слободног времена, стицању нових вештина за које су ученици заинтересовани. Информатичка писменост ученика се повећава.

Обогатој једносменски рад је пројекат који започео у школској 2021/22. години у првом разреду а планиран је и за други разред. Предвиђено је да се на занимљив начин проведе време после обавезне редовне наставе, уз подршку свих учитеља и наставника. Циљ пројекта је да се пружи додатна образовно-васпитна подршка у учењу, напредовању и укупном личном и социјалном развоју. Васпитно-образовне активности прилагођавају се интересовањима ученика. Пројекат је намењен ученицима првог и другог разреда матичне школе и издвојеним одељењима али није обавезан већ је факултативан програм. Активности су бесплатне, реализују се у школи и трају 45 минута према утврђеном распореду. На почетку сваке школске године се утврђује распоред активности и по потреби се мења. У реализацији наставе могу да учествују сви наставници разредне и предметне наставе и стручни сарадници.

Програм се реализује у Специјализованим учионицама за математику, српски, физкултурној сали, школском дворишту, отвореном простору у непосредном окружењу школе.

Овим пројектом предвиђено је да се на занимљив начин проведе време после обавезне редовне наставе, уз подршку учитеља и наставника. Неизоставна је и вршњачка сарадња ученика од првог до четвртог разреда, што оплемењује рад и искуства ученика, рад на социјалним вештинама и здравом растеређујућем дружењу.

Програм рада у обогатој једносменском раду је добар модел учења и провођења слободног времена, јер се васпитно-образовне активности прилагођавају интересовањима ученика. Деца уживају у креативним радионицама, спортским активностима; упознају и квалитетно друже се са наставницима који ће им предавати у старијим разредима. Између осталог, деца раде домаће задатке, уче кроз игру, предлажу теме којима би се могли бавити и продубљују садржаје које уче у редовној настави. Како је здравље ученика оно о чему школа брине увек, када временски услови буду повољни, активности ће се реализовати на отвореном простору уз проширене садржаје

Програм обогатој једносменског рада:

Циљеви	● Развијање функционалних знања и вештина; ● Остваривање међупредметног повезивања у области математике, природних наука кроз интерактивне радионице ● Подршка ученицима на прелазу из разредне у предметну наставу (током петог разреда) ● Развијање моторичких способности ● Развијање међупредметних компетенција ученика кроз активно учешће у радионицама у области математике, пре свега компетенције за учење, сарадње, решавања проблема, комуникације, предузимљивости, одговорног односа према околини и естетичке компетенције; ● Развијање свести о значају одрживог развоја, о значају коришћења обновљивих извора енергије, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња; ● Развој и поштовање националне, културне, језичке, полне и узрасне равноправности, толеранција и уважавање различитости
	● Ефикасно и критичко коришћење научних и технолошких знања, уз показивање одговорности према животној средини; ● Ефикасна сарадња са другима, као члан тима, групе и заједнице; ● Подстицање вршњачког учења; ● Развијање предузетничких компетенција код ученика. ● Развијање финансијске писмености
Очекивани исходи активности	Подршка у учењу - углавном самостално и успешно решавати домаће задатке. Очекује се да ученик разуме задатке, проналази начине како би дошао до решења, уме да сарађује Подршка у развоју личности - брине о себи и другима, одговорно се понаша у тренутним околностима, брине о здрављу и хигијени, развије вештине комуникације и сарадње, безбедно користи интернет Развијам се здраво - кориговати грешке у држању тела и навикама које доводе до појаве телесних деформитета настојећи да ускладе своје понашање са здравим стиливима живота Групни спортови - испољавати позитиван однос према физичким активностима и спорту, следити упуства и придржавати се правила Шетња - примени основе оријентиринга и сналажења у природи Математичке мозгалице и приче - прошири и обогати математичка

	знања и решава логично - комбинаторне задатке Занимљива и завичајна географија - прошири знања о природним и друштвеним одликама државе и краја у коме живи, посматра и прати појаве у природи, користи разне изворе информација, одговорно се односи према животној средини Екологија - ученик ће бити у прилици да примени и прошири знања о живим бићима, животним процесима, условима живота и природним законитостима Школа новца за основца - уочи потребу људи у прошлости да дефинишу средства за плаћање, која сама по себи имају вредност; разликује кованице, папирне новчанице и платне картице; разуме постојање различитих валута; пшланира, критички размишља и преузима одговорност у вези коришћења материјалних средстава; да ученик постане одговоран, да научи како се новац зарађује, како се штеди, како се мудро троши; да боље разуме своје жеље и реалне потребе, чему служи џепарац.
Циљна група којој је намењено	I и II разред
Место реализације	Специјализоване учионица 7, кабинета за биологију, географију, фискултурна сала, школско двориште, отворени простор у непосредном окружењу школе

Тема и садржај	Начин остваривања	Носиоци активности	Начин праћења реализације
Подршка у учењу Подршка у развоју личности радионица подршке (сарадња) Развијам се здраво Корективна гимнастика	разговор, помоћ у учењу и изради домаћих задатака српски језик, математика и	наставник разредне наставе, наставници предметне наставе-биолог, географ, енглеског језика, стручни сарадници, ученици	

Групни спорт Учење кроз игру Хигијена и здравље Шетња Екологија Природа и занимљива географија Квиз знања Новац кроз историју	природа и друштво и енглески језик, шетња у природи, практичан рад, радионица		Евиденциони листови, видео записи, слике,
Подршка у учењу	разговор, помоћ	наставник разредне наставе,	Евиденциони листови,
Учење кроз игру Развијам се здраво Корективна гимнастика Шетња Групни спортови Мозгалице, игре и приче Позитивни и Изложба фотографија Занимљива и завичајна географија Екологија а Здрава исхрана Хигијена и здравље Динар наш новац	у учењу и изради домаћих задатака српски језик, математика и природа и друштво и енглески језик практичан рад, радионица	наставници предметне наставе- биолог, географ, енглеског језика, ученици	видео записи, слике,
Подршка у учењу Учење кроз игру Развијам се здраво Корективна гимнастика Шетња Групни спортови Безбедно на интернету- радионица Мозгалице, игре и приче Друштвене игре Занимљива и завичајна географија Рециклажа Квиз знања	разговор, помоћ у учењу и изради домаћих задатака српски језик, математика и природа и друштво и енглески језик практичан рад, радионица	наставник разредне наставе, наставници предметне наставе- биолог, географ, енглеског језика, ученици	Евиденциони листови, видео записи, слике,

Екологија Хигијена и здравље Знамените личности			
предстаљене на динарским оптицајним новчаницама			
Подршка у учењу Учење кроз игру Развијам се здраво Групни спортови Корективна гимнастика Видео игрице за и против- радионица Мозгалице, игре и приче Правимо украсе од материјала за рециклажу Предузетништво новогодишњи продајни вашар Екологија Моја новчаница	разговор, помоћ у учењу и изради домаћих задатака српски језик, математика и природа и друштво и енглески језик практичан рад, радионица	наставник разредне наставе, наставници предметне наставе- биолог, географ, енглеског језика, ученици, родитељи	Евиденциони листови, видео записи, слике,
Подршка у учењу Учење кроз игру Развијам се здраво Групни спортови Одрживи развој- радионица Екологија Занимљива географија Упознајемо валуте	разговор, помоћ у учењу и изради домаћих задатака српски језик, математика и природа и друштво и енглески језик практичан рад, радионица	наставник разредне наставе, наставници предметне наставе- биолог, географ, енглеског језика, ученици	Евиденциони листови, видео записи и слике
Подршка у учењу Развијам се здраво Групни спортови Учење кроз игру	разговор, помоћ у учењу и изради домаћих задатака српски језик,	наставник разредне наставе, наставници предметне наставе- биолог, географ, енглеског језика, ученици	Евиденциони листови, видео записи и слике,
Мозгалице, игре и приче Занимљива географија- квиз Извори и последице загађења животне средине Екологија Дан розе мајица Штедимо и мудро трошимо	математика и природа и друштво и енглески језик практичан рад, радионица		
Подршка у учењу Развијам се здраво Корективна гимнастика Шетња	разговор, помоћ у учењу и изради домаћих задатака српски	наставник разредне наставе, наставници предметне наставе- биолог, географ, енглеског језика, ученици	

Учење кроз игру Групни спортови Мозгалице, игре и приче Интернационални дани Комуникацијске вештине- радионица Занимљива географија Очување биодиверзитета Екологија	језик, математика и природа и друштво и енглески језик практичан рад, радионица		Евиденциони листови, видео записи, слике,
Подршка у учењу Корективна гимнастика Групни спортови Учење кроз игру Шетња Мозгалице, игре и приче Интернационални дани Занимљива географија Екологија Заштићене биљне врсте	разговор, помоћ у учењу и изради домаћих задатака српски језик, математика и природа и друштво и енглески језик, шетња у природи,	наставник разредне наставе, наставници предметне наставе-биолог, географ, енглеског језика, ученици	Евиденциони листови, видео записи, слике,
Обележавање дана планете квиз „Динар по динар	практичан рад, радионица		
Подршка у учењу Развијам се здраво Групни спортови Шетња Завичајна географија Учење кроз игру Радионице за филм и фотографију Мозгалице, игре и приче Екологија Заштићене животињске врсте Шопинг	разговор, помоћ у учењу и изради домаћих задатака српски језик, математика и природа и друштво и енглески језик, шетња у природи, практичан рад, радионица	наставник разредне наставе, наставници предметне наставе-биолог, географ, енглеског језика, ученици	Евиденциони листови, видео записи, слике,
Подршка у учењу Развијам се здраво Шетња Групни спортови Учење кроз игру Радионице за филм и фотографију Занимљива географија Заштићене биљне врсте Екологија Дан животне средине	помоћ у учењу и изради домаћих задатака српски језик, математика и природа и друштво и енглески језик, шетња у природи, практичан рад, радионица	наставник разредне наставе, наставници предметне наставе-биолог, географ, енглеског језика, ученици, родитељи	Евиденциони листови, видео записи, слике,

11. Програм професионалне оријентације

ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Професионална оријентација ученика

Члан 43.

Школа у сарадњи са установама за професионалну оријентацију помаже родитељима, односно **другим законским заступницима** и ученицима у избору средње школе и занимања, према склоностима и способностима ученика и у том циљу прати њихов развој и информише их о карактеру и условима рада појединих занимања.

Ради праћења индивидуалних склоности ученика и пружања помоћи ученицима и њиховим родитељима, односно **другим законским заступницима** у избору средње школе и занимања, школа формира тим за професионалну оријентацију, у чијем саставу су стручни сарадници и наставници.

Тим за професионалну оријентацију реализује програм професионалне оријентације за ученике седмог и осмог разреда.

Професионална оријентација на преласку у средњу школу за ученике 7. и 8. разреда

Циљ програма професионалне оријентације је поспешивање спремности ученика да стичу знања и искуства о себи и свету рада и доносе правилне одлуке у погледу свог даљег образовања, а узимајући у обзир карактеристике узраста ученика.

Задаци програма

Оспособљавање ученика за реално сагледавање и процењивање сопствених способности и интересовања и подстицање развоја оних које су од значаја за професионални развој.

Формирање правилног односа према раду.

Упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег образовања и васпитања. Усмеравања и оспособљавање ученика за доношење одлуке о избору занимања.

Сарадња са родитељима и њихово подстицање и оспособљавање за пружање помоћи деци у професионалном развоју.

Сарадња са установама и институцијама које могу допринети професионалном развоју ученика.

Остваривање циљева и задатака

Професионална оријентација у основној школи је интегрални део васпитања и образовања. У току школске године организоваће се радионице Професионалне

оријентације којима ће бити обухваћени ученици седмог и осмог разреда. Њих организује Тим за професионалну оријентацију у договору са одељењским старешинама на часовима Одељењске заједнице.

Носиоци непосредног рада

Носиоци непосредног рада су: педагог школе, одељењске старешине седмог и осмог разреда. Поред наведених носилаца непосредног рада, на обезбеђивању неопходних услова ангажоваће се Директор, Наставничко веће, Стручна већа и Школски одбор.

Активности	Циљеви и задаци	Сарадници	Начин праћења реализације
Израда акционог плана тимаза ПО	-Планирање и припремање за реализацију програма	Тим за ПО, ментор за БОШ	Преношење информација са базичне обуке ПО тима, даљи договор око израде плана реализације програма ПО
Креирање акционог плана имплементације ПО у сарадњи са одељењским старешинама седмог и осмог разреда	Систематичност и ефикасност у раду правовремено сагледавање и набавка свих потребних наставних средстава, литературе и другог дидактичког материјала	Тим за ПО, ментор за БОШ	Консултације, израда глобалног и оперативних планова рада
Представљање програма ПО органима школе као и измене и допуне школских докумената, план имплементације ПО уградити анексом у Школски програм за седми и осми разред, у Школски развојни плани Годишњи план рада школе	-Упознавање свих органа школе (Наставничког већа, Савета родитеља, Школског одбора, Педагошког колегијума, Одељењских заједница седмог и осмог разреда, Ученичког парламента) са програмом ПО -Мотивација за заједнички рад -Подизање свести о томе да се реализацијом програма остварују законом дефинисани принципи, циљеви и стандарди образовања и васпитања чиме школа унапређује сопствену компетенцију -Подршка програму на седницама стручних органа.	Тим за ПО, директор	Презентација програма ПО
Представљање програма ПО	-Упознавање родитеља са програмом ПО	Тим за ПО, одељењске	Упознавање са програмом ПО на

родитељима	-Укључивање родитеља у процес ПО -Оснаживање родитеља за пружање подршке својој деци у доношењу одлуке о избору школе и будућег занимања	старешине седмог и осмог разреда, родитељи, Директор	родитељском састанку и на Савету родитеља
Представљање програма ПО ученицима	-Упознавање ученика са програмом ПО -Мотивација ученика за учешће у програму -Подизање свести ученика о значају препознавања сопствених потенцијала и склоности, одговорном и промишљеном избору наставка школовања, могућностима информисања о потенцијалној школи или занимању	Тим за ПО, одељењске старешине седмог и осмог разреда, ученици	Упознавање ученика са програмом ПО на часу одељењског старешине
Формирање група ученика за ПО	- Одабир заинтересованих ученика за програм ПО	Тим за ПО, одељењске старешине седмог и осмог разреда, родитељи	Разговор, анкетирање, формирање групана основу заинтересованост и ученика
Сарадња са запосленима у школи	-Упознавање са програмом ПО - Остваривање добре сарадње и омогућавање постизања што бољих резултата -Оснаживање рада наставника са децом	Одељењске старешине седмог и осмог разреда и предметни наставници ,директор школе, Тим за ПО	Консултације, разговор, укључивање у спровођење радионица, реалних сусрета, посредовање у раду са родитељима преко часа одељењског старешине
Реализовање радионица	-Помоћ ученицима да препознају сопствене потенцијале, склоности и спремност за постигнућа -Развијање способности младих да донесу и спроведу самосталну и	Одељењске старешине седмог и осмог разреда и предметни наставници	Извођење радионица, обука ученика за попуњавање портфолија

	промишљену одлуку о избору школе и занимања, планирању каријере и укључивању у свет рада	,ученици и родитељи	
Организовање реалних сусрета	- Поштовање жеља, могућности и потреба ученика - Оспособљавање ученика за реалне сусрете - Упознавање ученика са одређеним занимањима и опробавање у њима - Смањење или неутралисање стереотипа и предрасуда о типично женским или типично мушким занимањима кроз реалне сусрете	Директор школе, одељењске старешине седмог и осмог разреда, Тим за ПО, предметни наставници, ученици, родитељи, ментор за БОШ, радне организације	Прикупљање потребне документације (пропратно писмо, протокол о сарадњи), договор са радним организацијама о посети, сусрети са представницима занимања, распитивање и стручна пракса у предузећима
Евалуација	- Анализирање резултата програма у циљу сагледавања успешности у текућој и постизања што бољих резултата у наредној школској години	Ученици, родитељи, наставници, директор школе, Тим за ПО, ментор за БОШ	Разговор, анализа успеха на пријемном испиту, анкета са ученицима

12. Програм здравствене заштите

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА УЧЕНИКА У ШКОЛИ

Циљ: развијање свестране личности оспособљење да брине за сопствено здравље, здравље своје породице, ближе околине и шире друштвене заједнице, свестраном развоју и јачању физичких и психичких способности ученика, као и њиховој припремљености за здрав и нормалан живот и рад

Школа сарађује са здравственим установама у спровођењу здравствене заштите ученика, посебно у обављању лекарских прегледа деце која полазе у први разред, спровођењу редовних систематских лекарских прегледа и вакцинација, у складу са законом.

Задаци: Стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим стиливима живљења, и развојем хуманих односа међу људима

Унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље

Интезивирање сарадње школе, породице и друштвене заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика

Члан 44.

Школа сарађује са здравственим установама у спровођењу здравствене заштите ученика, у складу са законом.

Активности	Носиоци активности	Сарадници
Континуирана сарадња са Домом здравља (редовни систематски прегледи, вакцинација, стоматолошки прегледи)	Одељењске старешине, секретар школе	Дом здравља
Сарадња са Патронажном службом	Одељењске старешине, педагог	Патронажна служба
Континуирана сарадња са Црвеним крстом у области здравствене заштите (правилна исхрана, болести зависности, прва помоћ)	Тим за сарадњу са Црвеним крстом	Црвени крст
Часови одељењског старешине посвећени темама из области здравствене заштите	Одељењске старешине	гостујући стручни предавачи
Вршњачке обуке, радионице и предавања	Подмладак Црвеног крста	вршњачки едукатори
Сарадња са великим бројем стручњака из различитих области здравствене заштите	Одељењске старешине, педагог	гостујући стручни предавачи
Сарадња са Саветовалиштем за младе	Одељењске старешине Стручна служба	гостујући стручни предавачи
Обележавање Међународног дана борбе против сиде	Стручна служба Одељењске старешине – осми разред	гостујући стручни предавачи

Обележавање Светског дана здравља	Стручна служба Одељенске старешине	гостујући стручни предавачи
Обележавање Светског дана Спорта	Одељенске старешине	гостујући стручни предавачи
Обележавање Светског дана борбе против пушења	Одељенске старешине – шести разред	гостујући стручни предавачи

Активности	Начин реализације	Носиоци активности и сарадници
Стварање што повољнијих хигијенских услова у школи и њихово одржавање у току године	Редовно одржавање школског простора	Помоћно особље и сви учесници
Систематски преглед ученика према распореду здравствене службе	Информисање ученика и спровођење систематских прегледа	Школски диспанзер
Систематски преглед зуба ученика код школског зубара према распореду здравствене службе	Организација систематских прегледа	Школски стоматолог
Праћење породичних и социјалних прилика ученика	У сарадњи са одељењским старешинама и пп службом	Одељењски старешина
Промовисање здравих стилова живота	-Афирмативне акције на нивоу школе, посвећене унапређењу физичког и менталног здравља -Укључивање у пројекат Црвеног крста „Ширимо здравље заједно“	Ученички парламент, Тим за заштиту ученика од д.н.з.з., одељењске старешине, наставници разредне наставе, наставници биологије, пп служба
Развој социјалних вештина	Радионице из разних одобрених програма за конструктивно решавање сукоба и ненасилну комуникацију Тематска предавања за родитеље	Часови одељењског старешине Наставници биологије, српског језика и пп служба
Лична хигијена	Предавање лекара из Дечјег	Одељењски старешина,

	диспанзера и радионице уз укључивање ученика	наставници разредне наставе, наставници биологије, школски диспанзер
Превенција пушења -	Предавање Завода за заштиту здравља и у организацији ученика, вршњачких едукатора	Ученички парламент, Тим за заштиту ученика од д.н.з.з одељењски старешина, наставници разредне наставе, наставници биологије, школски диспанзер
Превенција алкохолизма	Предавање пп-службе у сарадњи са Парламентом	Одељењски старешина, Ученички парламент, Тим за заштиту ученика од д.н.з.з.наставници разредне наставе, наставници биологије, школски диспанзер
Пубертет	Предавање ученика 7. разреда за ученике 6. разред у сарадњи са наставницима биологије	Одељењски старешина, Ученички парламент, Тим за заштиту ученика од д.н.з.з.наставници разредне наставе, наставници биологије, пп служба
ХИВ	Предавање лекара у оквиру сарадње са Школским диспанзером	Одељењски старешина, наставници разредне наставе, наставници биологије, школски диспанзер, Тим за превенцију насиља
Превенција употребе дрога	-Предавање лекара у оквиру сарадње са Школским диспанзером- ПАС – психоактивне супстанце -Радионице са ученицима вршњачким едукаторима на ЧОСу или предавања („Ширимо здравље“ «Одлука», «Како рећи не»..) -Тематски родитељски састанци, родитељи едукатори	Тим за заштиту ученика од д.н.з.з Одељењски старешина, Ученички парламент, наставници разредне наставе, наставници биологије, школски диспанзер, пп служба, родитељи

	-Ученички радови посвећени превенцији наркоманије	
Репродуктивно здравље	Предавање и на часовима редовне наставе из биологије и у сарадњи са Домом здравља	Одељењски старешина, наставници разредне наставе, наставници биологије, Школски диспансер
Значај физичке активности и спорта за очување здравља	Предавање у сарадњи са професорима физичког васпитања	Одељењски старешина, наставници разредне наставе, наставници биологије, наставници физичког васпитања
Обележавање важних датума (31.03.- дан борбе против пушења, 07.04. – светски дан здравља)	Едукативни панои	Одељењски старешина, наставници разредне наставе, наставници биологије

13. Програм социјалне заштите

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Члан 45.

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите.

Уколико је потребно школа организује прикупљање средстава за ове сврхе кроз акције школског спорта, волонтирања и других добротворних акција.

Социјална заштита ученика подразумева систем различитих мера и активности чији је циљ пружање најбоље подршке ученицима са социјалним проблема, тј. ученицима који припадају осетљивим групама као што су:

- материјално угрожене породице
- деца без родитељског старања
- једнородитељске породице
- деца из хранитељских породица
- ромска национална мањина
- лица са инвалидитетом
- лица са хроничним болестима
- избегла и расељена лица
- деца са сметњама у развоју и поремећајима у понашању.

Циљеви и задаци програма:

- пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању,
- пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица са проблематичним односима,
- сарадња са установама и организацијама које се бави социјалним питањима,
- упознавање и праћење социјалних прилика ученика / упућивање у остваривање социјално-заштитних мера,
- утврђивање социоекономског статуса родитеља,
- упућивање родитеља на остваривање права,
- развијање вредности пријатељства, солидарности и колегијалности.

Помоћ социјално угроженим ученицима

Идентификација ученика са одређеним социјалним проблемима врши се стално. Школа уочене проблеме покушава да реши сарадњом са родитељима (службеним позивима у школу и информативним разговорима), а уколико нема резултата, у току школске године укључују се установе и организације социјалне заштите.

Помоћ материјално угроженим ученицима

Идентификација ученика који се налазе у тешкој материјалној ситуацији обавља се како на почетку, тако и током целе године. Школа помаже у складу са својим невеликим могућностима и то кроз доделу:

- бесплатних ужина
- бесплатних уџбеника
- бесплатних екскурзије, излета
- бесплатних позоришне представе

Школа периодично и по потреби организује хуманитарне акције прикупљања одеће, обуће и школског материјала за ученике тешког материјалног стања.

Носиоци активности, одељењских старешина, педагога и директора школе су чланови Тима за Црвени крст.

Програм социјалне заштите

Активности	Носиоци активности	Сарадници
Идентификовање социјално угрожене деце и ученика слабијег материјалног статуса	Одељењске старешине	Директор, педагог
Сарадња са родитељима/старатељима идентификованих ученика	Одељењске старешине	Педагог
Успостављање сарадње са установама и организацијама	Педагог/психолог, директор, одељењске старешине	Установе и организације социјалне заштите

социјалне заштите		
Успостављање сарадње са Црвеним крстом	Педагог/психолог, директор, Одељењске старешине	Црвени крст
Проналажење најефикаснијег вида пружања подршке идентификованим ученицима	Педагог/психолог, директор, Одељењске старешине	Установе и организације социјалне заштите, ШУ, родитељи/старатељи ученика
Организовање акција за прикупљање неопходне помоћи идентификованим ученицима	Директор, сви запослени	Савет родитеља, Школски одбор, јединице локалне самоуправе
Праћење ефеката указане социјалне помоћи	Директор, одељењски старешина	Наставничко веће
Разматрање могућности укључивања ученика у трајнији облик социјалне помоћи ученику који пружа држава	Директор, педагог	Савет родитеља, Школски одбор
Обезбеђивање ученика за ученике слабијег материјалног статуса кроз акцију прикупљања донација	Одељењске старешине	Установе и организације социјалне заштите, ШУ, родитељи/старатељи ученика
Обезбеђивање бесплатне ужине	Директор школе Секретар школе	Савет родитеља, Школски одбор
Прикупљање одеће и обуће	Директор школе Стручна служба Ученици школе	Савет родитеља
Организовање разних хуманитарних акција уколико се појави потреба	Директор Ученици школе	Савет родитеља, Школски одбор
Развијање саосећања код ученика на невоље људи из њиховог окружења и шире путем радионичарског рада	Одељењске старешине	Установе и организације социјалне заштите, ШУ, родитељи/старатељи ученика
Развијање позитивног става и културе понашања према старијим особама – сарадња са удружењем пензионера	Одељењске старешине	Установе и организације социјалне заштите, ШУ, родитељи/старатељи ученика
Обележавање Међународног дана Рома	Одељењске старешине Ученици школе	Установе и организације социјалне заштите, ШУ, родитељи/старатељи ученика
Обележавање Светског дана хране и борбе против сиромаштва	Одељењске старешине	Установе и организације социјалне заштите, ШУ, родитељи/старатељи ученика
Обележавање Међународног дана породице	Одељењске старешине	Установе и организације социјалне заштите, ШУ, родитељи/старатељи ученика

Сарадња са црвеним крстом

Подмладак Црвеног крста обухвата све ученике од I до VIII разреда. Својом активношћу настојаће да реализује основне задатке и циљеве:

- подизање нивоа здравствене културе и оспособљавање ученика за чување и унапређивање здравља и уређење своје околине,
- неговање смисла за међусобну помоћ у духу хуманизма и солидарности,
- развијање пријатељства и разумевања међу младима свих народа у свету,
- упознавање ученика са задацима и акцијама Црвеног крста на ублажавању последица ратних дејстава и елементарних непогода,
- организовање погодних предавања од стране спољних сарадника у сарадњи са Градском организацијом Црвеног крста.

Подмладак Црвеног крста ће радити на следећим садржајима:

- лична хигијена школске средине,
- здрава исхрана,
- организовање здравствених трибина,
- организовање акција солидарности и учешће у акцијама Црвеног крста.

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите.

Уколико је потребно школа организује прикупљање средстава за ове сврхе кроз акције школског спорта, волонтирања и других добротворних акција.

Активност се одвија према упутствима датим у наставном плану и програму, а у сарадњи са Општинским одбором Црвеног крста Крагујевац. Сталне активности у којима ће ученици школе учествовати су следеће:

- Недеља борбе против туберкулозе,
 - Прикупљање чланарине црвеног крста и набавка основног здравственог материјала за приручне апотеке у школи,
 - Акције типа: “За срећније детињство”; “Солидарност на делу”; “Недеља црвеног крста”; “Недеља солидарности”,
 - Обележавање и учешће на конкурсима: “Друг другу”; “Крв живот значи”; “7. април-Светски дан здравља”,
 - Хуманитарне акције прикупљања одеће, обуће и хране за избеглице на територији МЗ којој школа припада.
- Постоји тим за Црвени крст.

14. Програм заштите животне средине

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Члан 46.

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса.

Очување природних ресурса из става 1. овог члана обухвата и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике.

Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине – локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља, односно другог законског заступника* и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине у складу са законом.

Циљ: Омогућавање развоја и подстицање еколошке свести код ученика, опажања, разумевања и поступања у складу са принципима здравог живљења и очувања животне средине. Кроз едукацију и практичне активности развити код ученика еколошки пожељан образац понашања у односу на природно окружење.

Задачи:

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса. Очување природних ресурса обухвата и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике.

Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине – локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине.

Формирање позитивних ставова и развијање осећања одговорности према очувању непосредног животног окружења, али и проширење на целокупни еколошки систем.

Указивање на узроке и последице појединих облика загађења животног окружења.

Развијање свести код ученика о глобалним последицама онечишћења животног окружења.

Утицати на активнији приступ код ученика са циљем очувања животне средине, како би увели промене којима ће унапредити очување свог окружења

- Развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима,
- Оплемењивање уже и шире средине,
- Стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно – техничким обележјима природе и насељене средине,
- Стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља, култивисању расада и неговању паркова,
- Уређење школског дворишта и одржавање спомен – обележја.

Програм заштите животне средине се реализује кроз редовну наставу и ваннаставне активности. У вишим разредима се организује еколошка секција, а нижи разреди учествују у еколошким акцијама и пројектима.

Редни број	Активност	Носиоци
------------	-----------	---------

1	Избор најуређеније учионице.	директор школе, одељенске старешине, ученици
2	Стицање одговарајућих знања о заштити животне средине	одељењске старешине
3	Сакупљање секундарних сировина и дистрибуција. Јесења и пролећна акција. (папир и електронски отпад)	директор школе, одељенске старешине, учитељи, родитељи, ђаци.
4	Еколошко, хигијенско и естетско уређење школског ентеријера и екстеријера сталном акцијом озелењавања школског простора	Учитељи, наставници, одељенске заједнице, помоћно особље.
5	Еколошке манифестације организовање ЕКО-ФЕСТА на нивоу града.	Учитељи, наставници, ученици.
6	Организовање еколошке изложбе и презентација	Стручно веће природних наука
7	Учествовање у локалним еколошким пројектима у сарадњи са локалном самоуправом (акције: пошумљавање, чишћење...)	Ученици и наставници
8	Обележавање важних еколошких датума	Наставници биологије, учитељи и ученици
9	Укључивање родитеља у активности од значаја за очување животне средине	Одељењске старешине, директор, родитељи ученика
10	Учење ученика о значају очувања разноликости живог света на планети	Наставници биологије и ученици
11	Учење ученика о заштити од загађивања	Наставници биологије, технике и технологије, географије, учитељи, ученици

Начини: Популарисање Еколошке секције и повезивање са еколошким секцијама других школа у окружењу

- Опремање учионица и ходника ученичким радовима на тему заштите животне средине (глобално загревање, загађивање воде, ваздуха и земљишта, природне лепоте и заштита угрожених врста)
- Обележавање светске акције
- „Очистимо свет“ акцијом чишћења школског дворишта прикључивање акцији чишћења Шумарица у оквиру октобарских свечаности
- Обликовање живог кутка; гајење биљака у сандуцима; гајење животиња (акваријум, тераријум, кавези са птицама); украшавање школских учионица и ходника украсним биљкама; уређење школског парка
- Обезбеђивање контејнера за прикупљање секундарних сировина (за папир, пластику, батерије и алуминијумску амбалажу)
- Чишћење и прање учионица, ходника и санитарних чворова; чишћење дворишта и уличног дела
- Уштеда енергије и ресурса кроз поправку дотрајале столарије Санација дотрајалих школских објеката (поправка крова, базена, електричних инсталација).

15. Програм сарадње са локалном самоуправом

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Члан 47.

Сарадња са локалном самоуправом реализује се на основу програма сарадње са локалном самоуправом, који чини део школског програма.

Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе.

Програм сарадње са локалном самоуправом, са организацијама и институцијама у окружењу школе и граду

Сарадња са локалном самоуправом реализује се на основу програма сарадње са локалном самоуправом, који чини део школског програма.

Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе.

Добру и континуирану сарадњу школа ће наставити са Народним музејом, Књажевско-српским театром, КУД-ом „Абрашевић“, Народном библиотеком „Вук Караџић“, Спомен-парком „Крагујевачки октобар“.

Нарочито се унапређује сарадња са МЗ „Драгобраћа“ од које очекујемо помоћ у опремању школе наставним средствима са локалном самоуправом, Школском управом и Националном службом за запошљавање.

Задаци:

Планирање и реализовање заједничких активности са субјектима из окружења. Повезивање школе и локалне заједнице заједничким интересима и активностима. Обезбеђивање подршке локалне заједнице у активностима школе у побољшању услова рада за ученике и запослене.

Програм сарадњеса локалном самоуправом:

Активности	Начин реализације	Циљ	Носиоци активности	Показатељи
Сарадња са Министарством просвете – Школском управом Крагујевац	Контакти са просветним саветницима и координаторима задуженим за реализацију појединих активностиТрибине на нивоу града, индивидуални и групни разговори, активности, стручна усавршавања, консултације	Добијање подршке за реализацију наставних активности и унапређење наставног процеса у целини.	Директор школе, стручни сарадник, стручна већа, предметни наставници	Успешнија реализација наставног процеса
Сарадња са Управом града - Градским већем за образовање и културу	Потраживање додатне подршке, потраживање материјалних средстава у складу са потребама школе и реализација пројеката који су неопходни за несметан рад школе.	Добијање подршке у виду материјалних ресурса правно административне и уже стручне подршке (интерресорна комисија), У оквиру програма за заштиту животне средине	Директор школе, стручни сарадник, стручна већа, предметни наставници, ученици и њихови родитељи	Извештаји интерресорне комисије. Техничка и материјална опремљеност школе.
Сарадња са Министарством унутрашњих послова- МУП Крагујевац	Предавања и трибине од стране стручњака овог ресора. Интервентне активности.	Безбедност ученика и запослених.	Директор школе, стручни сарадник, одељењске старешине, предметни наставници, ученици и њихови родитељи	Повећана безбедност ученика и запослених . Записници о спроведеним активностима.

Сарадња са Центром за социјални рад -Центар за социјални рад Крагујевац	Идентификовање ученика са потребом, обраћање, упућивање, консултације.	Пружање социо – психолошке подршке.	Стручњаци Центра за социјални рад, стручни сарадник, одељењске старешине, предметни наставници, ученици и њихови родитељи	Писана евиденција и извештаји.
Сарадња са Домом здравља	Едукација за ученике, родитеље и наставнике, прегледи и вођење здравствене евиденције, редовни систематски прегледи учника Редовно вакцинисање ученика	Пружање хигијенско – здравствене подршке.	Лекари из Домова здравља и Завода за стоматологију одељењске старешине, предметни наставници	Добро здравствено стање ученика, смање н број изостанака, боља информисаност ученика о здравственим темама
Сарадња са Црвеним крстом	Предавања и хуманитарне акције. Уска сарадња представника Школе са овом институцијом.	Подршка у виду материјалне помоћи. Развој хуманитарне свести	Наставници задужени за сарадњу са Црвеним крстом, активисти Црвеног крста, одељењске старешине,	Евиденција и извештаји. Развијена свест и учешће у акцијама
Сарадња са Националном службом за запошљавање	Учешће у реализацији програма ПО, сарадња са стручњацима ове установе, посета Сајму образовања.	Подршка у виду професионалне информисаности.	Стручњаци Националне службе за запошљавање, стручни сарадник, одељењске старешине, предметни наставници, ученици и родитељи	Евиденција и извештаји. Боља информисаност ученика

Сарадња са основним и средњим школама и школом за ученике са посебним потребама на локалу	Праћење тренутног и даљег школовања ученика, додатна подршка, усавајање примера добре праксе, кадровска сарадња., Саветовалиште за младе из Крагујевца	Унапређење образовно – васпитног рада школе, кроз бољу умреженост школа на територији Школске управе	Директор школе, стручни сарадник, стручна већа, предметни наставници, ученици и родитељи, запослени у другим школама	Евиденција и извештаји – унапређеност и употпуњеност наставног процеса
Сарадња са осталим институцијама на нивоу града из области спорта и културе Спортски Савез града Крагујевца	Учешће у културним, забавним и спортским манифестацијама	Здравственој и културној развој личности ученика	Директор школе, одељењске старешине, предметни наставници	Евиденција и извештаји, фотографије, награде, захвалнице, похвале, панои.
Месна заједница- Драгобраћа Голочело Дреновац	-Учешће у акцијама уређења села -Учешће у акцијама озелењавања села -Учешће у акцијама прикупљања хуманитарне помоћи -Учешће у културним, јавним и спортским манифестацијама у селу	културној развој личности ученика	Директор школе, одељењске старешине, предметни наставници	Евиденција и извештаји, фотографије, награде, захвалнице, похвале, панои.

16. Програм сарадње са породицом

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Члан 48.

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно другим законским заступницима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.

Програмом сарадње са породицом, школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно другим законским заступницима деце и ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи, односно други законски заступници могу да присуствују образовно-васпитном раду.

Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа, на крају сваког полугодишта, организује анкетање родитеља, односно других законских заступника, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште.

Мишљење родитеља, односно других законских заступника, добијено као резултат анкетања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.

Програмом сарадње са породицом, школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно старатељима деце и ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду.

Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа, на крају сваког полугодишта, организује анкетање родитеља, односно старатеља, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште.

Мишљење родитеља, односно старатеља, добијено као резултат анкетања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе. У све акције Школа ће укључити и родитеље ученика у циљу усклађивања васпитних утицаја свих субјеката.

Циљеви:

1. стварање простора и услова за флексибилније и непосредније укључивање родитеља у активности школе
2. јасно успостављање улога и одговорности свих актера у систему образовања
3. неговање партнерских однос са родитељима који ће бити заснован на

- принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења
4. решавање проблема у учењу и развојних проблема ученика

Задаци:

1. Информисање родитеља и старатеља
2. Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности
3. Укључивање родитеља и старатеља у процес одлучивања
4. Едукација и саветодавни рад са породицом

Садржаји програма (активности)	Оријентациони број активности	Активности родитеља	Активности наставника	Начин и поступци остваривања програма	Циљеви и задаци планираних активности
Родитељски састанци	На почетку школске године и на класификационим периодима и по потреби	Коментаришу, слушају, предлажу, дискутују, усвајају	Упознају, излажу, предлажу, саветују, информишу, евидентирају	Родитељски састанак	Анализа успеха ученика, дисциплине, договор у вези са екскурзијама и наставом у природи, решавање проблема у одељењу
Савет родитеља	На почетку школске године и на класификационим периодима и по потреби	Коментаришу, слушају, предлажу, дискутују, усвајају	Упознају, излажу, предлажу, саветују, информишу, евидентирају	Родитељски састанак	Анализа успеха ученика, дисциплине, договор у вези са екскурзијама и наставом у природи, решавање проблема у одељењу
Индивидуални и разговори	Према потреби	Коментаришу, слушају, предлажу, дискутују	Упознају, излажу, предлажу, саветују, информишу, евидентирају	Разговор	Анализа успеха ученика, дисциплине, решавање проблема у учењу и

					развојних проблема, предлагање и спровођење мера за побољшање успеха и дисциплине
Присуство часовима-отворена врата школе	Једном месечно	Прате, слушају	Излажу, информишу, организују, коментаришу, дају повратну информацију, сугеришу	Реализација часова	Праћење успеха и дисциплине ученика и одељења и договарање мера за побољшање; унапређивање сарадње са родитељима
Професионална оријентација	Према потреби	Организују, демонстрирају, излажу, дискутују, информишу	Организују, коментаришу, дају повратну информацију, сугеришу	Посете институцијама, школама и присуство родитеља часовима	Помоћ ученицима у професионалној оријентацији, упознавање са образовним профилима средњих школа и светом занимања
Сарадња са родитељима деце/ученика којима је потребна додатна подршка	Према потреби	Коментаришу, слушају, предлажу, дискутују, дају сагласност, информишу	Организују, коментаришу, дају повратну информацију, сугеришу, саветују, предлажу	Разговори, састанци Тимова за додатну подршку	Пружање додатне подршке ученицима којима је потребна, унапређивање развоја и напредовања ученика, сарадња са родитељима и добијање сагласности за ИОП

Сарадња са родитељима ученика у вези са решавањем дисциплинских проблема	Према потреби	Коментаришу, слушају, предлажу, дискутују, дају сагласност, информишу	Организују, коментаришу, дају повратну информацију, сугеришу, саветују, предлажу	Разговори, родитељски састанци	Праћење дисциплине, предлагање и примена мера за побољшање
Анкетирање родитеља у вези са сарадњом са школом	На крају сваког полугодиста	Попуњавају анкете, сугеришу, предлажу	Примењују анкете, обрађују податке, изводе резултате	Анкетирање	Стицање увида у ставове родитеља у вези са сарадњом са школом, унапређивање сарадње и унапређивање рада школе
Реализација излета, посета, екскурзија ученика	Према потреби	Попуњавају анкете, сугеришу, предлажу	Примењују анкете, обрађују податке, изводе резултате	Анкетирање, Разговори, родитељски састанци	Стицање увида у ставове родитеља у вези са сарадњом са школом, унапређивање сарадње и унапређивање рада школе
Остала анкета предвиђена Годишњим планом рада и акционим плановима Тимова	Према потреби	Попуњавају анкете, сугеришу, предлажу	Примењују анкете, обрађују податке, изводе резултате	Анкетирање	Стицање увида у ставове родитеља у вези са разним питањима, унапређивање сарадње и унапређивање рада школе

17. Програм излета, екскурзија и наставе у природи

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Први образовни циклус:

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Настава у природи **	7-10 дана год.		7-10 дана год.		7-10 дана год.		7-10 дана год.	

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Екскурзија	1-3 дана год.		1-3 дана год.		1-3 дана год.		1-3 дана год.	

Други образовни циклус:

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

Члан 49.

Школа може да планира и организује излете, екскурзије и наставу у природи, на начин и под условима утврђеним планом и програмом наставе и учења.

Програм излета, екскурзија и наставе у природи саставни је део школског програма и годишњег плана рада школе.

Школе које имају одговарајуће услове, као и установе које су специјализоване за остваривање квалитетних програма за децу и ученике у функцији активног слободног времена, са посебним усмерењем на спортско-рекреативне активности и које имају одговарајуће услове, могу да буду центри за реализацију наставе у природи, као и за реализацију активности ученика више школа (Центар дечјих одмаралишта, Пионирски град и друге одговарајуће установе намењене деци и ученицима).

Програм излета

Излет је плански организована једнодневна активност ученика изван школе, ради рекреације или реализације дела наставних садржаја у природном окружењу, а планиран је Годишњим планом рада школе.

Циљ излета је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

Задаци излета су: упознавање ученика са историјским објектима, насељима, градовима привредним, географским, урбанистичким карактеристикама места које се обилази, као и елементима садржаја која су у вези са програмима одговарајућих наставних предмета; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интереса за природу и изграђивање еколошких навика; развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима, навикама, социјалним односима као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота, подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

На нивоу наше школе, Комисија за излете, екскурзије и наставу у природи, после састанака Стручних већа, Наставничком већу предлажедестинације за извођење излета, које се усвајају на Наставничком већу. План и програм организовања излета је саставни део Годишњег плана рада школе.

Програм екскурзија

Циљ екскурзије, као и облика образовно васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање са појавама и односима у природној и друштвеној средини, са културним, историјским и духовним наслеђем и преивредним достигнућима.

Задаци су: продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика; повезивање и примењивање знања и умења; развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима; неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва; успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно; проучавање објеката и феномена у природи; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева; развој и практиковање здравих стилова живота; развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња; развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора; оснаживање ученика у професионалном развоју; подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање; развијање способности оријентације у простору.

Садржаји програма:

Први циклус:

У складу са наставним програмом, на екскурзијама се могу реализовати следећи програмски садржаји:

- Уочавање облика и рељефа и површинских вода у околини и природно географских облика Србије;

- Посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња у околини и Србији);

- Посете заштићеним природним подручјима(национални паркови, резервати, споменици природе...);

- Упознавање са прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно села, спомен-кућа знаменитих људи, научника, књижевника, војсковођа, државника....).

- Развијање способности оријентације у простору и времену.

- Обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање са различитим делатностима људи, заштита животне средине....).

Други циклус:

У складу са наставним планом и програмом, на екскурзијама се могу реализовати следећи програмски садржаји:

- Посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским одликама Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Србији...).

- Обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних локалитета и локалитета савременог доба (Лепенски вир, Винча, Сирмијум, Виминацијум - војни логор, Гамзиград - царска палата, Медијана, Студеница, Ђурђеви ступови, Жича, Милешева, Сопоћани, Градац, Грачаница, Високи Дечани, Раваница, Лазарица, Љубостиња, Манасија, Каленић, Сремски Карловци, Крушедол, Ново Хопово, Врдник, Смедеревска тврђава, Голубац, Нишка тврђава, Петроварадинска тврђава, Орашац, Топола, Ћеле кула, Таково, Тршић, Бранковина, Враћевшница, Текериш, Струганик, Шумарице...).

- Обилазак Београда, престонице Србије (Дом Народне скупштине, Народно позориште, Народни музеј, Београдска тврђава, Опсерваторија, Војни музеј, Музеј Српске православне цркве, Музеј Првог српског устанка-Конак Кнеза Милоша, Конак кнегиње Љубице, Народна библиотека, краљевски дворови на Дедињу, Музеј града, Авала, Јајинци, Етнографски музеј, Педагошки музеј, Музеј Вука и Доситеја, Саборна црква, храм Светог Саве на Врачару, Природњачки музеј, Ботаничка башта „Јевремовац“, зоолошки врт, Музеј Југословенске кинотеке, Музеј Николе Тесле, Музеј савремене уметности...).

- Обилазак установа културе у Србији (Галерија Матице српске у Новом Саду, Српско народно позориште у Новом Саду, Књажевско-српски театар у Крагујевцу, завичајни и локални музеји, спомен куће...).

- Обилазак привредних друштава и јавних предузећа (предузећа у областима прехранбене, хемијске, машинске и електроиндустрије, индустрије грађевинског материјала, енергетике...).

У избору програмских садржаја и маршрута екскурзија, као и њиховог трајања, потребно је узети у обзир захтеве наставних програма свих предмета које ученици изучавају у тој школској години, циљеве и задатке екскурзије, узраст ученика, као и њихове психофизичке способности. Пуну смисао и оправданост постојања екскурзије је управо у њеној трансферној вредности на даљи развој ученикове личности.

У стручној припреми учествују сви наставници водећи рачуна да се кроз екскурзију што више повежу образовно-васпитни захтеви различитих наставних предмета. Наставничко веће може да одреди стручног вођу пута, који ће на себе преузети обавезу стручне припреме екскурзије. Он ће, уз консултацију са предметним наставницима сачинити оперативни план рада за сваки дан на екскурзији, са прецизно одређеним објектима и местима који ће бити посећени и активностима које треба реализовати. При изради оперативног плана, треба водити рачуна о физичком и психичком капацитету ученика одређеног узраста, посебно о правилној расподели активности и периода одмарања.

По повратку са екскурзије, стечена знања и искуства треба што више интегрисати у наставни процес. Пожељно је са ученицима разменити утиске, извршити систематизацију и обраду података добијених током екскурзије, а од прикупљеног материјала приредити изложбу, као пригодан начин да се екскурзија представи на нивоу школе.

На нивоу наше школе, комисија за излете, екскурзије и наставу у природи, после састанака Стручних већа, Наставничком већу предлаже по три дестинације за извођење екскурзија, од којих чланови Наставничког већа изаберу једну дестинацију. Сваке школске године се бирају дестинације и оне су саставни део Годишњег плана рада школе.

Настава у природи

Настава у природи је облик образовно-васпитног рада којим се остварују обавезни и изборни наставни предмети и ваннаставне активности из наставног плана и програма за први циклус основног образовања и васпитања у климатски погодном месту из здравствено-рекреативних, образовно-васпитних и социјалних разлога.

За укупан развој личности ученика настава у природи има вишеструки значај – здравствени, педагошки и социјални. Уз повећани обим физичке активности, у здравој животној средини, овај облик образовно васпитног рада доприноси очувању и унапређивању укупног здравља ученика. Образовна васпитна вредност наставе у природи је у томе што се непосредним опажањем природне и друштвене средине и потпуним доживљајем стварности, коју треба проучавати, омогућује утврђивање и проширивање постојећих и стицање потпунијих, дубљих и трајнијих знања. Директан контакт и интеракција са природним окружењем доприноси бољем уочавању законитости које важе у природи и схватању значаја њене заштите и очувања. Боравак ученика у природи доприноси и њиховој социјализацији јер се кроз целодневне заједничке активности међусобно боље упознају, сарађују и зближавају. Подстиче се, такође, њихова одговорност и самосталност у обављању личне хигијене и бриге о себи.

При организацији наставе у природи потребно је придржавати се стручних педагошко психолошких и дидактичко методичких упутстава како би се у што већој мери остварили постављени циљеви.

Настава у природи организује се за ученике од првог до четвртог разреда основног образовања и васпитања, у трајању од 7 до 10 дана, уз писмену сагласност родитеља, за најмање две трећине ученика одељења. За ученике који не одлазе на наставу у природи, школа је дужна да организује наставу.

Настава у природи може се изводити у објектима који испуњавају услове за извођење предвиђених наставних и ваннаставних садржаја. Пре поласка на наставу у природи организује се лекарски преглед свих ученика.

Циљеви наставе у природи су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима.

Задаци и садржаји наставе у природи остварују се на основу наставног плана и програма образовно васпитног рада и школског програма и саставни су део Годишњег плана рада школе.

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепота места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј.оријентисања у простору и времену;

- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање радовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Настава у природи пружа могућности интердисциплинарног повезивања садржаја различитих наставних предмета и других ваннаставних активности. Планирање садржаја овог облика рада врши се на основу наставних програма обавезних и изборних наставних предмета из којих се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака наставе у природи, а одговарају условима у којима се она реализује. У самим наставним програмима за поједине предмете могу се наћи садржаји који експлицитно или имплицитно упућују на погодност овог облика образовно-васпитног рада (свет око нас, природа и друштво, физичко васпитање, ликовна култура, музичка култура, чувари природе, народна традиција, грађанско васпитање...).

Посебна пажња поклања се упознавању ученика и родитеља са наставом у природи. Ученици се унапред упознају са местом у које одлазе, условима живота у којима се настава у природи изводи, правилима понашања током изовђења наставе у природи. Родитељи се упознају на унапред организованим родитељским састанцима са основним географским карактеристикама и климатским условима краја у коме се организује настава у природи, времену одласка, дужини боравка, цени, документацији коју треба припремити, условима смештаја, исхране, здравствене заштите, условима живота и рада ученика, могућностима комуникације са децом и сл. Истовремено се родитељима дају детаљан упутства о припреми деце, са списком неопходног прибора за личну хигијену, писање, потребном гардеробом... Ради прикупљања важних информација везаних за здравствени и психозички статус деце, њихове особености, специфичне навике и интересовања, организују се са родитељима посебни разговори.

Припрема наставника обухвата индивидуалну и заједничку припрему. На основу добијених података и постављених циљева и задатака наставе у природи, наставни саставља програм који ће се реализовати (пored садржаја наставе програм поседује и спортско-рекреативне и културне активности, друштвене игре, типске вечерње програме...) одабира методе и облике рада, одређује динамику активности и припрема све што ће му обезбедити ефикасан и успешан рад. Добар програм наставе у природи поседује чврсту структуру, пре свега указује шта треба постићи. Како је немогуће предвидети све факторе који су од утицаја на њену реализацију неопходни су и оперативни планови који поседују флексибилност, односно прилагодљивост датим околностима нпр. лошим временским условима.

Приликом остваривања програма наставе у природи треба што више наставних и ваннаставних активности реализовати у природном окружењу – уз смењивање редовне наставе, самосталних активности ученика, спортско-рекреативних и културних активности, игре и забаве, пасивног и активног одмора.

По повратку са наставе у природи, стечена знања и искуства треба што више интегрисати у наставни процес и омогућити ученицима да искажу своје утиске и осећања о ономе шта су доживели.

Стручно веће млађих разреда одређује дестинацију за извођење наставе у природи, која се усваја на Наставничком већу и саставни је део Годишњег плана рада школе.

18. Програм рада школске библиотеке

ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Члан 50.

Школска библиотека је место библиотечко-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе.

У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори.

Библиотека је дужна да у свом фонду прикупља уџбенике и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике.

Задатак школске библиотеке је да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга, као и да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота.

Школа је дужна да има школску библиотеку, у складу са законом. Музичка и балетска школа има нототеку, а балетска школа и медијатеку.

Програм рада школске библиотеке саставни је део школског програма.

Следећи **циљеви** су неопходни за унапређивање писмености, информатичке писмености, подучавања, учења и за подизање културног нивоа и представљају основне услуге школске библиотеке.

Стручни сарадник - школски библиотекар, својим стручним ангажовањем, доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у основним и средњим школама, реализујући програм рада прилагођен наставним плановима и програмима, подстиче промовисање читања и самосталност ученика у учењу, даје свој пун допринос развоју информационе писмености (медијске и информатичке), обезбеђује електронске изворе и приступ ка њима, што омогућава ученицима да овладају вештинама налажења и критичког процењивања датих информација и перманентност учења током читавог живота.

Задаци програма:

- развијања и неговања навике читања и коришћења библиотеке код ученика и наставника,
- развијања и промовисања правилне употребе свих облика извора информација,
- стварања услова за интердисциплинарни приступ настави и електронском учењу,
- мотивисања за учење и подстицање на оспособљавања за самостално учење и образовање током целог живота,
- сарадње са наставницима, ученицима и њиховим родитељима,
- праћења и подстицања развоја ученика у индивидуалним способностима и њиховим склоностима ка интелектуалном, емоционално-социјалном и сваком другом професионалном развоју,
- пружања помоћи обдареним ученицима при налажењу и избору одговарајуће литературе, а посебно ученицима који имају тешкоће у учењу и раду, али и оним ученицима који живе у тежим социјалним приликама, сарађујући са њиховим родитељима и релевантним институцијама,
- припремања и реализовања библиотечког програма намењеног ученицима са посебним потребама и посебним способностима,
- вођења аутоматизованог библиотечког пословања (инвентарисање и каталогизација, класификација библиотечке грађе и други послови),
- коришћење савремених облика и метода рада са ученицима,
- заштита и чување библиотечко-медијатечке грађе и периодична ревизија фонда.

Школски библиотекар је припадник стручног, квалификованог особља, одговоран за планирање рада и управљање школском библиотеком.

Школа је дужна да има школску библиотеку, у складу са законом. Програм рада школске библиотеке саставни је део школског програма и годишњег плана рада.

Циљеви	Активности - начин	Носиоци активности
Програмирање рада, сарадња са наставницима	Сређивање библиотекe (упис у регистар књига-евидентирање нових наслова).	библиотекар, наставници разредне наставе
Сарадња са наставницима	Месец књиге, спровођење акције: проналажење спонзора, „Поклони књигу школској библиотеци“. Организовање посете Сајму књига.	библиотекар и наставници разредне наставе
Сарадња са Градском библиотеком ради упознавања ученика наше школе са књижном фондом Дечјег одељења Градске библиотеке	Уређење школског паноа на тему посвећену Вуку Караџићу. Организовање посете Дечјем одељењу библиотеке „Вук Караџић“ у Крагујевцу за ученике 5. и 6. разреда.	одељењске старешине 5. и 6. разреда, наставници српског језика, библиотекар
Развијање културне и јавне делатности	Новогодишње жељо-сандуче. Песнички час. Посета првака библиотеци и пријем	наставник разредне наставе првог разреда, библиотекар,

школе	у чланство.	наставник српског језика
Развијање културне и јавне делатности школе	Упознавање ученика школе са публикацијама и књигама у оквиру библиотечког фонда које говоре о Светом Сави и разговор на тему „Живот и дело Светог Саве“.	наставници српског језика, ученици 7. и 8. разреда, библиотекар
Развијање културне и јавне делатности школе	Дан љубави, Свети Трифун и Свети Валентин – обележавање 14. фебруара. Књижевно вече – читање стихова на тему љубави.	наставници разредне наставе, наставници српског језика
Развијање културне и јавне делатности школе	Обележавање Дана жена – уређење паноа у холу школе, изложба дејчјих литерарних и ликовних радова. Контактирање издавачких кућа ради набавке нових наслова уџбеника.	наставници ликовне културе и српског језика, библиотекар
Развијање културне и јавне делатности школе	Изложба посвећена Ускрсу. Израда плана за набавку књига предвиђених за награђивање ученика. Набавка књига за награђивање ученика.	Наставници ликовне културе и српског језика
Развијање културне и јавне делатности школе	Уређење паноа у холу школе на тему о пролећу. Прелиставање енциклопедија на тему екологије. Подела књига награђеним ученицима завршних разреда.	наставници биологије и ученици
Програмирање рада	Извештај о раду. Израда плана за наредну школску годину.	библиотекар, ученици, наставници српског језика, музичке културе, ликовне културе

Садржај програма	Носиоци активности	Начин и поступци остваривања програма	Праћење и вредновање програма
Упис нових чланова	библиотекар наставници разредне и предметне наставе	редовна настава ваннаставне активности рад у пару и групи	извештаји записници педагошка документација
Упућивање ученика у коришћење енциклопедија, лексикона, речника, приручника, књиге лектире			
Развијање навике за чување, заштиту и руковање књигама и часописима			
Формирање библиотечке секције			
Учешће у школским пројектима			
Учешће и организација културних активности у школи			
Обележавање важних датума и годишњица			

Посета Вуковом и Доситејевом музеју и Сајму књигу као и околним библиотекама	стручни	индивидуализација	
Посета другим институцијама од значаја	сарадници		
Набавка нових књига и литературе и периодичних публикација за ученике, наставнике и сараднике	школски		
Организација сусрета са песницима и књижевницима	тимови		
Хуманитарна акција – књига на дар			
Промоција рада школске библиотеке			
Креативне радионице			
Аутоматизација библиотечке грађе			

Уџбеници

Право на бесплатне уџбенике, у складу са одговарајућом одлуком Владе Републике Србије, имају следеће категорије ученика:

ученици из социјално/материјално угрожених породица (примаоци новчане социјалне помоћи);

ученици са сметњама у развоју и инвалидитетом који основношколско образовање и васпитање стичу по индивидуалном образовном плану (ИОП 1 и ИОП 2);

ученици са изузетним способностима који основношколско образовање и васпитање стичу по индивидуалном образовном плану са проширеним и обогаћеним садржајима, односно по ИОП 3;

ученици са сметњама у развоју и инвалидитетом, који се образују по индивидуалном образовном плану, а потребни су им прилагођени уџбеници, као и ученици који образовно-васпитни рад не остварују по индивидуалном образовном плану, а којима је потребно прилагођавање (увећан фонт, Брајево писмо, електронски формат);

ученици из породица у којима је троје и више деце у систему образовања и васпитања, с тим да наведено право остварује дете/деца која су ученици основне школе. Уколико основну школу похађа више деце из породица које остварују право за добијање уџбеника на основу овог критеријума, уџбенике добија дете/деца која су прва почела да стичу основно образовање и васпитање, без обзира на редослед рађања;

ученици првог и другог разреда основне школе који су глуви, а којима су потребни прилагођени уџбеници у електронском формату, са видео садржајима на српском знаковном језику.

Право на бесплатне уџбенике остварују и:

ученици из породица у којима је носилац родитељске бриге само један родитељ, односно уколико је други родитељ преминуо или је непознат;
ученици који болују од ретке болести;
ученици који остварују право на туђу негу и помоћ.

Ближе упутство о учбеницима и права која ученици и родитељи остварују даје МП и локална самоуправа сваке школске године. Учбеници су сколини промнама сваке школске године почевши о првог ичетвртог разреда.

19. Начин остваривања других области развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад.

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

Школски програм, нарочито у школи за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, садржи и:

- 1) начин прилагођавања рада и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад;
 - 2) начин прилагођавања циљева и исхода, као и садржаја образовно-васпитног рада
- и
- 3) начин остваривања додатне подршке за ученике школе.

Саставни део школског програма је и **програм безбедности и здравља на раду** који обухвата заједничке активности школе, *родитеља, односно других законских заступника и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.*

Школски програм за образовање одраслих, школски програм за музичко образовање и васпитање, школски програм за балетско образовање и васпитање, припремни предшколски програм и изузетно предшколски програм део су школског програма када их школа остварује.

У оквиру школског програма основна музичка, односно основна балетска школа може да остварује и програм музичког, односно балетског васпитања и образовања за децу предшколског узраста у трајању до једне године.

У оквиру школског програма, за децу и ученике који не познају српски језик, школа може да реализује и програм за стицање елементарних знања из српског језика, односно **програм српског језика као страног**(*прилог школском програму*).

Индивидуални образовни план

Саставни део Школског програма је индивидуални образовни план. Ради се сваке школске године као додатна подршка у образовању и васпитању за ученике који имају потешкоћа усаглашавању градива или за ученике који постижу резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа. ИОП је посебан акт који има за циљ оптимални развој детета и ученика прилагођавањем начина остваривања школског програма.

ИОП израђује Тим за пружање додатне подршке ученику, а остварује се након сагласности родитеља, односно другог законског заступника ученика. Врсте ИОП-а су: ИОП-1- прилагођавање начина рада и услова у којима се одвија образовно-васпитни рад; ИОП-2- прилагођавање циљева, садржаја и начина остваривања програма наставе и учења и исхода образовно-васпитног рада и ИОП-3-проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада за ученика са изузетним способностима.

Тим за инклузивно образовање, односно Тим за пружање додатне подршке детету и ученику, у склопу годишњег плана рада прецизираће појединости око прописаних процедура, *а после усвајања ИОП-а (на седници педагошком колегијуму) сваке године ће то бити анекс Школском програму.*

Индивидуални образовни план

Члан 76.

Детету и ученику и одраслом коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Ученику који постиже резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа, установа обезбеђује прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП) је посебан акт, који има за циљ оптимални развој детета и ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба детета и ученика.

ИОП израђује тим за додатну подршку детету, односно ученику **у сарадњи са родитељем, односно другим законским заступником,**** на основу претходно остварених, евидентираних и вреднованих мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета, ученика и одраслог, а остварује се након сагласности родитеља, односно другог законског заступника.

Ако родитељ, односно други законски заступник, не оправда своје одбијање да учествује у изради или давању сагласности на ИОП,** установа је дужна да о томе обавести надлежну установу социјалне заштите у циљу заштите најбољег интереса детета, односно ученика.

Врсте ИОП-а јесу:

- 1) ИОП1 – прилагођавање начина рада и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад; учење језика на коме се одвија образовно-васпитни рад;
- 2) ИОП2 – прилагођавање циљева садржаја и начина остваривања програма наставе и учења и исхода образовно-васпитног рада;

3) ИОПЗ – проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада за ученика са изузетним способностима.

ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику.

Тим за пружање додатне подршке детету у предшколској установи чине васпитач, стручни сарадник, сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама детета и педагошки асистент, односно лични пратилац детета, на предлог родитеља, односно другог законског заступника.

Родитељ, односно други законски заступник је у обавези да поступи у складу са препорукама које даје тим за пружање додатне подршке детету у предшколској установи, у делу препоруке којим се њему налаже нека обавеза.**

Установа је дужна да обавести надлежну установу социјалне заштите у циљу заштите најбољег интереса детета, ако родитељ, односно други законски заступник не докаже да није могао да испуни препоруку у делу којим се њему налаже нека обавеза и ако препорука битно утиче на остваривање најбољег интереса детета.**

Тим за пружање додатне подршке ученику у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно лични пратилац ученика, на предлог родитеља, односно другог законског заступника.

Доношењу ИОП-а 2 претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, а обавезно је прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Мишљење интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику, може да предвиди и измену плана наставе и учења.

У првој години рада по ИОП-у, ИОП се вреднује тромесечно, а у свакој наредној години два пута у току радне, односно школске године.

Спровођење ИОП-а прати Министарство, у складу са овим законом.

Податак да је образовање стечено у складу са ставом 6. тач. 2) и 3) овог члана уноси се у одговарајући део обрасца јавне исправе.*

Ближе упутство за остваривање ИОП-а, његову примену и вредновање доноси министар.

Индивидуални образовни план, индивидуални програм и индивидуализовани начин рада

Инклузивно образовање се фокусира на област настава и учење и значи могућност школе да обезбеди квалитетно образовање свој деци, без обзира на њихове различитости. Инклузија се истовремено повезује и са процесима демократизације у друштву и образовању, са посебним акцентом на укључивање у образовање ученика из маргинализованих група.

С обзиром да се инклузивно образовање односи на децу са посебним потребама, као и на ученике са изузетним способностима, школа доноси индивидуални образовни план за сваког ученика коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању.

Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад, његово осамостаљивање у вршњачком колективу, као и напредовање и развој у складу са капацитетима.

Задаци:

- формирање тима за додатну образовну подршку;
- идентификовање ученика којима је потребна подршка;
- саветодавни разговори са родитељима;
- формирање ИОП тимова;
- израда индивидуалних планова;
- евалуација и праћење.

На основу Закона о основама система образовања и васпитања свако лице има право на образовање и васпитање (члан 3). Лица са сметњама у развоју и са инвалидитетом имају право на образовање и васпитање које уважава њихове образовне и васпитне потребе у редовном систему образовања и васпитања, односно систем образовања и васпитања морада обезбеди за сву децу квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање прилагођено узрастним и личним образовним потребама.

На основу Члана 76. Закона о основама система образовања и васпитања и правилника о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање ("Службени гласник РС", број 74/2018) предвиђа се постојање индивидуалног образовног плана (ИОП) који у школи доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученицима. Стручни тим за инклузивно образовање образује Директор школе.

Сви наставници односно учитељи су у обавези да израђују индивидуално образовни план ако за тим има потребе и они заједно са стручним сарадником школе, родитељима (старатељима), по потреби педагошким асистентом и стручњаком ван установе (на предлог родитеља) као и са члановима стручног тима за инклузивно образовање чине тим за додатну подршку (ИОП тим).

Прикупљање података

Наставник, односно стручни сарадник прати развој и напредовање ученика у току учења и развоја вештина за учење, социјалног развоја, развоја комуникације и самосталности.

Ако у поступку праћења напредовања детета, односно ученика, наставник или стручни сарадник, утврди да ученик не остварује очекиване исходе образовања и васпитања или су резултати које ученик остварује значајно изнад нивоа општих и посебних стандарда, приступа се прикупљању података, ради формирања неопходне документације за пружање одговарајуће подршке у образовању и васпитању.

Наставник, односно стручни сарадник поред већ датих података о ученику, прикупља податке из различитих извора (од родитеља, односно старатеља детета или ученика, стручњака ван образовне установе који добро познаје дете, односно ученика, од вршњака и самог детета, односно ученика, на начин на који је то могуће), при чему се користе различите технике (систематско посматрање активности детета, односно ученика у различитим ситуацијама, тестирање, као и интервјуисање и попуњавање упитника од стране ученика и других који познају дете, односно ученика). Медицински налази су, по потреби, саставни део документације.

На основу прикупљених података и документације стручни сарадник координира израду и у сарадњи са наставником израђује педагошки профил детета, односно ученика.

Педагошки профил садржи опис образовне ситуације ученика и основ је за планирање индивидуализованог начина рада са учеником.

Предлог за утврђивање права на ИОП

Предлог за утврђивање права на ИОП може да поднесе Стручни тим за инклузивно образовање, а на основу процене потреба за ИОП-ом коју може да даје наставник, стручни сарадник, или родитељ ученика.

Установа писменим путем обавештава родитеља, односно старатеља да је поднет предлог за утврђивање права на ИОП.

Покретање предлога за утврђивање права на ИОП, спроводи се по истом поступку за сваког ученика за кога је процењено да му је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, независно од тога да ли се ИОП израђује за ученика који има тешкоће у учењу или за ученика са изузетним способностима.

Стручни тим за инклузивно образовање подноси предлог за доношење ИОП-а ако ученик не постиже исходе образовања, односно опште и посебне стандарде постигнућа због сметњи у развоју и инвалидитета, или ако би ученик, због његових изузетних способности, могао да постигне или већ постиже резултате који су изнад нивоа општих и посебних стандарда. Предлог садржи наводе и образложене разлоге за подношење предлога за утврђивање права на ИОП, као и доказе о претходно организованом индивидуализованом начину рада са дететом, односно учеником.

Родитељ, односно старатељ својим потписом потврђује да је у потпуности упознат са поднетим предлогом за утврђивање права на ИОП, разлозима за његово подношење и да је сагласан да се приступи изради ИОП-а.

Изузетно, ако родитељ, односно старатељ не да сагласност за израду ИОП-а, ни након предузетих мера од стране стручног сарадника, односно наставника ученика или стручног тима за инклузивно образовање, ради заштите ученика, примењује се индивидуализовани начин рада, без ИОП-а.

Право на заштиту података

Подаци прикупљени од стране Тима за пружање додатне образовне подршке ученику, ради израде ИОП-а, морају бити заштићени од злоупотребе и не смеју се користити у друге сврхе без сагласности лица чија је сагласност неопходна за спровођење ИОП-а.

Школа је дужна да обезбеди заштиту података детету, односно ученику у току остваривања права на ИОП.

Програм за инклузивно образовање

Активности	Начин реализације	Носиоци
1.Евидентирање ученика којима је потребан индивидуално-образовни план, упознавање са околностима у којима дете живи исаветодавни рад са родитељима	на основу разговора са родитељима, увидом у постојећу документацију	одељењске старешине и предметни наставници
2.Сарадња у утврђивању нивоа захтева за такве ученике упојединим наставним предметима	договор између наставника	тим за инклузију, предметни наставници и одељењске старешине
3. Израда ИОП -а	на основу прикупљеног материјала и установљавању потреба	тим за инклузију, наставници, родитељи
4.Сарадња са различитим институцијама када природа проблема ученика превазилази оквире школског бављења њима	извештаји од старне истих, прилагање у ученички досије	тим за инклузију
5. Праћење ученика који су укључени у ИОП	извештај постигнутих резултата	тим за инклузију, наставници
6. Тромесечна и годишња евалуација израђених планова за ИОП и израда нових планова	анализа постигнутих резултата и израда нових	тим за инклузију, наставници

Кораци у изради ИОП - а

Предвиђена је јединствена методологија за израду ИОП-а, која обухвата следеће кораке:

1. Анализа ситуације и прикупљање података о детету
2. Израда педагошког профила детета

3. Одређивање приоритета у пружању подршке
4. Развјајње стратегије подршке, крајњих циљева пружања подршке и детаљног плана активности

Садржај ИОП-а

ИОП-ом се утврђује прилагођен и обогаћен начин образовања и васпитања детета и ученика, а посебно:

1. **Дневни распоред активности** у васпитној групи и часова наставе у одељењу, дневни распоред рада са лицем које му пружа додатну подршку и распоред рада у посебној групи у којој му се пружа додатна подршка, као и учесталост подршке.
2. **Циљеви** образовно –васпитног рада,
3. Посебни **стандарди** постигнућа и прилагођени стандарди за поједине или за све предмете са образложењем за одступање од посебних стандарда,
4. **Индивидуални програм** по предметима, односно садржаји у предметима који се обрађују у одељењу и раду са додатном подршком,
5. **Индивидуализовани начин рада** учитеља и наставника, односно индивидуализован приступ прилагођен врсти сметње.

Процедура израде ИОП-а

1. ИОП тим прикупља потребне податке, анализира ситуацију и израђује педагошки профил детета/ ученика,
2. Процена потреба за подршком и приоритетних области за које треба израдити ИОП, ради се тимски на заједничком састанку свих чланова ИОП тима,
3. Разрада стратегије подршке и детаљног плана активности за поједине области/предмете раде појединачни чланови ИОП тима (стручњаци за ту област/предмет) уз обавезно учешће родитеља,
4. Израђени ИОП одобрава Стручни тим за ИО и по одобрењу шаље педагошком колегијуму на коначно усвајање.

ИОП – ће се израђивати према образовно – васпитним потребама ученика, а може да буде заснован на:

1. Прилагођавању начина рада, као услова у којима се изводи образовно – васпитни рад (ИОП 1)
2. Прилагођавању и измени садржаја образовно-васпитног рада, исхода и стандарда постигнућа (ИОП 2) – осим наставног програма, за ученика, може да се измени и наставни план, на основу мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком ученику.
3. Обогаћивању и проширивању садржаја образовно – васпитног рада за ученика са изузетним способностима (ИОП 3)

Индивидуални образовни план у установи *доноси педагошки колегијум* на предлог стручног тима за инклузивно образовање. При планирању свог рада у одељењу, наставник

усклађује свој план са образовним планом ученика. Родитељ, односно законски заступник даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана.

У првој години уписа у установу, индивидуални образовни план доноси се и вреднује тромесечно, а у свим наредним годинама на почетку сваког полугодишта, односно два пута током године.

Настава за ученике на кућном и болничком лечењу

Школа може да организује образовно-васпитни рад као посебан облик рада за ученике на дужем кућном и болничком лечењу, уз сагласност Министарства.

За ученике који због већих здравствених проблема или хроничних болести не могу да похађају наставу дуже од три недеље, настава се организује у кући, односно здравственој установи.

Родитељ, односно законски заступник је дужан да о потреби организовања наставе код куће или у здравственој установи обавести школу.

Начин организовања наставе за ученике на дужем кућном и болничком лечењу прописује министар.

Настава код куће на даљину

Родитељ, односно законски заступник има право да организује свом детету основношколско образовање и васпитање код куће. Дужан да до краја наставне године писмено обавести школу у коју је дете, односно ученик уписан о намери да за своје дете од следеће школске године организује наставу код куће. Школа ће организовати полагање разредних испита из свих предмета у складу са наставним планом и програмом. Основношколско образовање и васпитање код куће мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа. За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом који стиче образовање код куће остваривањем индивидуалног образовног плана са прилагођеним стандардима, образовање и васпитање код куће обезбеђује остваривање прилагођених стандарда. Настава може да се остварује, на захтев родитеља, односно законског заступника и као настава на даљину. Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

Дечје и ученичке организације у школи

Ученички парламент

Дечје и ученичке организације у школи

Члан 51.*

Школа може да има своје организације деце и ученика, а може да се повезује и са организацијама деце и ученика ван школе (организација горана, планинара, извиђача и сл.), у складу са законом.*

Циљ:

- 1) давање мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, начину уређивања школског простора, избору учбеника, слободним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање;
- 2) разматрање односа и сарадње ученика и наставника, васпитача или стручног сарадника и атмосфере у школи;
- 3) обавештавање ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање и о активностима ученичког парламента;
- 4) активно учешће у процесу планирања развоја школе и у самовредновању школе;
- 5) предлагање чланова стручног актива за развојно планирање и тима за превенцију вршњачког насиља из реда ученика.

Ученички парламент чини осам ученика наше школе, у сарадњи са педагогом и директором школе.

Састанци се одржавају једном месечно. Чланови парламента се договарају о изменама у школи и своје идеје предлажу директору и Школском одбору. На састанку Ученичког парламента свако има право да изложи неку идеју у вези са темом о којој се прича на скупу, као и да предложи тему за наредни састанак. За остварење циљева потребна је помоћ свих ученика, као и директора и педагога школе.

Сви ученици школе биће упознати са радом Парламента. Потребно је да представник одељења на часовима одељењског старешине упозна одељење са проблемима и идејама Ученичког парламента.

Чланове Ученичког парламента бирају одељењске старешине, као и ученици датог одељења, а предност имају ђаци који се истичу својим учењем и понашањем, као и креативношћу и комуникативношћу како би се залагали за ђачке потребе.

Ученички парламент бави се следећим питањима:

- Сарадња Ученичког парламента са Комисијом за уређење школе,
- Сарадња са другим Ученичким парламентима,
- Редовно обавештавање ученика о дешавањима са састанка Ученичког парламента (редовно писање извештаја са састанка које ће бити изложен на ђачком паноу),
- Доношење Правилника о понашању и облачењу ученика у школи,
- Разговор са ученицима о учешћу на такмичењима,
- Организација журки уз присуство наставника,
- Организовање приредби и присуство чланова Ученичког парламента на свечаности поводом школске славе Светог Саве,

- Разговор са ученицима на тему „То није мој избор – пушење, алкохолизам, наркоманија“,
- Постављање паноа са информацијама о упису у средње школе,
- Учествовање у акцији „Уредимо простор наше школе“,
- Израда честитки и писање порука поводом 8. марта, Дана жена,
- Помоћ у Професионалној оријентацији на преласку у средњу школу,
- Организовање спортских турнира (ученици-ученици, наставници-ученици),
- Набављање садница и цвећа за школски и ваншколски простор,
- Спровођење анонимних анкета по избору ученика,
- Такмичења у креативности везано за уређење учионица,
- Организовање квизова знања у школи.

Конкретне активности	Начин реализације циља	Доказ-промена	Извештавање
Избор представника одељења (кандидатура, избори)	Предлог представника из сваког одељења ,гласање	Чланови сваког одељења су изабрани већином гласова	Записник са састанка Ученичког парламента, извештај са часа одељењског старешине
Избор нових чланова и почетак рада у парламенту	Избор нових чланова парламента	План рада Ученичког парламента, ученици мотивисани за рад у Ученичком парламенту	Записник са састанка Ученичког парламента
Конституисање нове владе(избор председника, потпредседника, записничара, благајника)	Избор председника, потпредседника, записничара Ученичког парламента	Председник Ученичког парламента изабран је једногласно	Записник са састанка Ученичког парламента
Обука нових чланова парламента	Упознавање чланова парламента са начином рада, активностима парламента	План рада Ученичког парламента, ученици мотивисани за рад у Ученичком парламенту	Записник са састанка Ученичког парламента
Упознавање чланова парламента са оквиром деловања парламента, са правима и дужностима парламента. Испитивање потреба ученика одељења-	Утврђивање и спровођење плана рада парламента, упознавање чланова са свим сегментима рада парламента	План рада Ученичког парламента, ученици мотивисани за рад у Ученичком парламенту	Записник са састанка Ученичког парламента, анализа, дискусија

предлог ученик аважних за рад парламента			
Давање мишљења стручним органима, ШО, СР и директору	Избор члана парламента који ће присуствовати седницама Школског одбора и давати мишљење одређеним органима рада у школи	Огласна табла, сајт школе	Записник са састанка Ученичког парламента, сајт школе, огласна табла, Записник са седнице Школског одбора
Обележавање Дечије недеље	Литерарни конкурс, приредба, уређење хола	Одржавање тематских активности, уређење паноа	Записник са састанка Ученичког парламента, фотографије
Посете позоришту, биоскопу	Организовање одласка у позориште, биоскоп	Истицање свести о значају културе	Записник са састанка Ученичког парламента, фотографије
Формирање и ангажовање вршњачких тимова који ће утицати на смањење агресивног понашања по одељењима, као и пружање помоћи ученицима који слабије напредују	Вршњачка едукација	Значај вршњачке едукације	Записник са састанка Ученичког парламента, анализе
Осмишљавање и организовање радионица по принципу вршњачке едукације(програм борбе против насиља)	Радионице	Значај вршњачке едукације	Записник са састанка Ученичког парламента, дискусије, акције
Предлагање чланова стручног актива за развојно планирање	Избор члана парламента који ће учествовати у раду	Заједничко деловање тимова унутар школе	Записник са састанка Ученичког парламента, записник Тима за развојно планирање
Активно учествовање у процесу планирања развоја школе у самовредновању школе	Избор члана парламента који ће учествовати у раду	Редовно информисање, заједничко деловање тимова унутар школе	Записник са састанка Ученичког парламента, Записник Тима за самовредновање
Кретање у школском дворишту-уређење ходника, учионица и школског дворишта	Уредити огласну таблу Ученичког парламента где ће бити истакнути све активности и резултати рада парламента	Уређеност дворишта, ходника и учионица	Записник са састанка Ученичког парламента дискусије, акције

Обележавање Међународног дана толеранције	Предавање	Развијање свести о значају толеранције у друштву	Записник са састанка Ученичког парламента
Обележавање светског Дана деце	Организовати дискусију	Развијање свести о познавању права деце у њиховом одрастању	Записник са састанка Ученичког парламента
Дан конвенције о правима детета	Организовати дискусију	Развијање свести о познавању права деце у њиховом одрастању	Записник са састанка Ученичког парламента
Кутија за предлоге, похвале и примедбе	Чланови парламента скупљају све предлоге, похвале и примедбе везане за рад школе и запослених	Формирање позитивних ставова о различитостима у изражавању својих мисли појединаца	Записник са састанка Ученичког парламента дискусија, анализа
Сарадња са вршњачким тимом, за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања	Сензибилисање ученика за квалитетније међуљудске односе. Подстицање и развијање социјалних вештина код деце- конструктивно решавање проблема, ненасилна комуникација, развијање другарства.	На најмању могућу меру смањени видови вршњачког и другог насиља. Нема евидентираних случајева насиља у школи.	Извештаји- тим за заштиту од дискриминације, злостављања и занемаривања Записник са састанка Ученичког парламента, владање ученика на периодима.
Болести зависности- трибина	Радионице	Формирање свести о штетности болести зависности	Записник са састанка Ученичког парламента, фотографије, дискусије
Учествовање у припреми и прослави Дана школе	Литерарни конкурс, приредба, уређење хола	Награђивање ученика на литерарном конкурсу, одржавање приредбе	Записник са састанка Ученичког парламента, фотографије, извештај
Новогодишња журка и новогодишњи вашар	Наставници и ученици организују журку, али и новогодишњи вашар	Значај празника и дух заједништва, породице и	Записник са састанка Ученичког парламента, фотографије

		заједнице уопште. Прикупљени новац употребити у складу са договором	
Учествовање у прослави Светог Саве	Литерарни конкурс, приредба, уређење хола	Награђивање ученика на литерарном конкурс, одржавање приредбе	Записник са састанка Ученичког парламента,фотографије, извештај
Проблеми у школском животу и дискусија на тему побољшања услова школског живота и промоција учтивог понашања	Радионице, дискусије	Побољшање услова живота у школи	Записник са састанка Ученичког парламента
Трибина Професионалне оријентације	Радионице, трибине, тестирање	Формирање позитивних ставова према различитим врстама интересовања ученика. Тестирање ученика	Записник са састанка Ученичког парламента, анализе
Светски Дан здравља	Предавање, анкете	Истицање значаја здравља у животу појединца	Записник са састанка Ученичког парламента,резултати анкете
Представљање средњих школа	Ради бољег одабира занимања ученици ће се упознати са занимањима и смеровима који постоје у средњим школама	Одржавање презентација средњих школа	Записник са састанка Ученичког парламента
Светски дан књиге (23.април)	Литерарни конкурс, приредба, уређење хола	Награђивање ученика на литерарном конкурс,	Записник са састанка Ученичког парламента, фотографије, анализа, литерарна секција
Организовање спортских активности и такмичења„Игре без граница“	Спровести организацију такмичења	Подизање свести о значају спорта код деце	Записник са састанка Ученичког парламента, фотографије,
Чланови парламента као вршњачки едукатори- преношење	Радионице, предавања, уредити огласну таблу	Истицање значаја вршњачке	Записник са састанка Ученичког парламента, дискусије

искустава у одељење, покретање акција на нивоу одељења	Ученичког парламента где ће бити истакнути све битне активности	едукације и значаја покретања акција од стране ученика	
Светски дан борбе против пушења (31.мај)	Радионице, уређење дворишта, хола, литерарни конкурс	Подизање свести о здравом начину живота, и истицање штетног утицаја цигарета и пушења на здравље појединца	Записник са састанка Ученичког парламента, фотографије, дискусије, анализе
Светски дан заштите животне средине (5. јун)	Радионице, акције	Подизање свести о очувању животне средине	Записник са састанка Ученичког парламента, фотографије,
Сумирање постигнутих резултата. Извештај о раду УП	Анализа рада у току школске године	Подношење извештаја	Записник са састанка Ученичког парламента извештај ментора, мај, јун

Програм подршке ученицима

Активности	Начин реализације	Носиоци
Обавештавање ученика и родитеља о врстама подршке које пружа школа	-часови одељењског старешине - комуникација са родитељима -родитељски састанак	Тим за подршку ученицима, одељењске старешине, педагог
Праћење физичког, здравственог и емоционалног стања и социјалних потреба ученика	-разговор са ученицима и родитељима -сарадња наставника разредне и предметне наставе -превенција болести зависности- промоција здравих стилова живота -конструктивно решавање проблема, ненасилна комуникација -организовање хуманитарних акција -сарадња са Црвеним крстом и Центром за социјални рад	Директор школе, педагог, наставници разредне наставе, наставници предметне наставе
Организовање ваннаставних активности у функцији задовољавања различитих потреба и	-анкетирање ученика -израда плана ваннаставних активности на основу резултата анкете -укључивање ученика у жељене	Директор школе, педагог, наставници разредне наставе, наставници предметне наставе

интересовања ученика	ваннаставне активности -подстицање ученика да открију и развију своје таленте	
Сарадња чланова стручних већа при планирању и пружању подршке ученицима који спорије напредују и ученицима из осетљивих група, водећи рачуна о њиховој оптерећености, брзини и начину рада	-израда педагошког профила -израда плана подршке ученицима -укључивање педагошког асистента -прилагођавање захтева, темпа рада, наставног материјала и времена индивидуалним карактеристикама ученика -помоћ другу у учењу - вршњачка едукација -примена мера за редовно похађање наставе ученика из осетљивих група -сарадња са Црвеним крстом и Центром за социјални рад	Руководиоци и чланови стручних већа, чланови педагошког колегијума, педагог
Размена примера добре праксе са колегама	-размена искустава на нивоу стручних већа -одржавање угледних часова -презентације	Руководиоци и чланови стручних већа, педагог
Адаптација ученика I и V разреда	-упознавање наставника разредне наставе са предшколцима кроз разговор, игру, приредбе -упознавање предшколаца са простором школе -упознавање ученика V разреда са предметним наставницима кроз разговор и часове	Наставници разредне наставе, наставници предметне наставе, педагог
Адаптација нових ученика	-разговор са ученицима и родитељима -разговор са наставницима из претходне школе -подршка при прилагођавању новог ученика одељењу и осталим ученицима у школи -организовање допунских часова, по потреби	Наставници разредне наставе, наставници предметне наставе, педагог
Развијање самопоштовања и поверења у сопствено знање и способности и охрабривање ученика да самостално и објективно доносе закључке и одлуке	-уважавање мишљења ученика -укључивање ученика у процес доношења одлука преко представника у Ученичком парламенту - редовно похваљивање позитивних поступака и успеха ученика	Наставници разредне наставе, наставници предметне наставе, педагог
Подстицање ученика да се активно укључе у	-подстицати ученике да се укључе у организацију спортских, музичких и	Наставници разредне наставе, наставници

живот школе и непосредно друштвено окружење	сличних активности -постицати ученике да учествују у одлучивању по питањима која се тичу њих самих	предметне наставе, педагог
Подстицање професионалног развоја ученика - помоћ при избору средње школе	-усклађивање програма професионалне оријентације са потребама и интересовањима ученика -успоставити сарадњу са средњим, вишим и високим школама -укључити родитеље у презентовање занимања -успоставити сарадњу са Националном службом за запошљавање	Тим ПО, директор, педагог, одељењске старешине ученика VII и VIII разреда
Праћење успешности програма сарадње са породицом	-анкетирање родитеља односно старатеља у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште	Тим за подршку ученицима, одељењске старешине, педагог
Охрабривање ученика да самостално и објективно доносе закључке и одлуке	-часови одељењске заједнице -активности Ученичког парламента	Наставнице разредне наставе, наставници предметне наставе, педагог

Програм о безбедности и заштити здравља на раду

О поступном отклањању недостатака који су утврђени актом о процени ризика.

У наредном периоду наша школа ће посебно ставити акценат на безбедност и здравље на раду. Циљ је да сви запослени буду оспособљени за безбедан и здрав рад а на основу домаћих и Стратегија ЕУ, а водећи рачуна посено о примени прописа из области МОР-а.

Стандард опсервирања радних активности: опсервирање радних активности које спровode сами запослени и руководиоци подиже свест да сваки запослени има своју улогу у систему безбедности и здравља на раду и да својим деловањем може да утиче на смањење броја инцидената у свом радном окружењу.

Системом стандарда се такође регулишу:

- питања обуке запослених;
- опремања запослених личним заштитним средствима;
- питања здравља запослених;
- остала питања везана за безбедност, здравље на раду и индустријску безбедност.

Сваки запослени у школи дужан је да прође уводну обуку за безбедност и здравље на раду и обавезну противпожарну обуку. Такође, у зависности од свог радног места, потребно је да прође и одређене специјалистичке обуке.

Ради остваривања што ефикасније и квалитетније заштите запослених на раду, у оквиру школе биће формиран и Одбор за безбедност и здравље запослених и биће усвојени одговарајући интерни акти којима се омогућава примена Колективног уговора у овој области пословања.

Континуирано подизање нивоа сигурности и редовно праћење здравља својих запослених, остварује се, између осталог и кроз систематске прегледе и сталну здравствену контролу радника.

Школа је послодавац једнаких могућности, што у пракси значи да ниједан кандидат нити запослени није дискриминисан по основу пола, старости/година, брачног статуса, инвалидности, вере, расе, етничког порекла, националности и слично, а што потврђује и чињеница да у Школи нема забележених случајева дискриминације. Као послодавац, Школа настоји да искористи таленат и потенцијал својих запослених у потпуности, као и да осигура да ниједан кандидат за радно место није фаворизован у односу на другог, што је дефинисала у интерним актима.

Ред.бр.	Мере	Рокови
1.	Извршити обуку запослених из безбедности и здравља на раду	Обука се обавља на годишњем нивоу.
2.	Испитати микроклиму и осветљеносту радним просторијама	Испитивање се обавља на шест месеци.
3.	Извршити превентивно испитивање хемијских штетности у котларници	Испитивање се обавља на годишњем нивоу.
4.	Извршити превентивни и периодични преглед електричних инсталација	(преглед се обавља на шест месеци)
5.	Набавити лична заштитна средства за послове кувар-сервирка (памучна капа, панталоне, кецеља, панталоне беле боје и ципеле са ребрастим, гуменим ђоном –неклизајућа обућа)	(набавка се врши на годишњем нивоу).
6.	Извршити обуку запослених из заштите од пожара	(обука се врши на три године).
7.	Набавити довољан број апарата за гашење пожара	Провера исправности на шест месеци.
8.	Извршити набавку сандучића за прву помоћ	Контрола на четири године.
9.	Извршити обуку лица за пружање прве помоћи	(обука се обавља на годишњем нивоу).

Организација и координација спровођења, измена и допуна поступка процене ризика
Утврђивање начина и мера за отклањање и смањење или спречавање ризика (члан 11. и 12.)

Активност	Циљеви изадаци	Начин реализације	Носиоци активности
Израда општих аката на нивоу школе из области заштите на раду	Стварање правне основе за примену законских прописа	Израда и усвајање аката од стране овлашћених лица или органа школе	Директор школе Секретар школе Школски одбор
Упознавање радника са законским прописима и подзаконском регулативом из области заштите на раду	Упознавање радника са правима и обавезама из ове области у циљу смањења ризика од повреда у току рада	Упознавање радника од стране овлашћених предавача на заједничким састанцима свих радника	Директор школе, Секретар школе, Овлашћене институције
Обука радника задужених за поједине активности у оквиру примене законских прописа из ове области	Стицање нових знања из области заштите на раду	Теоријска и практична обука овлашћених радника	Директор школе, Секретар школе, Овлашћене институције
Упознавање сваког ново-возапшљеног радника са прописима из ове области	Упознавање радника са правима и обавезама из ове области	Одржавање практичне и теоријске наставе новоапшљеним радницима од стране овлашћених лица	Директор школе, Секретар школе, Овлашћена лица или институције

Опремање ХТЗ опремом радника која им по Општим актима припада	Потпуна заштита радника на радним местима	Обезбеђивање средстава за ове намене Финансијским планом установе	Директор школе Финансијски радник
---	---	---	-----------------------------------

Садржај програма	Носиоци активности	Начин и поступци остваривања програма	Праћење и вредновање програма
Припрема и усвајање плана активности из програма безбедности и здравља на раду и програма реаговања у кризним ситуацијама	директор, саветник за безбедност	састављање и усвајање плана	утврђивање процедура понашања и адекватног реаговања
Упознавање запослених са одлуком о именовању саветника за безбедност	директор	састанци школских органа	записници
Упознавање са <i>Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у школи</i> и свих активности које организује основна школа	одељењске старешине, наставници разредне и предметне наставе	разговор, радионица на часовима ЧОС-а, састанцима Ученичког парламента и родитељским састанцима	извештаји, записници, педагошка документација
Упознавање са <i>Правилником о безбедности и здрављу на раду</i> запослених	саветник за безбедност, директор	састанци, обука	извештаји, записници
Упознавање са опасностима и штетностима из <i>Акта о процени ризика</i>	саветник за безбедност, директор	састанци, обука	записници
Програм обуке за безбедан рад свих запослених у ОШ	саветник за безбедност, директор	обука	записници са обуке
Обука запослених из прве помоћи	директор	састанци, седнице, практичне вежбе	извештаји
Обука запослених у школској кухињи о правилном и безбедном чишћењу опреме за рад	директор	анализа и примена <i>Правилника о безбедности и здрављу на раду</i>	извештаји

у складу са ХАСАП стандардом			
Обука запослених о безбедности и заштити на раду	саветник за безбедност, директор	теоријски и практични део обуке	Обрасци 6, извештаји
Управљање отпадом и секундарним сировинама	директор, Тим за заштиту животне средине	прикупљање и договорено складиштење	извештаји
Упућивање новог помоћног особља о правилном и безбедном коришћењу средстава за хигијену	директор	састанци, практичне вежбе, обука	извештаји

Спољашња и унутрашња заштитна мрежа

Спољашња заштитна мрежа

Спољашњу заштитну мрежу чине следеће институције:

Институција/ појединац	Адреса	Телефон	Контакт особа
Центар за социјални рад - Солидарност	Светозара Марковића бр.43	034/332 627, 332 620, 333 673, 335 882, 331 667. kragujevac.csr@minrzs.gov.rs	Руководилац службе за децу и младе, Лидија Бокан, специјални педагог Тел: 034/332 620, локал 146
Полицијска управа Крагујевац	Трг слободе бр. 3	034/502-100	Дежурни службеник
Ватрогасна јединица	Милоја Павловића 1	034/ 331-711	Дежурни службеник
Дом здравља у Драгобраћу	Драгобраћа бб	034 582 984	Дежурна медицинска сестра
Културни центар - студентски	Радоса Домановића 12	034 336122, 335 050	Секретар
Дом омладине	Бранка Радичевића 1	034 302 427	Секретар
Локална самоуправа	Драгобраћа бб	034/582-101	Секретар Месне заједнице

Спортски савез Општине Крагујевац	Краља Александра Првог Карађорђевића 56	060 5950850	Секретар Спортског центра
Школска управа Крагујевац	Саве Ковачевића бр. 7	034 335 065	Координатор за заштиту деце од Насиља
Дежурне службе Полицијска управа		192	Дежурни службеник
Дежурне службе Ватрогасна служба		193	Дежурни службеник
Дежурне службе Хитна помоћ		194	Дежурни службеник

Циљ сарадње са наведеним институцијама је обезбеђивање стручне помоћи и сарадње у решавању проблема и задовољавање културних и спортских потреба ученика.

Унутрашња заштитна мрежа

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и ученици школе.

Школа је прописала улоге и одговорности запослених и ученика у школи:
(ко шта ради када постоји сумња на насиље или се насиље догоди)

Дежурни наставник

- дежура у складу са распоредом и Правилником о дежурству;
- уочава и пријављује случај;
- покреће процес заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија);
- обавештава одељењског старешину о случају;
- евидентира случај у књигу дежурстава;
- сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља.

Одељењски старешина

- уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах;
- учествује у процесу заштите деце;
- разговара са учесницима насиља;
- информиса родитеље и сарађује са њима;
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља;

- прати ефекте предузетих мера;
- евидентира случај и води документацију;
- по потреби, комуницира са релевантним установама.

Тим, психолог, педагог

- уочава случајеве насилног понашања;
- покреће процес заштите детета, реагује одмах;
- обавештава одељењског старешину и сарађује са њим;
- по потреби, разговара са родитељима;
- пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима;
- разматра случај (2. и 3. Ниво) и осмишљава мере заштите;
- обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предизетих мера;
- по потреби, сарађује са другим установама;
- евидентира случај.

Помоћно-техничко особље

- дежура по распореду;
- прекида насиље;
- уочава и пријављује случајеве насилног понашања.

Ученици, деца

- уочавају случајеве насилног понашања;
- траже помоћ одраслих;
- пријављују одељењском старешини;
- за теже случајеве консултују чланове школског Тима;
- учествују у мерама заштите.

Програм прилагођавања школској средини

Програм је намењен ученицима првог и петог разреда, као и новопридошлим ученицима школе, односно категоријама ученика који улазе у потпуно ново окружење, упознају се са новим начином рада и понашања, односима, обавезама, људима и сл.

Циљ: Смањење психичке и физичке осетљивости код деце и адекватна адаптација ученика на ново окружење (учитеље, наставнике), начин рада и сл.

Активности	Носиоци Реализације
Радионица „Корак назад, напред два“ – прихватљиво понашање	Одељењски старешина, педагог

Сарадња са учитељицом уколико учи потребу за интервенцијом психолога/педагога	Учитељица педагог
Анкетирање ученика – њихов доживљај школе	Педагог
Анкетирање ученика – њихов доживљај школе	Педагог
Сарадња са одељенским старешином уколико учи потребу за интервенцијом психолога/педагога	Педагог Одељенски старешина
Упитник за ученике 5. разреда	Педагог
Упознавање новог ученика са другом-домаћином (члан ВТ) који ће му показати школу, салу, библиотеку, учионице, тоалете и који ће му бити од помоћи кад год му затреба помоћ	Педагог Одељенски старешина

Програм транзиције

Програм транзиције у првом образовном циклусу

Циљеви:

- Развијање осећања припадности колективу и школи
- Пружање подршке у напредавању ученика
- Развијање социјалних и комуникацијских вештина
- Рано откривање ризика од различитих облика неприлагођеног понашања

Први циклус

Активности	Носиоци активности	Начин реализације
Дан отворених врата за будуће прваке	Стручно веће разредне наставе и стручна већа области предмета	Припрема пригодног програма и радионица
Реализација Плана транзиције за ученике којима је потребна додатна образовна подршка	Тим за додатну подршку, Тима за инклузивно образовање	Праћење напредовања ученика, сарадња са васпитачима предшколске установе, педагогом/психологом предшколске установе, израда потребне документације
Свечани пријем првака	Наставници разредне наставе	Припрема пригодног програма, упознавање са учитељима

Праћење адаптације ученика	Учитељи првог разреда, педагошко-психолошка служба	Консултације, посматрање односа у одељењу
Идентификација ученика којима је потребна додатна образовна подршка	Учитељи првог разреда	Консултације

Програм транзиције из првог у други образовни циклуса

Активности	Носиоци активности	Начин реализације
Израда плана извођења часова предметне наставе у четвртом разреду	Наставници предметне наставе, наставници разредне наставе (учитељи четвртог разреда)	Договор о равноправној распоређености часова током школске године и заступљености у свим одељењима, писање плана
Реализација часова предметне наставе у четвртом разреду	Наставници предметне наставе, наставници разредне наставе (учитељи четвртог разреда)	Припремање и одржавање часова у одељењима четвртог разреда
Испитивање социометријске структуре одељења на крају 4. разреда (формирање одељења) и током 5. разреда (праћење адаптације)	Педагошко-психолошка служба	Примена социометријског упитника, израда социограма одељења
Формирање одељења петог разреда	Наставници разредне наставе (учитељи четвртог разреда), педагошко-психолошка служба	Консултације учитеља четвртог разреда и педагошко-психолошке службе
Разговор са ученицима о преласку са разредне на предметну наставу	Одељењске старешине петог разреда, предметни наставници	Дискусија на Часу одељењског старешине (утисци, очекивања, дилеме, страхови)
Израда сценарија радионица	Педагошко-психолошка служба, одељењске старешине	У сарадњи са одељењским старешинама реализују се радионице у складу са специфичностима одељења
Процена адаптације ученика петог разреда на предметну наставу	Педагошко-психолошка служба	Израда анкете, спровођење анкете, обрада добијених података, упознавање чланова Наставничког већа са добијеним подацима, родитеља на родитељским састанцима
Анализа годишњих тестова	Учитељи 4. разреда	Тестирање, анализа,

из српског језика, математике, природе и друштва на крају 4. разреда		извештавање
--	--	-------------

Програм пружања подршке новопридошлим наставницима и ученицима

Циљ програма подршке новим ученицима и запосленим радницима је укључивање и оспособљавање образовно-васпитни рад.

Подручје рада	Активности	Носиоци активности
Нови наставници	Регулисање правних докумената Упознавање са члановима колектива и простором школе Упућивање запосленог радника у школска документа и правилнике Упућивање запосленог радника у послове на којима је распоређен Оспособљавање запосленог радника у писању педагошке документације Посета часовима колега истих по позицији Подршка у реализацији наставних и ваннаставних активности Упознавање сваког новозапшљеног радника са прописима из заштите на раду	директор, стручни сарадници, наставници, ученици
Нови ученици	Регулисање правних докумената у сарадњи са родитељима Упознавање са члановима одељењске заједнице, одељењским старешином и простором школе Упознавање са правилима школе Подршка у образовању и социјализацији у сарадњи са родитељима Израда програма за стицање елементарних знања из српског језика за ученике који га не знају у функционалној мери Праћење адаптације у школској средини и напредовања у учењу у сарадњи са родитељима	директор, стручни сарадници, наставници, ученици, родитељи

Програм пружања подршке новопридошлим наставницима

Активности	Начин	Циљ	Носиоци	Показатељ
------------	-------	-----	---------	-----------

	реализације		активност и	реализованих активности
Упознавање са структуром глобалних и оперативних планова; Упознавање са програмима и плановима образовно – васпитног рада; Пружање помоћи при изради припрема за час; Упознавање са начинима вредновања свога рада и професионалног развоја	Планирање, програмирање, остваривање и вредновање образовно-васпитног рада	Ефикасност у планирању, програмирању, остваривању и вредновању образовно-васпитног рада	Педагог	Извештај о раду педагога
Упознавање са различитим начинима праћења, вредновања и оцењивања постигнућа ученика; Упознавање са Правилником о оцењивању ученика	Праћење електронског дневника, посета часовима, итд.	Праћење развоја и постигнућа ученика	Чланови Стручног актива	Извештаји са посете часовима, коментари у електронском дневнику, извештај Стручног актива
Пружање подршке у сарадњи са колегама. Упознавање са облицима сарадње са породицом ради обезбеђивања подршке развоју ученика	Сарадња са колегама, породицом и локалном заједницом	Ефикаснија подршка развоју ученика кроз различите облике сарадње	Чланови Стручног актива Одељењске старешине	Извештаји наставничког већа, стручних већа
Упознавање са начинима укључивања ученика са сметњама у развоју у образовно-васпитни рад	Сарадња са одељењским старешинама и члановима Тима за ИОП и саветодавно-	Ефикаснији рад са ученицима са сметњама	Одељењске старешине, Чланови Тима	Извештаји Тима за ИОП

	инструктивна подршка	ма у развоју	за ИОП	
Упознавање са значајем континуираног професионалног развоја; Пружање помоћи при изради плана стручног усавршавања; Пружање помоћи при одабиру адекватних семинара	Похађање семинара, самоевалуација у циљу одабира семинара, процена потреба школе за стручним усавршавањем	Континуиран професионални развој	Чланови Тима за Професионални развој	Портфолио стручног усавршавања, записник Тима за професионални развој
Упознавање са прописима из области образовања и васпитања; Упознавање са начином вођења педагошке документације; Упознавање са обавезном документацијом одељења, обавезном документацијом школе и личном документацијом наставника	Упознавање са правилницима и прописима, размена информација са колегама	Ефикасно праћење и вођење документације	Педагог	Извештај о раду педагога

Програм пружања подршке новопридошлим ученицима

Активности	Начин реализације	Циљ	Носиоци активности	Показатељ реализованих активности
Формирање одељења првог разреда	На основу резултата тестирања извршити поделу одељења	Уједначена структура одељења	Педагог, психолог	Извештаји о раду психолога и педагога
Распоређивање новопридошлих ученика петог	Ученике из издвојених одељења	Уједначена структура одељења	Педагог, психолог	Извештаји о раду педагога и психолога

разреда	распоредити у одељења матичне школе			
Упознавање новопридошних ученика са новим одељењем и школским простором	Организовања часа на коме ће бити представљени нови ученици	Адаптација новог ученика	Педагог, психолог, одељењски старешина, одељењска заједница	Евиденција у електронском дневнику
Упознавање нових ученика са Правилником о понашању у школи	Одржати ЧОС и причати о правилима понашања у школи	Поштовање правила понашања	Одељењск и старешина	Евиденција у електронском дневнику
Пружање помоћи у превазилажењу првих потешкоћа у учењу	Саветодавни разговор са педагогом	Ефикасније и успешније учење	Педагог	Извештај педагога
Укључивање у активности Ученичког парламента	Учешће у хуманитарним акцијама, трибинама и свим активностима које организује Ученишки парламент	Социјализација и адаптација нових ученика	Ученички Парламент	Извештај о раду Ученичког Парламента
Укључивање нових ученика у школске активности	Учешће у свим наставним и ваннаставним активностима школе	Подстицање социјализације и личног усавршавања ученика	Предметни наставници, Ученички Парламент	Извештаји предметних наставника и Ученичког парламента

Програм подршке и компензаторни програми за ученике из осетљивих група

Наша школа је специфична између осталог и по томе што је чине и ученици из осетљивих група. Та специфичност нас издваја у односу на друге школе. Самим тим школа има за задатак да се у основи бави прихватањем различитости и пружањем подршке ученицима из осетљивих група.

Циљеви:

Интеграција, откривање и подстицање развоја очуваних способности, подстицање развоја и стабилизација осећања сигурности, задовољства и самопоштовања, развој комуникативних способности, разумевање и задовољавање потреба других и развој навика и социјализације у целини ученика са сметњама у развоју.

Развијање осетљивости за потребе ученика који теже напредују, развијање способности за препознавање тих потреба и мотивације за пружање помоћи у задовољавању тих потреба у границама могућности; прихватање различитости као нормалности и иницијални развој вредносног система заснованог на позитивном искуству са ученицима који имају сметње у развоју, код ученика без развојних сметњи.

ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Идентификовање ученика из осетљивих група	ПП служба, одељенске старешине
Састављање ИОП-а	Тим за ИО
Обезбеђивање уџбеника за ученике слабијег материјалног статуса кроз акцију прикупљања донација	Тим социјалног програма школе
Обезбеђивање бесплатне ужине	Директор школе Секретар школе
Помоћ у прилагођавању школи/наставницима ученика 1.и 5.разреда са неким видом развојних сметњи	Одељенске старешине 1.и 5. разеда, родитељи, ПП служба
Помоћ у прилагођавању школи/наставницима ученика који судошли из друге школе и ученика који показују потребу за тим	Одељенске старешине, родитељи, стручна служба
Појачан васпитни рад са ученицима	Психолог
Обележавање светског дана хране и борбе против сиромаштва	Одељенске старешине, ПП служба
Анализа постигнућа ученика из осетљивих група и препоруке за рад	ПП служба

Програм подршке деци и ученицима са сметњама у развоју

Програм обухвата пружање подршке деци са сметњама у развоју, који имају право на образовање и васпитање уз уважавање образовне и васпитне потребе.

Циљ програма:

- интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- прилагођавање начина рада и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад;
- прилагођавање циљева, садржаја и начина остваривања програма наставе и учења, као и исхода образовно-васпитног рада.

Садржај програма/ активности	Носиоци активности	Начин и поступци остваривања програма
Евидентирање ученика којима је потребна подршка у образовању	Одељењске старешине, чланови Тима за израду ИОП-а, разредни и предметни наставници	Израда педагошких профила ученика са сметњама у развоју
Подршка наставницима у прилагођавањ у стандарда за ученике који прате наставу уз примену ИОП-а	Психолошко-педагошка служба	Давање практичних упутстава за израду ИОП-а
Израда ИОП-а	Одељењске старешине чланови Тима за израду разредни и предметни наставници ИОПа,	Израда ИОП-а у складу са процењеним постигнућима ученика и на основу претходно примењених и вреднованих мера индивидуализације
Подршка наставницима у раду са ученицима којима је потребна подршка у образовању	Чланови Тима за израду ИОП-а	Саветодавни рад и писање препорука и смерница у раду Припрема ње часова
Рад са ученицима којима је потребна подршка у образовању	Педагошки асистент Чланови Тима за израду ИОП-а	Индивидуални и групни рад, допунска настава

Сарадња са родитељима	Чланови Тима за израду ИОПа	Информисање родитеља о предузетим мерама Учешће родитеља у изради и спровођењу ИОП-а
Сарадња са локалном заједницом (Центром за социјални рад, установама здравстве заштите)	Чланови Тима за израду ИОП-а разредни и предметни наставници и представници и локалне заједнице	Размена информација, остваривање подршке Центра за социјални рад и здравствених установа школи, координација рада ученика
Праћење и вредновање свих видова подршке ученицима	Евидентирање степена напредовања ученика	Одељењски старешина Чланови Тима за израду ИОП

Програм осипања ученика

Активност	Очекивани исход	Носиоци	Евалуација
Обогаћена једносменска настава	успостављање боље организације наставе и смањење оптерећења ученика	наставници разредне и предметне наставе	евиденција, планови наставе
Обезбеђивање подстицајне атмосфере за рад	већа мотивација и ангажованост ученика	директор, педагог, наставници	записници, посматрање часова
Идентификација ученика лошег материјалног стања	рано препознавање ризичних ученика	одељењске старешине	евиденција, листе подршке

Идентификација ученика осетљивих група	правовремена подршка ученицима из ризичних група	одељењске старешине, педагог	документација, анализе
Континуирана сарадња са институцијама	обезбеђена подршка ученицима	директор, педагог	дописивање, записници
Спровођење акција пружања помоћи	обезбеђена материјална помоћ ученицима	одељењске старешине	евиденција помоћи
Организовање слободних активности	развијено самопоуздање и социјализација ученика	наставници, ученички парламент	фотографије, школски часопис
Индивидуални разговори са ученицима	повећан ниво мотивације, мање изостајања	педагог, психолог	евиденција разговора
Обавештавање родитеља о изостанцима	повратак ученика редовном похађању наставе	одељењске старешине	писани позиви родитељима
Укључивање ученика у секције и клубове	развијене компетенције, припадност школи	наставници	регистроване активности
Сарадња са Центром за социјални рад	повратак ученика у редован систем школовања	педагог, одељењске старешине	евиденција комуникације
Програми професионалне оријентације	припрема за наставак школовања	тим за професионалну оријентацију	евиденција активности
Унапређење услова боравка и наставе	квалитетнији боравак у школи	општина, директор, наставници	извештаји о опреми
Побољшање превоза ученика	лаши и безбеднији долазак ученика	општина, директор	списак ученика путника

Програм укључивања родитеља/старатеља у рад школе

Активности	Начин реализације	Циљ	Носиоци активности	Показатељи
Упознавање родитеља са организацијом рада школе и избор члана Савета родитеља	Предавање, презентације, ЧОС	Развијање и неговање партнерског односа школе и родитеља	Одељењске старешине, учитељи, педагог	Свеска записника, присутност родитеља, мишљења родитеља
Подршка родитељима у	Разговори и радионице са	Оснаживање родитеља за	Тим за инклузивно	ИОП планови, записници сарадње,

раду са ученицима који имају тешкоће у учењу	педагогом и наставницима	пружање подршке деци	образовање, одељењске старешине, наставници, директор	анкете
Упознавање родитеља са радом Тима за заштиту ученика од насиља и Конвенцијом о правима детета	Презентације, материјали, информативни састанци	Подизање свести родитеља о превенцији насиља	Тим за заштиту ученика, педагог, одељењске старешине	Панои, записници, анкете
Пружање подршке родитељима у осмишљавању квалитетног слободног времена за децу	Предавања, презентације, радионице	Развијање радних и навика организовања времена код ученика	Одељењске старешине, педагог	Записници са радионица
Сарадња са Саветом родитеља и укључивање у доношење предлога	Састанци, консултације, предлози родитеља	Уважавање конструктивних предлога родитеља	Директор, педагог	Записници, мишљења родитеља
Отворени дан школе	Презентације, разговори, присуствовањ е настави	Јачање поверења и сарадње родитеља и школе	Наставници, директор, педагог	Мишљења родитеља, број учешћа
Укључивање родитеља у хуманитарне активности	Приредбе, акције, панои	Развијање хуманости код ученика и родитеља	Наставници, педагог, одељењске старешине	Записници и број учесника
Професионална оријентација – сарадња са родитељима	Предавања, презентације, сарадња са локалном заједницом	Оснаживање ученика у избору професије	Ученички парламент, Тим за ПО, педагог, одељењске старешине	Записници са радионица
Анкетирање родитеља о квалитету сарадње са школом	Анкете, интервјуи, презентације резултата	Побољшање сарадње и увиђање потреба родитеља	Одељењске старешине, педагог	Резултати анкета, мишљења родитеља

Формирање клуба родитеља	Месечни сусрети родитеља, размена искустава, подршка заједници	Јачање повезаности родитеља и школе	Педагог, директор, представниц и Савета родитеља	Записници, број активних чланова клуба
Едукације за родитеље о дигиталној безбедности деце	Радионице, предавања, презентације	Безбедније коришћење интернета и дигиталних уређаја	Психолог, педагог, ИКТ координатор	Анкете, присуствовање родитеља
Укључивање родитеља у активности уређења школског простора	Добровољне акције, тематске радионице	Јачање осећаја заједништва и одговорности	Директор, педагог, родитељи	Фотодокументација , записници
Организација тематских дана „Родитељи као предавачи“	Родитељи представљају своја занимања и вештине	Обогаћивање наставног процеса и развој професионалних интересовања ученика	Наставници, Тим за ПО, родитељи	Број одржаних предавања, повратне информације
Годишња конференција родитеља	Панел дискусије, презентација резултата рада школе	Повећање транспарентност и укључености родитеља	Директор, стручна служба	Број учесника, закључци конференције

Програм рада са предшколском установом

На основу закона о основама образовања и закона о основном образовању и стручном упутству о формирању одељења и финансирању основних школа Образовно-васпитни рад од првог до четвртог разреда може да се образује у комбинованом одељењу. Комбиновано одељење састављено од ученика два разреда може да има до 15 ученикам, а одељење од три или четири разреда до 10 ученика. Изизетно, када није могуће формирати васпитну групу припремног предшколског програма (јер је број деце мањи од пет), деца стасала за похађање овог програма се прикључују ученицима у комбинованом одељењу. Уколико има са сметњом у развоју и инвалидитетом број ученика може бити најмање 4, а највише 10 ученика. За мање од 4 ученика школа се обраћа за сагласност надлежној школској управи.

Учитељ који ради са комбинованим одељењем уједно је и васпитач. Комбиновани рад се врши у истуреним одељењима матичне школе.

Школа активно ради на унапређењу сарадње са предшколским установама у свом окружењу.

Циљеви:

- Унапређивање сарадње Школе и предшколске установе кроз различите заједничке активности;
 - Адекватнија припрема деце и родитеља за полазак детета у први разред;
 - Смањивање напетости пред проверу спремности за полазак у први разред код деце и родитеља;
 - Систематско пружање стручне подршке васпитачима и родитељима у предшколском васпитању;
 - Стварање и продубљивање поверења између родитеља и школе;
 - Чланови тима за остваривање сарадње са предшколском установом:
1. учитељица четвртог разреда
 2. педагог школе
 3. Вршњачки тим

Активности	Носиоци активности
Посета предшколској установи – радионица упознавања	Педагог Вршњачки тим Васпитачи
Рођендан предшколске установе – дружење, заједничке игре	Учитељи четвртог разреда Васпитачи
„Ми смо спортисти“ – посета часу физичког васпитања	Учитељи четвртог разреда Васпитачи
Обележавање Дана школе	Учитељи четвртог разреда Васпитачи
Радионица – Кад у школу пођем.	Педагог Вршњачки тим Васпитачи
Родитељски састанак у предшколској установи – пред полазак у школу	Педагог
Пријем првака	Учитељи четвртог разреда

Програм професионалног развоја запослених

Циљ стручног усавршавања је оспособљавање наставника и стручних сарадника за што успешније остваривање и унапређивање образовно-васпитног рада и стицање компетенција потребних за рад.

Члан 129. Закона о основама система образовања и васпитања одређује да су наставници и стручни сарадници дужни да се стално стручно усавршавају.

Члан 23. Правилника о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника ("Службени гласник РС", број 109) дефинише структуру стручног усавршавања на годишњем нивоу:

У оквиру пуног радног времена запослени на пословима образовања и васпитања има право и дужност да сваке школске године:

- 1) оствари најмање 44 сата стручног усавршавања које предузима установа из члана 6. став 1. овог правилника;
- 2) похађа најмање један програм стручног усавршавања који доноси министар или одобрени програм из Каталога програма стручног усавршавања из члана 4. став 1. тач. 2) и 4) овог правилника, за које, када су организовани радним даном, у складу са Законом и посебним колективним уговором, има право на плаћено одсуство;
- 3) учествује на најмање једном одобреном стручном скупу из члана 4. став 1. тачка 3) овог правилника. Сат похађања програма стручног усавршавања има вредност бода.

Међународни скуп који се организује у Републици Србији, а није на листи стручних скупова од јавног интереса, одобрава Завод у складу са прописаном процедуром.

Педагошки колегијум установе одређује свог члана који прати остваривање плана стручног усавршавања установе и о томе два пута годишње извештава директора.

Носиоци активности:

-Директор

-Наставници и стручни сарадници

-Координатор Тима за професионални развој запослених

Програме одобрене за непосредно извођење, у изузетним околностима Завод може да одобри за реализацију на даљину путем интернета – уколико се не мењају циљеви, очекивани исходи, садржаји, активности, реализатори и трајање, а постоје технички услови који то омогућују (односно преко Zooma, Skypa, MS Teamsa и сл.).

Програм похађања акредитованих семинара и других облика стручног усавршавања

Активност	Начин реализације	Носиоци активности	Начин праћења
Формирање Тима за ПРЗ	- избор чланова - подела задатака - израда годишњег програма рада тима	директор, педагошки колегијум	увид у документацију тима
Примена Правилника о СУ	- планирање - реализација и праћење облика СУ - вредновање резултата	директор, ПК, СВ, ПП	увид у евиденцију и записнике
Израда Годишњег плана СУ	- процена потреба наставника	СВ, ПК, Тим за СУ, директор	увид у документацију,

	- израда личних и тимских планова - усклађивање са развојним приоритетима		записници са састанака
Стручно усавршавање ван установе	- похађање семинара - евидентирање присуства - извештавање о похађаним програмима	директор, педагог, психолог, Тим за СУ	сертификати, евиденција, квартални извештаји
Усавршавање у установи	- планирање интерних обука - реализовање хоризонталног учења - евиденција присуства	директор, педагог, стручна већа	извештаји, записници, евиденција
Портфолио наставника	- ажурирање портфолија - размена примера добре праксе - презентација постигнућа	Тим за СУ, стручни сарадници	портфолији и извештаји стручних већа
Стицање звања	- прикупљање документације - припрема наставника за напредовање	директор, наставници, стручни сарадници	увид у документацију

Програм за стручно усавршавање

Активност	Начин реализације	Очекивани исход	Начин праћења / извештавање
Израда плана рада Тима за ПРЗ	- анализа претходног рада - израда и усаглашавање новог плана	рад тима у складу са утврђеним планом	записници са састанака
Израда годишњег плана СУ	- процена потреба, приоритета и самовредновања школе - усаглашавање са развојним планом	усаглашен и примењив план СУ	записници тима

Информисање запослених	- редовно објављивање нових семинара - дигиталне обавештајне табле	пуна информисаност наставника	евиденција обавештења
Извођење угледних часова	- израда плана угледних часова - размена искустава - анализа реализованих часова	унапређење квалитета наставе	извештаји, анализе, дискусије
Приказ облика СУ	- приказ примењених обука - анализа утицаја на праксу наставника	унапређена примена научног	записници стручних већа
Извештавање о СУ	- праћење реализације плана СУ - редовно извештавање директора и стручних већа	потпуна транспарентност	извештаји и записници

Програм напредовања и стицања звања наставника и стручних сарадника

Активности	Реализатори
Израда плана активности за напредовање; Учествовање у изради школског програма; Креирање програма стручног усавршавања	Тим за развојни план; Педагог; Директор
Припрема угледних часова; Организација ученичких организација; Креирање програма стручног усавршавања	Наставници; Координатори ученичког парламента
Подизање информатичке културе; Коришћење дигиталних алата; Размена информација на дигиталним платформама	Наставник информатике
Извођење и анализа угледних часова; Присуство семинарима; Интерне обуке	Наставници; Стручни сарадници
Припреме ученика за такмичења; Организација додатне наставе	Учитељи; Предметни наставници
Евалуација планираних активности; Анализа резултата; Планирање унапређења	Тим за развојно планирање

Програм напредовања и стицања звања у Србији регулисан је Правилником о сталном стручном усавршавању и напредовању. Овај систем омогућава просветним радницима да кроз континуирано усавршавање и остварене резултате напредују у једно од четири могућа звања:

1. Педагошки саветник
2. Самостални педагошки саветник
3. Виши педагошки саветник
4. Високи педагошки саветник

1. Услови за напредовање

Да би наставник или стручни сарадник стекао прво звање (педагошки саветник), мора испунити следеће опште и посебне услове:

- Радно искуство: Најмање 5 година рада у образовању након положеног стручног испита или лиценце.
- Радни статус: Да је у радном односу на неодређено време са пуним радним временом.
- Оцена: Да је оцењен најмање оценом "истиче се" у години која претходи подношењу захтева.
- Стручно усавршавање: Остварен прописан број сати обука и стручног усавршавања (од тога добар део из приоритетних области).
- Допринос: Остварени резултати у унапређивању образовно-васпитног рада, рад у стручним органима, менторство приправницима, ауторство у стручним радовима или примена иновативних метода у настави.

2. Категорије бодовања (Стручно усавршавање)

- Кандидат мора да оствари одређен број бодова (најмање 120 бодова у петогодишњем циклусу), који се сакупљају кроз различите активности:
- Програми обука: Одобрени од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања (ЗУОВ каталог).
- Стручне активности: Извођење угледних часова, учешће на семинарима, излагања на стручним скуповима.
- Допринос развоју образовања: Писање стручних радова, уџбеника, пројектне активности у школи.

3. Процедура пријаве

- Процедура за стицање звања одвија се у неколико корака:
- Самопроцена: Наставник ради процену својих компетенција у односу на Правилник и припрема документацију која доказује испуњеност критеријума. Школски ниво: Наставничко веће доноси мишљење о испуњености услова кандидата.
- Министарство / Школска управа: Захтев са комплетном документацијом подноси се надлежној Школској управи. Процедuru одобравања води Министарство просвете.

Програм увођења приправника у посао и рад волонтера

Циљ програма је способљавање наставника и стручних сарадника за самосталан образовно - васпитни и стручни рад и за полагање испита за лиценцу. Програмом увођења у посао наставник, васпитач и стручни сарадник - приправник стиче неопходна знања, вештине и вредносне ставове (у даљем тексту: компетенције) потребне за остваривање образовно-васпитног рада.

Задачи:

- педагошко-инструктивни рад ментора са приправником,
- педагошко-инструктивни рад педагога и психолога са приправником,
- инструктивни рад директора и секретара са приправником,
- организовање часа/активности за проверу савладаности програма.

За рад са приправником одређује се ментор

За ментора може бити одређен истакнути наставник, васпитач или стручни сарадник са истим степеном и врстом образовања као и приправник, који има лиценцу, једно од прописаних звања или најмање пет година радног искуства у области образовања и васпитања.

Ментора одређује директор установе решењем, почев од дана пријема у радни однос приправника, а по претходно прибављеном мишљењу стручног органа, и то за:

- 1) наставника - од стручног већа за област предмета;
- 2) васпитача и стручног сарадника у децјем вртићу и дому ученика - од стручног актива;
- 3) стручног сарадника у школи - од педагошког колегијума.

Директор може да одреди за ментора наставника, васпитача или стручног сарадника из друге установе исте врсте ако у установи нема одговарајућег лица.

Ментор уводи у посао приправника, и то:

- 1) пружањем помоћи у припремању и извођењу образовно-васпитног рада;
- 2) присуствовањем образовно-васпитном раду најмање 12 часова у току приправничког стажа;
- 3) анализирањем образовно-васпитног рада у циљу праћења напредовања приправника;
- 4) пружањем помоћи у припреми за проверу савладаности програма.

Наставник, присуствује настави, односно активностима ментора, а по препоруци ментора и раду других наставника, у трајању од најмање 12 часова у току приправничког стажа. Стручни сарадник установе, присуствује облику образовно-васпитног рада ментора, а по препоруци ментора и раду других стручних сарадника, у трајању од најмање 12 часова у току приправничког стажа. Ментор подноси извештај директору о оспособљености приправника за самостално извођење образовно-васпитног рада.

У установи се води: евиденција, у складу са законом, педагошка документација и документација о увођењу у посао приправника наставника, васпитача и стручних сарадника. Педагошка документација, у смислу овог правилника јесте: план рада (годишњи и месечни) и писане припреме за часове наставника, активности васпитача, односно план радастручног сарадника, и други материјали којима се документује рад ментора и приправника.

Ментор води документацију о:

- 1) остваривању плана увођења у посао приправника;
- 2) темама и времену посећених часова, односно активности;
- 3) запажањима о раду приправника у савладавању програма и његовом напредовању;

- 4) препорукама за унапређивање образовно-васпитног рада и рада са родитељима;
- 5) оцени поступања приправника по датим препорукама.

Приправник, осим педагошке документације, води и документацију о:

- 1) остваривању плана увођења у посао;
- 2) темама и времену посећених часова, односно активности;
- 3) запажањима о свом раду и раду са децом, односно ученицима;
- 4) препорукама ментора и сопственим идејама за унапређивање свих облика образовно-васпитног рада и рада са родитељима;
- 5) остварењима облика стручног усавршавања.

Ова документација је саставни део портфолиа приправника.

Приправник коме престане радни однос у установи пре истека приправничког стажа преноси у другу установу портфолио и мишљење ментора о увођењу у посао до престанка радног односа. Уколико приправник који је у потпуности савладао програм увођења у посао, а коме престане радни однос у установи пре пријављивања за полагање испита за лиценцу, у другу установу преноси: портфолио, мишљење ментора и извештај комисије установе о савладаном програму.

Провера савладаности програма

Провера савладаности програма увођења у посао врши се на српском језику, односно језику на ком наставник, васпитач или стручни сарадник остварује образовно-васпитни рад, у складу са законом. Остварује се најраније након годину дана рада у установи, и то: извођењем и одбраном часа наставника у школи, односно извођењем активности и њеном одбраном у деčјем вртићу, као и приказом и одбраном активности стручног сарадника у установи и васпитача у дому ученика (у даљем тексту: одговарајући облик образовно-васпитног рада). Приправник бира, у сарадњи са ментором, тему облика образовно-васпитног рада.

Комисија за проверу савладаности програма

Проверу савладаности програма врши комисија у школи. Комисију образује директор решењем. Комисију чине најмање три члана, и то:

- 1) за наставника у школи - директор као председник, члан стручног већа за област предмета и стручни сарадник;
- 2) за васпитача који остварује предшколски програм у установи и васпитача у школи са домом – директор као председник, члан васпитно-образовног већа, односно педагошког већа и стручни сарадник;
- 3) за стручног сарадника - директор установе као председник, стручни сарадник установе и представник васпитно-образовног, наставничког или педагошког већа.

Ментор не може да буде члан комисије, али има обавезу да присуствује провери савладаности програма. Проверу савладаности програма врши комисија у пуном саставу. Пред комисијом приправник изводи одговарајући облик образовно-васпитног рада. Оцену о савладаности програма даје комисија у писаној форми у виду извештаја. Приликом сачињавања извештаја комисија разматра: извештај ментора, евиденцију приправника о

његовом раду, оцену комисије о припреми, извођењу и одбрани одговарајућег облика образовно-васпитног рада.

Извештај комисије садржи: основне податке о приправнику, тему одговарајућег облика образовно-васпитног рада и оцену остварености програма - "у потпуности савладао програм" или "делимично савладао програм". Када комисија оцени да је приправник делимично савладао програм, даје ментору и приправнику препоруку за даљи рад са роком за поновну проверу савладаности програма. Приправник који у потпуности савлада програм стиче право на полагање испита за лиценцу.

Програм рада волонтера

Програм рада волонтера односиће се на све сегменте образовно-васпитног рада у школи. Волонтери ће имати свог ментора. Ментор волонтера прави програм рада волонтера на основу анализе потреба школе. Волонтер све активности обавља под надзором одређеног ментора. Годишњи и месечне планове рада волонтер израђује у договору са ментором. Волонтер води дневну, месечну и годишњу документацију о свом раду.

Програм рада педагошког асистента

Садржаји програма	Носиоци активности	Начин и поступци остваривања програма
Учешће у планирању	Педагошки асистент Учитељи, Наставници ПП служба	- Сарадња са учитељима у планирању реализације појединих наставних јединица у разредној настави. - Сарадња са наставницима у планирању реализације појединих наставних јединица у предметној настави.
Пружање потребних информација учитељима и стручним сарадницима	Педагошки асистент	- Информисање учитеља, наставника и стручних сарадника о постигнућима ученика ромске националности. - Информисање о проблемима у раду са ученицима ромске националности, - информисање о породичној ситуацији, - помоћ при тестирању за полазак у школу (присуствовање тестирању),

		по потреби превођење на ромски језик.
Учешће у редовној настави	Педагошки асистент, учитељ	- Асистирање учитељима и наставницима у реализацији планираних садржаја наставних планова и програма. - Пружање непосредне помоћ деци у усвајању градива, у зависности од начина рада. - Праћење и подржавање деце у формирању позитивног
		односа према школи (развијања навика за редовно похађање наставе, чување књига и школског прибора, школске имовине...) - Активно учествује у осмишљавању и избору најадекватнијих садржаја и материјала за рад. - Пружа помоћ деци у савладавању српског језика (по потреби). - Пружање подршке ученицима из осетљивих друштвених група(у зависности од начина рада, онлине или рад у школи). - Пружање подршке ученицима који се школују по индивидуализованој настави и ИОП програму.

Учешће у допунској настави	Педагошки асистент, учитељи, наставници	- Асистирање наставницима у реализацији планираних садржаја - Учествовање у одабиру деце за допунску наставу - Вођење евиденције о редовном похађању редовне и допунске наставе - Вођење евиденције израде домаћих задатака ученика за време примене и избора начина спровођења наставних активности
Остале школске активности	Педагошки асистент	- Вођење евиденције о бројном стању деце ромске националности. - Праћење социјалног понашања деце у оквиру одељења. - Праћење здравственог и хигијенског стања деце. - Прикупљање и вођење евиденције о посебним интересовањима и склоностима ромске деце.
Активности у локалној заједници	Педагошки асистент	1. Прикупљање података о деци која треба да пођу у школу: - Евидентирање деце спремне за полазак у први разред. - Упознавање родитеља и ученика о начину рада, подела у групе, рада на платформи као и раду у школи. - Учествовање у реализацији афирмативних мера и

		програмима стипендирања ученика. Обезбеђивање школске документације из иностранства. 2.Посете и успостављања контакта са породицама: - Подизање нивоа свести код родитеља о значају и примењивању одређених мера (одржавања личне хигијене деце и прања руку). - Развијање потребе за стицањем знања и вештина у вези са васпитањем деце, развојем деце, здрављем и негом. - Упознавање родитеља са успехом и напредовањем детета у школи
ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ПРОГРАМА	Извештај	

Програм укључивања школе у националне и међународне развојне пројекте

У складу са основним циљевима, задацима и темама датим у петогодишњем плану, школа ће пратити и аплицирати националне и међународне пројекте. Потребно је школу учинити савременијом, практичном, смисленијом и отворенијом. Један од начина је и осмишљавање и реализација различитих пројеката. Школа има искуства у реализацији пројекат и планирамо да редовно пратимо конкурсе Министарства просвете, Темпуса (Еразмус+), Уницефа и осталих организација које за циљ имају унапређење образовања – васпитног рада.

Пројектно планирање је све чешћи облик пословања и набављања средстава из различитих фондова, чиме се може поспешити функционалност школе, набавити боља дидактичка средства, омогућити стручно усавршавање, побољшати квалитет наставе и учења. Пројектно планирање је окренуто пре свега задовољењу потреба деце, родитеља и запослених.

У нашој школи ће се активно реализовати активности из националних и међународних развојних пројеката:

- Пројекат Црвеног Крста - бесплатне ужине за ученике
- Пројекат Безбедности у саобраћају МУП-а Републике Србије
- Безбедност деце у саобраћају, под покровитељством Локалне и Школске Управе
- Под покровитељством Локалне Самоуправе најбољи ученик (Ђак Генерације) путује у Румунију
- Под покровитељством Локалне Самоуправе одлични ученици добијају књиге за крај школске године
- Пројекат Професионалне оријентације
- Еразмус пројекат
- Учешће на међународном такмичењу из страних језика у организацији Немачко-аустријског културно-едукативног центра Willkommen
- Међународна сарадња са другим школама у Републици Српској и Црној Гори
- Кенгур-међународно такмичење
- Сунчане школе на Западном Балкану-БОШ
- Подршка развоју вештина за 21. век
- „Центар за развој и унапређење породичног функционисања-Хоризонти“

Осим наведених, школа ће се у складу са својим могућностима, ресурсима и потребама прикључивати и другим локалним и међународним пројектима, а који се буду реализовали током ове школске године.

По потреби формира се пројектни тим.

Пограм пројектног тима

Активност	Носиоци	Начин праћења
Израда плана Тима	Руководилац Тима са члановима	Израђен план рада Тима
Састанак Тима – подела задужења у оквиру Тима везаних за претраживање линкова са пројектима и базом донатора	Тим за израду пројеката	Извештај састанака Тима
Проналажење сајтова на којима се објављују конкурси за финансирање пројеката	Чланови Тима по задужењу	Увид у креирану базу сајтова који се континуирано прате
Одабир пројеката за које школа жели да аплицира	Чланови Тима, стручни сарадници, директор	Пронађен одговарајући пројекат на који ће школа

	школе,чланови наставничког већа	аплицирати
Прикупљање конкурсне документације и израда одабраног пројекта	Чланови Тима по задужењу	Увид у прикупљен садржај и документацију
Пријава на одабрани конкурс	Тим у сарадњи са директором школе и стручним сарадницима	Послата је конкурсна документација
Стручно усавршавање запослених	Чланови тима у сарадњи са директором, стручним сарадницима и Тимом за професионални развој	Професори разредне и предметне наставе, стручни сарадници, директор и стручна служба успешно похађају одабране семинаре
Евалуација рада Тима и реализације пројекта	Тим за пројектно планирање, директор школе	Извештаји Тима
Израда извештаја Тима	Руководилац Тима са члановима	На основу свих записника и извештаја, урађен је завршни извештај Тима о реализованим активностима

Програм припреме за завршни испит и припремне наставе

Програм припреме за разредни и поправни испит

Садржај програма	Носиоци активности	Начин и поступци остваривања програма	Праћење и Вредновање програма
У раду поћи од знања и могућности ученика, за сваког ученика припремати диференциране задатке и применити индивидуализован начин рада.	наставници четвртог разреда и предметне наставе	За ученике упућене на разредни и поправни испит, школа организује припремну наставу. Припремна настава се организује пре почетка испитног рока, у трајању од најмање пет радних дана са по два часа дневно за сваки предмет.	извештаји, записници, педагошка документација

Програм припремне наставе за полагање завршног испита

Циљ:

- припрема ученика за полагање завршног испита ради бољих постигнућа ученика
 - благовремено информисање родитеља и ученика о активностима завршног испита
 - психолошка припрема за завршни испит ради бољих постигнућа ученика
- упис ученика у жељену средњу школу.

Ученици осмог разреда полажу три теста на Завршном испиту:

- српски језик,
- математику
- тест из изабраног предмета(биологија, физика, хемија, географија и историја)
- Припремна настава реализовати из наведених предмета у периоду - од почетка другог полугодишта и по завршетку наставе.

Припремна настава за ученике осмог разреда организује се од почетка другог полугодишта из српског језика, математике и изабраног предмета (историја, физика, хемија, биологија и географија).

Полагањем завршног испита ученик стиче право на упис у средњу школу. Завршни испит полажу и ученици којима је потребна нека врста подршке па се ако је то потребно ученицима:

- прилагођава простор и обезбеђују услови за полагање ЗИ,
- прилагођавање ЗИ (форма, припрема, пратилац),
- прилагођавање спровођења ЗИ,
- прилагођавање начина бодовања резултата ЗИ.

За ученике се праве посебни тестови где је форма као и за остале ученике, сличан однос познатих и непознатих задатака где могу да се користе и задаци са основног нивоа. Прави се посебан кључ, као и упутство за дежурне наставике где се води рачуна ако ученик мора да буде сам то буде наставник који је близак ученику.

Садржај програма	Носиоци активности	Начин и оступци остваривања програма	Праћење и вредновање програма
------------------	--------------------	--------------------------------------	-------------------------------

Садржаји су осмишљени по предметима који се полажу на завршном испиту у другом циклусу, дати по предметима: - српски језик - математика - физика - хемија - биологија - историја - географија	наставници предметне наставе: - српски језик - математика - физика - хемија - биологија - историја - географија	Припрему ученика за полагање завршног испита школа организује током другог полугодишта осмог разреда, а организује припрему ученика за полагање завршног испита десет дана пре полагања испита у трајању најмање два часа дневно из предмета који су обухваћени полагањем. Прилагођавање припреме и полагања завршног испита за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, зависно од врсте потребне додатне подршке, врши се према индивидуалном образовном плану. Ученици се припремају за полагање завршног испита по програму завршног испита за школску годину у којој је завршио осми разред, писаним путем – решавањем тестова.	извештаји, записници, педагошка документација
--	--	---	--

Активност	Носиоци	Начин праћења
Анализа резултата са претходног завршног испита и идентификовање кључних области за унапређење	стручна већа, педагог	писани извештај, записник са састанка
Израда годишњих планова наставе у складу са анализом резултата	стручна већа	увид у годишње планове
Припрема иницијалних тестова и материјала за праћење постигнућа	стручна већа	преглед тестова
Израда планова додатне, допунске и припремне наставе	стручна већа	увид у планове
Реализација иницијалног тестирања и анализа резултата	стручна већа	поређење иницијалних и финалних резултата

Израда плана припремне наставе за ученике осмог разреда	наставници осмог разреда	увид у план припремне наставе
Израда ИОП припреме – уколико постоје ученици са ИОП-ом	предметни наставници, стручни сарадник	увид у документацију ИОП
Упознавање родитеља са процесом припреме за завршни испит	одељењске старешине	евиденција присуства, записник
Планирање и реализовање часова припремне наставе	наставници осмог разреда	евиденција часова и присуства
Часови одељенског старешине – психолошка припрема ученика	одељењске старешине	записници, евиденција активности
Индивидуални разговори са ученицима – подршка и мотивација	педагог, психолог	евиденција разговора
Прилагођавање наставе захтевима завршног испита	предметни наставници	увид у припремљене материјале
Појачано праћење наставе из предмета који се полажу	предметни наставници	извештаји стручних већа
Реализација интерних тестирања	стручна већа	резултати интерних тестова
Реализација и анализа пробног завршног испита	стручна већа, одељењске старешине	записници, извештаји
Интензивирање рад у областима са slabим постигнућима	стручна већа	поређење резултата пробног и финалног испита
Корекција планова припреме на основу пробног испита	предметни наставници	поређење старих и нових планова
Информисање наставника, ученика и родитеља о резултатима	стручна већа, директор	записници, презентације
Израда тестова за ученике по ИОП-у 2	предметни наставници, стручна служба	увид у тестове
Припрема материјално-техничких услова за завршни испит	руководство школе, стручна служба	контролне листе, записници
Реализација припремне наставе у недељи испита	наставници предмета полагања	евиденција часова
Анализа успеха након завршног испита	стручна већа	писани извештаји
Упоредна анализа закључних оцена и резултата завршног испита	стручна већа, педагог	аналитички извештај

Програм за увођење иновативних метода наставе, учења и оцењивања ученика

Област Настава и учење представља једну од кључних области у процесу самовредновања рада школе. Школа континуирано унапређује квалитет наставе применом савремених, иновативних метода и техника рада, чиме се подстиче активна улога ученика, развија критичко мишљење и подиже ниво постигнућа.

Област / Тема	Активности и мере	Реализатори / Носиоци
Интерактивне и иновативне методе наставе	- Реализација угледних часова, тимске наставе и часова замењених улога - Примена стечених знања са семинара и стручних скупова - Примена диференциране наставе и индивидуализованих приступа - Увођење пројектне наставе и мини-пројеката ученика - Подстицање креативних и истраживачких активности ученика	Наставници, стручни сарадници
Вршњачко учење и подршка	- Организовање вршњачких радионица и едукација - Развијање програма вршњачке подршке и сарадње - Укључивање ученика у демонстрацију знања и примера добре праксе	Наставници, педагогија/психологија, ученички парламент
Формативно оцењивање	- Континуирано праћење напредовања ученика - Примена формативног оцењивања и вођење евиденција о напредовању - Развијање ученика у преузимању одговорности за сопствено учење	Предметни наставници, учитељи
Корелација наставних и ваннаставних активности	- Повезивање наставних садржаја са ваннаставним активностима и секцијама	Наставници, координатори секција

	- Укључивање ученика у тематске и интердисциплинарне пројекте - Сарадња наставника различитих предмета ради међупредметног повезивања	
Унапређење дигиталних компетенција	- Примена дигиталних алата у настави и учењу - Обуке наставника за савремене ИКТ алате и платформе - Развој дигиталних портфолија ученика и наставника	Наставник информатике, стручни сарадници

Програм такмичења и смотри

Припрему ученика за такмичења и смотре школа организује за ученике са посебним способностима, склоностима и интересовањима за поједине предмете од првог до осмог разреда.

Циљ програма: школа ради на препознавању и мотивисању ученика да се што више укључују у разне облике стицања знања напредног нивоа и масовном учешћу ученика, пре свега, у такмичењима на нивоу школе.

Садржај програма	Носиоци активности	Начин и поступци остваривања програма	Праћење и вредновање програма
Припрема и организација такмичења на нивоу одељења, разреда, школе – интерни конкурси, смотре, квизови, спорт и сл.	директор, ПП служба, наставници предметне и разредне наставе, одељењска већа	ваннаставне активности, припрема и организација такмичења	извештаји записници педагошка документација
Припрема, учешће и организација такмичења у складу са <i>Календаром такмичења МНТР</i>			
Припрема, учешће и организација такмичења и смотри на нивоу локалне			

самоуправе			
Учинити доступним различите облике такмичења свим заинтересованим ученицима			

Евалуација – Праћење остваривања школског програма

Праћење остваривања школског програма је континуиран задатак чланова школског актива, са циљем унапређивања свих сегмената школског програма. То ће се остваривати на основу неколико елемената који ће се оперативно разрађивати у поступку планирања и реализације праћења.

Циљ праћења је утврђивање ваљаности планирања; праћење тока наставе – ваљаности наставних метода, садржаја; регистровање података о напредовању ученика; саопштавање повратних информација ученицима, родитељима, стручним телима.

Активности	Садржај праћења	Начини праћења	Инструменти праћења
– Редовни састанци стручног актива; – Размена искустава, уједначавање критеријума; – Праћење постигнућа ученика; – Консултације са надзорницима; – Посете другим школама и размена искуства са њима; – Реорганизација планова, циљева, садржаја, активности и метода; – Континуирано	– Оствареност задатака и циљева – Фактори који подржавају реализацију и фактори који ометају реализацију планираног у школском програму – Постигнућа ученика – Усклађеност циљева и задатака са темама и садржајима, наставним методама и облицима рада,	– различите методе и технике оцењивања ученика; – диференцирање различитих нивоа постигнућа ученика; – мерење постигнућа ученика; – мерење задовољства ученика и наставника у раду; – процењивање активности ученика.	- Тестови - Анкете - Скале процене - Модел евалуације - Извештаји(већа, завршни) - Припреме наставника - Радови ученика

прилагођавање метода и техника рада могућностима ученика; – Осмишљавање и израда дидактичког материјала; – Израда анкета, упитника.	са активностима ученика и наставника, са наставним средствима, временском динамиком, са узрастним и развојним карактеристика ма ученика.		
---	--	--	--

Председник Школског одбора

(Ненад Пауновић)